

Klagenævnet for Udbud

(Niels Feilberg Jørgensen, Nikolaj Aarø-Hansen,
Knud Erik Busk, Michael Jacobsen)

J.nr.: 17/00490 og 17/00492

9. november 2017

K E N D E L S E

C.F. Møller A/S

(advokat Erik Kjær-Hansen, København)

mod

Region Hovedstaden v/Nyt Hospital og

Ny Psykiatri Bispebjerg

(advokat Kristian Hartlev og Jimmie Bøllingtoft, København)

og

COWI A/S, CCO A/S, Nordic Office of Architecture og AART architects
A/S

(advokat Erik Kjær-Hansen, København)

mod

Region Hovedstaden v/Nyt Hospital og

Ny Psykiatri Bispebjerg

(advokat Kristian Hartlev og advokat Jimmie Bøllingtoft, København)

Indholdsfortegnelse

Indledning og påstande	3
Sagens nærmere omstændigheder	9
Om udbuddets første fase og generelt om udbudsmaterialet	9
Lokalplanen	15
Rettelsesblade under forhandlingsudbuddet.....	17
Første fase – projektkonkurrencen.....	19
Dommerbetænkningen	20
Anden fase – udbud med forhandling	27
Udbudsmaterialet	27
Forhandlingsmøderne	33
Referat fra forhandlingsmøderne og notater vedrørende møderne m.v.	37
Rygter om forskelsbehandling	38
Om Sweco Architects A/S og overtagelsen af Grontmij N.V.	41
Korrespondance forud for første udkast til evalueringsrapport	42
Evaluering af de endelige tilbud og om Sweco Architects A/S' deltagelse heri.....	48
Første udkast til evalueringsrapport	54
Andet udkast til evalueringsrapport	57
Optakt til og gennemførelse af den numeriske evaluering.....	64
Tredje og endelige evalueringsrapport samt intern korrespondance inden tildeling	76
Afslagskrivelserne og meddelelse om tildeling	81
Møde mellem C.F. Møller og regionen	90
Skriftlige erklæringer afgivet forud for den mundtlige forhandling	91
Parternes anbringender	101
Ad påstand 1 (C.F. Møller).....	101
Ad påstand 1 (COWI).....	113
Ad påstand 2 (C.F. Møller)	118
Ad påstand 3 (C.F. Møller)	120
Ad påstand 4 (C.F. Møller) og påstand 3 (COWI).....	121
Ad påstand 5 (C.F. Møller) og påstand 4 (COWI).....	122
Ad påstand 6 (C.F. Møller) og påstand 5 (COWI).....	122
Ad påstand 7 (C.F. Møller og COWI) og 8 (C.F. Møller)	123
Ad påstand 12 (C.F. Møller) og påstand 8 (COWI)	124
Klagenævnet udtaler:	127
Indledning	128
Ad påstand 1 (COWI).....	131
Ad påstand 2 (C.F. Møller)	132
Ad påstand 3 (C.F. Møller)	133
Ad påstand 4 (C.F. Møller) og påstand 3 (COWI).....	135
Ad påstand 5 (C.F. Møller) og påstand 4 (COWI).....	136
Ad påstand 12 (C.F. Møller) og påstand 8 (COWI)	136
Ad påstand 7 (C.F. Møller)	144
Ad den resterende del af klagerne.....	144
Sagsomkostninger.....	144
Herefter bestemmes:.....	144

Indledning og påstande

Ved udbudsbekendtgørelse nr. 2013/S 212-368445 af 30. oktober 2013 udbød Region Hovedstaden v/Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg (regionen) efter direktiv 2004/18/EF en projektkonkurrence vedrørende udbud af totalrådgivning, herunder en delaftale om ”Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg – Akuthuset”. Dette omhandlede opførelse af et akut-hus efter prækvalifikation af syv deltagere til en projektkonkurrence, disses udarbejdelse af konkurrenceforslag samt bedømmelse heraf og kåring af op til tre vindere af projektkonkurrencen.

Anden fase af konkurrenceforløbet gennemførtes efter proceduren udbud med forhandling uden forudgående bekendtgørelse i henhold til udbudsdirektivets artikel 31, nr. 3. I denne fase gennemførtes tre forhandlingsrunder forud for deltagernes indlevering af endelige tilbud samt evaluering heraf og kåring af en vinder, med hvem der ville blive indgået aftale om totalrådgivning til projektet.

Pointkonkurrencens tre vindere blev C.F. Møller A/S med underrådgiverne Terroir ApS, Alectia A/S og Søren Jensen A/S, (herefter C.F. Møller), KHR arkitekter A/S, WHR Architects Europe, og Arup Denmark med Schönherr A/S som underrådgiver (herefter KHR) og COWI A/S med underrådgiverne Nordic Office of Architecture, Christensen og Co Arkitekter, Aart Architects A/S og Marianne Levinsen Landskab ApS (herefter COWI).

Den 23. september 2015 meddelte regionen, at den havde besluttet at tildele ordren til KHR.

Den 5. oktober 2015 indgav C.F. Møller klage til Klagenævnet for Udbud over regionen vedrørende Akuthuset ved Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg. C.F. Møller fremsatte ved klagens indgivelse anmodning om, at klagenævnet i medfør af lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. § 12, stk. 1, skulle beslutte, at klagen skulle have opsættende virkning. Den 4. november 2015 besluttede klagenævnet ikke at tillægge klagen opsættende virkning, idet betingelsen om uopsættelighed ikke var opfyldt.

Regionen indgik den 3. december 2015 kontrakt med KHR og indrykkede en ordretildelingsbekendtgørelse, som blev offentliggjort den 11. december 2015.

Den 22. januar 2016 indgav COWI klage til Klagenævnet for Udbud over regionen over samme udbud.

Klagerne har været behandlet samlet.

Klagenævnets formand har i medfør af lov om håndhævelse af udbudsreglerne m.v. § 10, stk. 4, besluttet, at sagen skal behandles af to formænd og to sagkyndige.

Klagen har været behandlet på et møde den 20. maj 2016.

C.F. Møller har i sagen nedlagt følgende påstande:

Påstand 1

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved ikke at have anvendt underkriteriet ”Projekt” med underliggende delkriterier ”Arkitektur”, ”Funktionalitet”, ”Bæredygtighed” og ”Økonomi” ensartet og ligeligt over for tilbudsgiverne i forbindelse med tilbudsevalueringen.

Påstand 2

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved som grundlag for vurderingen af underkriteriet ”Honorar” på usaglig vis at have fastlagt en evalueringsmodel, som ikke er egnet til at afspejle spredningen i tilbudsgivernes evalueringstekniske honorarer.

Påstand 3

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved i tilbudsevalueringen på flere punkter at have bedømt C.F. Møllers løsningsmodel negativt, uagtet at regionen under forhandlingsmøderne med C.F. Møller har været positiv over for disse løsningsmodeller.

Påstand 4

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved at have antaget tilbuddet fra KHR, selvom en af KHRs underleverandører er ejet af en af regionens rådgivere på projektet.

Påstand 5

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved ikke at have fulgt proceduren for udbuddet med forhandling, som angivet i udbudsbetingelserne, hvorefter regionen som led i forhandlingerne efter hvert forhandlingsmøde skal udarbejde referat, som skal indgå som en del af grundlaget for forhandling.

Påstand 6

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved ikke at have meddelt C.F. Møller en tilbudsvurdering, som i tilstrækkelig grad redegør for regionens bagvedliggende evaluering.

Påstand 7

Klagenævnet skal annullere regionens beslutning af 23. september 2015 om at tildele kontrakten til KHR.

Påstand 8 (subsidiær til påstand 7)

Klagenævnet skal annullere udbuddet iværksat ved udbudsbekendtgørelse nr. 2013/S 212-368445.

Påstand 9

[Udgået af sagen].

Påstand 10

Regionen tilpligtes at betale 2.864.859 kr. til C.F. Møller som erstatning for negativ kontraktsinteresse med tillæg af procesrente.

Påstand 11 (subsidiær til påstand 10)

Regionen tilpligtes at betale et af klagenævnet fastsat mindre beløb end 2.864.859 kr. til C.F. Møller som erstatning for negativ kontraktsinteresse med tillæg af procesrente.

Påstand 12

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, navnlig ved at have:

1. Forskelsbehandlet konkurrencedeltagerne under forhandlingsmøderne, herunder favoriseret KHR.
2. I forhandlingsforløbet at have inddraget usaglige hensyn, som ikke indgår i Konkurrenceprogrammet.
3. Videregivet fortrolige oplysninger til KHR under forhandlingsforløbet.
4. På usaglig måde have påvirket eller søgt at påvirke ansatte hos regionen, som deltog i forhandlingsgruppen, til at favorisere KHR.
5. Udelukket underrådgiverne, der havde medvirket under og styret forhandlingsforløbet, fra evalueringsprocessen uden saglig begrundelse.
6. Uden saglig begrundelse ladet Bispebjerg Hospitals vicedirektør og byggechef, som konkurrencesekretæren anbefalede at udelukke fra evalueringen for at sikre, at evalueringsprocessen forløb sagligt, foretage den endelige evaluering alene med inddragelse af bygherrerådgiveren Dress & Sommer, der ikke havde deltaget i forhandlingsmøderne.
7. Ved evalueringen af tilbuddene givet mulighed for forbedringer af det endelige projekt i tilbuddet fra KHR, mens de øvrige tilbudsgivere blev bedømt efter en strengere standard.
8. Inddraget evalueringsparametre i den numeriske evaluering, der ikke er i overensstemmelse med Konkurrenceprogrammet.
9. Ladet pointtildelingen være styret af en usaglig og uberettiget interesse i at antage KHRs tilbud og dermed af et bestemt resultat af udbuddet.
10. Usagligt påvirket bygherrerådgiveren Dress & Sommer under evalueringsprocessen.
11. Tilsløret evalueringsprocessen.

12. Lagt den ovennævnte numeriske evaluering til grund for kontrakt-tildelingen.

COWI har i sagen nedlagt følgende påstande:

Påstand 1

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved at have anvendt underkriteriet ”Projekt” med underliggende delkriterier ”Arkitektur”, ”Funktionalitet”, ”Bæredygtighed” og ”Økonomi” på en sådan måde, at det ikke er muligt at foretage en saglig og objektiv evaluering af tilbuddene.

Påstand 2

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved i tilbudsevalueringen på flere punkter at have bedømt COWIs løsningsmodel negativt, uagtet at regionen under forhandlingsmøderne med COWI undlod at udtale kritik af disse løsningsmodeller.

Påstand 3

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved at have antaget tilbuddet fra KHR, selvom en af KHRs underleverandører er blevet erhvervet af en af regionens rådgivere på projektet.

Påstand 4

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved ikke at have fulgt proceduren for udbuddet med forhandling, som angivet i udbudsbetingelserne, hvorefter regionen som led i forhandlingerne efter hvert forhandlingsmøde skal udarbejde referat, som skal indgå som en del af grundlaget for forhandling.

Påstand 5

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved ikke at have meddelt COWI en tilbudsvurdering, som i tilstrækkelig grad redegør for regionens bagvedliggende evaluering.

Påstand 6

Regionen skal betale 2.382.652,17 kr. til COWI som erstatning for negativ kontraktsinteresse med tillæg af procesrente.

Påstand 7 (subsidiær til påstand 6)

Regionen skal betale et af klagenævnet fastsat mindre beløb end 2.382.652,17 kr. til COWI som erstatning for negativ kontraktsinteresse med tillæg af procesrente.

Påstand 8

Klagenævnet skal konstatere, at regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, navnlig ved at have:

1. Forskelsbehandlet konkurrencedeltagerne under forhandlingsmøderne, herunder favoriseret KHR.
2. I forhandlingsforløbet at have inddraget usaglige hensyn, som ikke indgår i Konkurrenceprogrammet.
3. Videregivet fortrolige oplysninger til KHR under forhandlingsforløbet.
4. På usaglig måde have påvirket eller søgt at påvirke ansatte hos regionen, som deltog i forhandlingsgruppen, til at favorisere KHR.
5. Udelukket underrådgiverne, der havde medvirket under og styret forhandlingsforløbet, fra evalueringsprocessen uden saglig begrundelse.
6. Uden saglig begrundelse ladet Bispebjerg Hospitals vicedirektør og byggechef, som konkurrencesekretæren anbefalede at udelukke fra evalueringen for at sikre, at evalueringsprocessen forløb sagligt, foretage den endelige evaluering alene med inddragelse af bygherrerådgiveren Dress & Sommer, der ikke havde deltaget i forhandlingsmøderne.
7. Ved evalueringen af tilbuddene givet mulighed for forbedringer af det endelige projekt i tilbuddet fra KHR, mens de øvrige tilbudsgivere blev bedømt efter en strengere standard.
8. Inddraget evalueringsparametre i den numeriske evaluering, der ikke er i overensstemmelse med Konkurrenceprogrammet.

9. Ladet pointtildelingen være styret af en usaglig og uberettiget interesse i at antage KHRs tilbud og dermed af et bestemt resultat af udbuddet.
10. Usagligt påvirket bygherrerådgiveren Dress & Sommer under evalueringsprocessen.
11. Tilsløret evalueringsprocessen.
12. Lagt den ovennævnte numeriske evaluering til grund for kontrakt-tildelingen.

Regionen har i sagen indbragt af C.F. Møller nedlagt påstand om, at påstandene 1-8 og 12 ikke tages til følge og i sagen indbragt af COWI nedlagt påstand om, at påstandene 1-5 og 8 ikke tages til følge.

Regionen har vedrørende erstatningspåstandene nedlagt påstand om frifindelse.

Klagenævnet har i klagesagen indbragt af C.F. Møller besluttet at udsætte behandlingen af påstandene 10 og 11 om erstatning og i klagesagen indbragt af COWI at udsætte behandlingen af påstandene 6 og 7 om erstatning, indtil klagenævnet har taget stilling til de øvrige påstande i sagerne.

Sagens nærmere omstændigheder

Om udbuddets første fase og generelt om udbudsmaterialet

Af udbudsbekendtgørelsen, dateret 30 oktober 2013, pkt. IV.3) ”Kriterier for vurdering af projekter” fremgår:

”De overordnede bedømmelseskriterier i konkurrencens første fase vil være:

Funktionalitet:

forstået som bl.a. indbyrdes placering af funktioner, arealoptimering, robusthed, herunder fleksibilitet, elasticitet og generalitet.

Arkitektur:

forstået som bl.a. arkitektonisk hovedgreb, konstruktions- og installationsprincipper, innovations- og standardiseringsmuligheder samt forhold vedrørende realisering.

Bæredygtighed:

forstået som bl.a. social-, miljømæssig- og økonomisk bæredygtighed.

Økonomi:

forstået som en overordnet vurdering af anlægsøkonomi og efterfølgende driftsudgifter.

Disse bedømmelseskriterier vil være uddybende beskrevet i det konkurrencemateriale, der fremsendes til de prækvalificerede deltagere.”

Af ”Konkurrenceprogram Akuthuset” fremgår blandt andet:

”4. Funktioner og Arealer

...

4.9.4 Sengeafsnit, sengeområde og birum

Af hensyn til den optimale udnyttelse af personaleressourcerne ønskes sengeafsnit udformet med så mange senge som det bygningsmæssigt er muligt inden for lokalplanens rammer – op til og helst 32 senge pr. sengeafsnit.

...

4.9.5 Standardsengestue

...

Sengestuen skal disponeres på en sådan måde, så den giver patienten mulighed for selv at have kontrol over graden af privathed i forhold til at være afskærmet, at have udsyn til eller tage del i det øvrige liv omkring sengestuen.

Steder vi har hentet inspiration: Orbis MC, Sittard, Holland

I sengeafsnittene er der glasskydedøre med persienner ind til sengestuerne. På den måde giver man patienterne mulighed for selv at vælge, hvor meget de har lyst til at være en del af livet på gangen eller være mere private.

...

7. Robusthed og Realisering

7.1 Robusthed

For den kommende realiseringsproces og under den efterfølgende anvendelse af huset er det helt afgørende, at Akuthuset løbende kan tilpasses både budgetmæssige og organisatoriske ændringer.

...

Elasticitet

Akuthuset skal disponeres så de forskellige funktioner kan tilpasses fremtidige behov for arealudvidelse eller -reduktion.

10. Konkurrencebetingelser

...

9. Robusthed

Diagram der redegør for, hvordan et sengeafsnit kan ændre funktion til at rumme ambulatorier og undersøgelses- og behandlingsrum.

Derudover skal der redegøres for hvordan:

- Akuthuset kan reduceres med seks sengeafsnit
- Akutmodtagelsen/Intensiv/Perioperativt område/Røntgen/Ambulatorier/Fællesfunktioner kan udvides med 25 procent inden for konkurrenceområdet
..."

Regionen modtog 27 ansøgninger om prækvalifikation, og på baggrund af en gennemgang heraf udvalgte syv ansøgere til at deltage i en projektkonkurrence.

Projektkonkurrencen, og dermed deltagernes udarbejdelse af konkurrenceforslag, gennemførtes på grundlag af et af regionen udarbejdet konkurrenceprogram, der blandt andet indeholder en beskrivelse af regionens krav og ønsker til deltagernes konkurrenceforslag.

Udover regionens krav og ønsker til konkurrenceforslagets indhold fremgik af konkurrenceprogrammet vedrørende "Nyt Hospital Bispebjerg Akuthuset", hvorledes konkurrenceforslagene ville blive bedømt. I konkurrenceforslagets afsnit 10.5 fremgår:

"10.5 Bedømmelse

De rettidigt modtagne konditionsmæssige konkurrenceforslag vil blive bedømt som beskrevet i de efterfølgende afsnit.

10.5.1 Bedømmelseskriterier

Konkurrenceforslagene vil blive vurderet ud fra deres løsninger på de ønsker og krav, der er beskrevet i Konkurrenceprogrammet. Som

vinder(e) vælges det/de konkurrenceforslag, der efter bedømmelseskomitéens vurdering giver den mest optimale løsning ud fra en samlet vurdering af nedenstående fire bedømmelseskriterier.

Arkitektur

Ved bedømmelsen af arkitektur indgår følgende:

- Forslagets arkitektoniske hovedgreb og sammenhæng med de eksisterende og fremtidige bygninger og haveanlæg på hospitalsområdet. Der lægges vægt på arkitektoniske og landskabelige løsninger, der understøtter principperne for helende arkitektur inde og ude.
- Akuthusets arkitektoniske fremtræden som et visionært byggeri, der afspejler hospitalets identitet og vision som et åbent og imødekommende samlingspunkt i bydelen.
- Forpladsens udformning og indretning som et attraktivt og velfungerende ankomstareal, opholdsareal og knudepunkt for gående og kørende færdsel.
- Landskabsrummene og de nære udearealers udformning og bearbejdning til oplevelsesrige og rekreative friarealer og grønne omgivelser.
- De foreslåede materialer samt konstruktions- og installationsprincippers evne til at understøtte et fleksibelt, fremtidssikret hospitalsbyggeri og begrænse drift- og vedligeholdelsesudgifter.
- Innovative, byggetekniske løsninger som f.eks. standardiseringsmuligheder, præfabrikation eller modelbyggeri i relation til forslagets bygbarhed både økonomisk og teknisk.

Den foreslåede realiseringsmodel, der skal understøtte, at det under hele realiseringen (udførelsesfaserne) vil være muligt at opretholde hospitalets drift med et minimum af gener for patienter, personale og besøgende.

Funktionalitet

Ved bedømmelsen af funktionalitet indgår følgende:

- Det funktionelle koncept, hvormed menes sammenhængen mellem de funktionelle krav og udmøntningen heraf i den bygningsmæssige struktur, herunder interne hovedforbindelser og forbindelser mellem de overordnede funktioner.
- Indbyrdes placering og disponering af de enkelte funktioner med henblik på at opnå optimale behandlingsforløb for patienterne og enkle og effektive arbejdsgange for personalet.
- Placering af funktioner med henblik på at opnå arealoptimering, herunder særligt i forbindelse med ventearealer, kontorer og møderum.

- Robusthed i henhold til forslagens evne til at tilpasse sig både budgetmæssige og organisatoriske ændringer.

Bæredygtighed

Ved bedømmelsen af bæredygtighed indgår forslagens principper for social-, miljømæssig- og økonomisk bæredygtighed og foreslåede virkemidler for de fire indsatsområder:

- Social bæredygtighed:
Det vægtes positivt, at der opnås en høj grad af tryghed, mangfoldighed og tilgængelighed.
- Energi i drift, herunder opfyldelse af bygningsklasse 2020:
Det vægtes positivt, at der foreslås effektive, bæredygtige tiltag i forhold til klimaskærm, optimering af ventilationsanlæg, brug af LED-belysning, bygningsautomatik samt etablering af solceller.
- Materialer og affald under udførelse og drift:
Det vægtes positivt, at der anvendes indeklimate og miljøvenlige produkter. Det vægtes yderligere positivt, at mængden af ressourceknappe materialer reduceres.
- Vandforbrug og emissioner til vand under drift:
Det vægtes positivt, at foreslåede virkemidler til at begrænse både forbrug og udledning af vand er effektive.

Økonomi

Bedømmelseskriteriet ”Økonomi” omfatter en vurdering af oplysningerne i punkt 10.3.3.

Ved vurderingen af bedømmelseskriteriet ”Økonomi” vil sandsynligheden for, at konkurrenceforslaget kan realiseres inden for den oplyste anlægsramme, blive tillagt vægt.

Konkurrenceudskriver forbeholder sig ret til at vurdere afleverede anlægsoverslag ved brug af kontrolberegning ved ekstern rådgiver (for dommerkomitéen).

Under økonomi vil der yderligere indgå en vurdering af konkurrenceforslagernes drifts- og vedligeholdelsesmæssige udgifter. Her vægtes det positivt, at disse løbende udgifter er så begrænsede som muligt.

10.5.2 Bedømmelsesprocedure

I forbindelse med vurderingen af de indkomne konkurrenceforslag bedømmer dommerkomitéen konkurrenceforslagene samlet og i forhold til de enkelte bedømmelseskriterier. Bedømmelsen udmøntes i en

sammenfattende redegørelse i form af en dommerbetænkning. Denne betænkning beskriver hvert enkelt konkurrenceforslags kvaliteter i forhold til bedømmelseskriterierne. Dommerbetænkningen indeholder derudover komiteens bemærkninger til eventuelle forhold, der med fordel vil kunne bearbejdes i et videre forløb.

Betænkningen underskrives af medlemmerne af dommerkomitéen.

Dommerkomitéen vil på baggrund af den samlede bedømmelse udpege op til tre vindere, der vil gå videre til konkurrencens anden fase (udbud med forhandling uden forudgående bekendtgørelse).

10.5.3 Dommerkomité

De indsendte forslag vil blive bedømt af en dommerkomité bestående af følgende deltagere:

...”

Der medvirkede seks repræsentanter fra Regionsrådet, tre arkitekt-/ingeniørfagdommere udpeget af bygherren og følgende rådgivere og sekretær for dommerkomitéen:

”..., Stadsarkitekt
 ..., Koncerndirektør
 ..., Hospitalsdirektør
 ..., Vicedirektør
 ..., Byggechef
 ..., Proceschef
 ..., Projektleder [2]

[Bygherrerådgiver 1], Munksgaard plus Andersen
 [Bygherrerådgiver 2], Drees & Sommer
 [Arkitekt 1], Sweco Architects A/S
 [Bygherrerådgiver 3], EKJ Rådgivende Ingeniører

Sekretær:

Konkurrencesekretær[/proceskoordinator], arkitekt MAA, ... Arkitekter

Dommerkomitéen har ret til at tilkalde yderligere sagkyndige som rådgivere.

10.5.4 Regionsrådet

Efter endt bedømmelse af første fase forventes resultatet indstillet til Regionsrådets godkendelse, november/december 2014 inden

igangsættelse af konkurrencens anden fase, udbud med forhandling uden forudgående bekendtgørelse.

...”

Lokalplanen

Den 31. oktober 2013 vedtog borgerrepræsentationen i København lokalplan nr. 497, der blandt andet indeholder ”grundlag for at udføre ny bebyggelse på Bispebjerg Hospital.” I lokalplanen omtales blandt andet bebyggelsesprocenten, vej- og stistrukturen, cykelforbindelser, bestemmelser om bebyggelsens ydre udformning, den overordnede landskabsstruktur og parkeringsdækningen. En del af bygningerne i området er fredede, og flere bygninger er udpeget som bevaringsværdige. I lokalplanen er der endvidere fastsat forskellige bestemmelser om bebyggelsens omfang og placering, herunder i § 5, stk. 3, c), d) og e) ”Længebygninger”, hvor det blandt andet er anført:

”...

Længebygningerne skal forskydes indbyrdes parallelt med samt omkring den centrale zone, i princippet som vist i figur 3. Længebygningerne skal placeres i en jævn takt på hver side af den centrale zone. Gavle må i nord/sydlig retning ikke 2 og 2 stå på linje, men skal være forskudt minimum 5 m.

...

Bygningsdybden på den enkelte længebygning skal på minimum 25% af den samlede bygnings længde være maksimalt 15 m og må på maksimalt 75% af den samlede bygnings længde være maksimalt 19 m. Gavle/ender på længebygningerne må på en strækning fra gavlen og de første 5 m af bygningens længde maksimalt have en bygningsdybde på 15 m.”

I lokalplanens § 5, stk. 4, a) - d) er blandt andet anført:

”a) Bebyggelse i form af en base kan placeres indenfor det på tegning nr. 5.2 markerede område.

b) Basen skal med udgangspunkt i landskabets kurver placeres i et bebyggelsesmønster i princippet som ”lameller” placeret mellem længebygningerne og en central del, der i nord-/sydlig retning forbinder det samlede bygningskompleks, som principielt illustreret i figur 1. Basens centrale del, der forbinder bygningskomplekset i nord-/sydlig retning, må maksimalt have en bredde på 90 m, som vist på tegning nr. 5.2. [...]

c) Bebyggelse i basen må maksimalt have en bygningshøjde på 13 m målt ud fra en kote på 24 m i forhold til havets overflade. Der kan i forbindelse med basen og mellem længebygningerne udenfor den centrale akses minimumszone på 20 m placeres trappe-/elevatortårne med bygningsforbindelse til og i en højde maksimalt som længebygningerne. Trappe-/elevatortårne inklusive bygningsforbindelser skal placeres friholdt gavle/ender af længebygninger og base, jf. i øvrigt § 6 stk. 3 pkt. e) om ydre udformning.

d) Basens "lameller" mellem længebygningerne må maksimalt have en bygningsdybde på 14 m, og skal minimum have en længde på 25 m på strækningen fra gavl til sammenbygning med basens centrale del."

I lokalplanens § 5, stk. 5, a) og b) er anført om forbindelsesbygninger:

"a) Der kan placeres forbindelsesbygninger mellem basen og længebygningerne. Forbindelsesbygningerne skal være lavere end basen og skal placeres friholdt gavle/ender af længebygninger og base. Forbindelsesbygningerne må maksimalt udgøre 4 meter i bredden, jf. i øvrigt § 6 stk. 3 pkt. e) om ydre udformning.

b) Der kan endvidere placeres enkelte bygningsforbindelser i form af lukkede gangbroforbindelser mellem længebygningerne, dog ikke på tværs af den centrale zones minimumszone, i etagerne over basen. Disse gangbroforbindelser skal placeres friholdt gavle/ender af længebygninger, og må ikke fremstå med fritstående søjler. Gangbroforbindelser må maksimalt udgøre 4 m i højden og 4 m i bredden, jf. i øvrigt § 6 stk. 3 pkt. e) om ydre udformning."

I lokalplanens § 6, "Bebyggelsens ydre fremtræden" står i stk. 3 "For bebyggelse indenfor byggeområde 2 gælder", litra b) og e):

"b) Længebygninger:

Længebygningernes facadeudtryk skal med hensyn til detaljering og disponering understøtte en oplevelsesrig facade, der tilfører bygningerne en menneskeligskala ved nedskalering af længebygningernes øst/vestgående facader i mindst to arkitektoniske skift per facadestrækning i form af tilbagerykning/fremrykning af facaden eller skift i den arkitektoniske karakter, rytme, materialekarakter eller lignende.

...

e) Forbindelsesbygninger, gangbroforbindelser og trappe-/elevatortårne inklusive bygningsforbindelser skal fremstå på en måde således disse bygninger hierarkisk træder tilbage i forhold til base og længebygninger. Forbindelsesbygninger og gangbroforbindelser skal fremstå i en spinkel konstruktion og overvejende transparente.

..."

Rettelsesblade under forhandlingsudbuddet

Efter Konkurrenceprogrammet, som tillige indgår som en del af udbudsmaterialet i udbud med forhandling, jf. hertil udbudsbetingelsernes pkt. 5 om forhandlingsgrundlaget samt rettelsesblad nr. 2, svar til spørgsmål 25 og rettelsesblad nr. 8, svar til spørgsmål 67, ligger lokalplanens principper og krav til bebyggelsen til grund for udbuddet, idet det eksplicit angives:

”Lokalplanen er planmyndighedens juridisk gældende dokument, der definerer rammerne for det fremtidige byggeri. Indeværende konkurrence tager afsæt i lokalplanen, hvorfor denne forventes overholdt.”

og

”...lokalplanen og dennes formuleringer fortsat [er] udgangspunktet for konkurrencen.”

Den 22. maj 2014 udsendte regionen ”Rettelsesblad nr. 2 – Spørgsmål 7 – 43”. Vedrørende spørgsmål 25 fremgår:

”Lokalplan bilag 2

Vi forstod på informationsmødet, at det ikke er muligt at fravige lokalplanen. Uanset dette kan lokalplanen betragtes som en begrænsning for den mulige fleksibilitet som muliggøres i konkurrenceprogrammet. For eksempel begrænser bredden af længerne antallet af rum og variationen af mulige placering af rummene. (variety of possible layers for the rooms) Med en 15 m bredde er bygningen for bred til en gang og med 19 m for smal til 2 gange. Der til kommer, at udformningen af underetagen vil kunne blive en begrænsning for en koncentreret organisering af visse funktionsområder såsom intensiv eller periodisk område.

Spørgsmål 25a)

Vil I bekræfte, om vi er ukonditionsmæssige hvis vi bryder lokalplanen? Eller om vi kan ændre visse dimensioner og stadig fastholde lokalplanens intentioner?

Svar:

Lokalplanen er planmyndighedens juridisk gældende dokument, der definerer rammerne for det fremtidige byggeri. Indeværende konkurrence tager afsæt i lokalplanen, hvorfor denne forventes overholdt.

Til orientering kan det oplyses, at Københavns Kommune deltager som rådgiver for dommerkomiteen.

Det er konkurrencedeltagernes eget ansvar at tolke lokalplanen med undtagelse af de svar der måtte fremgå af de udsendte rettelsesblade.”

...

Den 6. marts 2015 udsendte regionen ”Rettelsesblad 8 – spørgsmål 65 – 75.” Vedrørende ”spørgsmål 67 (supplerende information)” fremgår:

”BBH [Bispebjerg Hospital] har forud for forhandlingsmøde haft et kort møde med Københavns Kommune, som fremhævede følgende i forhold til lokalplanen:

- Forpladsen skal udformes med fokus på sikkerhed og tryghed, flows for forskellige trafikarter og adgang for alle, der skal være opholds og aktivitetsmuligheder og en aktiv facade. Ønske om indblik uden at genere indeliggende aktiviteter.
- Længebygningerne skal fremstå som selvstændige og primære bygninger, og forbindelsesbygningerne skal fremstå som sekundære bygninger, samt opleves som transparente. Der skal visuelt være en følelse af, at der er ”luft” mellem længebygningerne.
- Gavle skal fremstå visuelt som ”15 meter” slanke.
- Bebyggelsens længer skal indbyrdes forskydes minimum 5 m øst-vest og nord-syd.
- Landskabsbåndene skal indarbejdes i projekterne. Landskabsbåndene skal opleves fysisk, når man færdes langs vejene gennem området fx ved at man passerer forskellige beplantninger, belægninger ol.
- Uanset ovenstående er lokalplanen og dennes formuleringer fortsat udgangspunktet for konkurrencen.”

Den 21. maj 2015 udsendte regionen ”Rettelsesblad nr. 14 – spørgsmål 119 – 125”. Vedrørende spørgsmål 125 (supplerende information) fremgår blandt andet:

”...

9. Robusthed

Diagram der redegør for, hvordan et sengeafsnit kan ændre funktion til at rumme ambulatorier og undersøgelses- og behandlingsrum.

Derudover skal der redegøres for hvordan:

- Akuthuset kan reduceres med seks sengeafsnit
- Akutmodtagelsen/Intensiv/Perioperativt område/Røntgen/Ambulatorier/Fællesfunktioner kan udvides med 25 procent inden for konkurrenceområdet.

...”

Første fase – projektkonkurrencen

Der blev den 5. december 2014 vedrørende de syv udvalgte projekter udfærdiget et ”Fagligt notat fra brugergrupper og direktionen” hvoraf blandt andet fremgår vedrørende C.F. Møllers projekt:

”Notatet forholder sig til de funktionelle styrker og svagheder ved de syv projekter. Det forholder sig ikke til størrelser, kvadratmeter og antallet af rum.

Notatet er forholdsvis subjektivt i sin form, [...]

...

Resume:

Brugerne mener overordnet, at der er mange styrker i dette projekt. Men også en del svagheder.

...

Sengeafsnit

Overordnet er det godt med de brede og åbne gange, da det kan understøtte nogle levende afdelinger, hvor patienterne får mulighed for både at være tættere på hinanden og på personalet. Dog er det en udfordring med glasvæggene i forhold til indkig på sengestuerne.

...

Der er 32 sengestuer fordelt på to ”gange”. Det kan både fungere i dagstimerne og aften- og nattetimerne, hvor man kan være i ”midtergangen” med lige langt til begge afdelinger. Det er en styrke, at gangene ikke bliver så store, fordi det gør det mere overskueligt for både patienter og personale. Det dobbelte gangsystem gør det både fleksibelt og giver faktisk mere ro inde på sengestuerne.

Sengestuerne giver mulighed for at åbne op, så den enkelte patient selv kan styre graden af integration mellem livet på gangen/resten af sengeafsnittet.

...”

Dommerbetænkningen

I Dommerbetænkningen, dateret december 2014, er om C.F. Møllers projekt i første fase anført om ”Forhold til lokalplan”:

”Som rådgiver for dommerkomitéen har Københavns Kommune udarbejdet nedenstående vurdering af projektet i forhold til lokalplanen

Projektet overholder lokalplanens principper med en hovedidé, der i skala og arkitektur indgår i et overbevisende samspil med det fredede anlæg. Alle projektets længer er ligeværdige og i princippet 19 meter brede. Ved gavlene er der balkoner, der gør, at længerne her er 15 meter brede, som lokalplanen foreskriver, selvom bygningsvolumenerne ikke ændres.

Forbindelsesbygninger og gangbroer er 7,5 meter brede mod de foreskrevne 4 meter og ligger ovenover hinanden i alle etager.

Landskabsplanen og den aktive facade mod forpladsen mangler bearbejdning i forhold til lokalplanens principper.

Projektet vil kræve en mindre bearbejdning i forhold til lokalplanen.”

Herefter følger under ”Konklusion og forslag til bearbejdning”:

”Grebet med tolv ”ens” bygninger giver en skala, der ligger fint i forlængelse af det eksisterende hospital. Bygningskroppene er en flot moderne fortolkning af bydelens mange teglbyggerier, og facadeudtrykket er velproportioneret, nuanceret og med smuk materialitet.

Forslaget anviser et kompakt, velgennemtænkt funktionelt hoved-greb, der på mange måder lever op til konkurrenceprogrammets ønsker og krav om et robust og fleksibelt hospitalsbyggeri.

Bæredygtighed er beskrevet med fornuftige principper, fokuspunkter og strategi. Forslaget har bevidst arbejdet med sikring af gode dagslysforhold og sikring af et godt termisk indeklima. Byggeriets enkelthed, kompakthed og vinduesdisponering sandsynliggør, at det vil være muligt at opfylde 2020-kravene.

På baggrund af ovenstående vurdering indstilles forslaget til fase 2 som en af de tre vindere.

I fase 2 bør følgende belyses/bearbejdes:

- Tætheden i basen og mellem sengebygninger ved gangforløbet bør bearbejdes i forhold til dagslys og indkigsproblematik.
- Påvisning af dagslysniveau i bunden af lysgårde.
- Integration af tekniske anlæg og vandafledning på tage, ligesom ovenlys skal vises.
- Forslag om dagslys ned gennem sengebygningernes midterarealer er positivt, men sammenhæng mellem lysmængde, placering og størrelse på ovenlys samt forhold til brandlovgivningen ønskes verificeret. De forventede dagslysforhold bør dokumenteres gennem simuleringer heraf. Særligt bør dagslysforhold i basen beskrives og dokumenteres i udvalgte relevante arealer.
- Hvis taghaven er til offentlig anvendelse, skal adgang og sikkerhed belyses nøjere.
- Mindre bearbejdning i forhold til lokalplanen.
- Generelt skal der arbejdes med et mere gennemtænkt logistiksystem hvor de forskellige flows separeres.
- Transport af sengeliggende patienter i kælderplan skal revurderes sammen med sengeetagerens person-flow. Det alternative forslag bør gennemanalyseres.
- I stueplan skal wayfinding for patienter til dagbehandling styrkes, og etablering af et mere klart hierarki for korridorforløb med vente/opholdsfaciliteter er påkrævet.
- Bearbejdning af mulige flaskehalsproblematikker i kældersystemet.
- Placeringen af den foreslåede tunnel fra Akuthuset til det eksisterende tunnelsystem mod syd bør genovervejes på grund af placeringen af parkeringskælderens nedkørselsrampe.
- Der bør gives en konkret beskrivelse af, hvilke tiltag der skal implementeres for at opfylde energikravene til bygningsklasse 2020, lige- som der bør udføres en beregning, der dokumenterer dette. Herudover bør solcelleanlæggets størrelse og placering beskrives og illustreres.

- Håndtering af potentielle trækgener i form af kuldenedfald ved de meget høje vinduer i gangarealer og i fælles opholdsarealer bør beskrives.
- Beskrivelsen af håndtering af materialer og affald bør uddybes og konkretiseres, så det fremgår, hvordan de enkelte tiltag er implementeret i forslaget.
- Tilsvarende bør der gives en mere konkret og eksemplificeret beskrivelse af minimering af vandforbrug og emissioner til vand under drift.
- Placeringen og størrelsen af stålbjælkerne bør beskrives, så det bliver muligt at vurdere fleksibilitet og mulighed for fremtidige ændringer for de tekniske installationer i de øverste etager.”

I Dommerbetænkningen er om forslaget udarbejdet af COWI blandt andet anført:

”Kort beskrivelse af projektet

Forslaget følger fuldstændig oplægget fra helhedsplanen med 6 længebygninger og 4 mellembygninger på en base med en klar strategi for adskillelse af trafik-flow i en struktur, der både tilgodeser gode dagslysforhold for personalet og en optimal wayfinding for patienter og pårørende.

Forslaget har et meget klart og velfungerende funktionelt koncept, der understøtter gode patientforløb og danner baggrund for optimale driftsforhold.

Forslaget giver en grundig og fyldestgørende beskrivelse af bæredygtighed i forhold til alle de efterspurgte temaer og har i den sammenhæng haft særlig fokus på minimering af energibehov, optimering af dagslyskvalitet og en hensigtsmæssig håndtering af materialer.

...

Forhold til lokalplan

...

Forbindelsesbygningerne er op til 16 meter brede og gangbroerne er op til 6,5 meter brede og beliggende over hinanden. Kantzonerne og bygningernes møde med de tilgrænsende udearealer fremstår mangelfulde, og især den aktive facade mod forpladsen er utilstrækkeligt

bearbejdet. Arkitektonisk fremstår facaderne mangelfulde med hensyn til detailbearbejdning, variation og i samspillet mellem base og længebygninger.

Projektet vil kræve en vis bearbejdning i forhold til lokalplanen.

...

Konklusion og forslag til bearbejdning

Forslaget er et fornemt eksempel på et veltænkt og logistisk stærkt hospitalsbyggeri, hvor gode dagslysforhold for patienter og personale i forening med en optimal funktionalitet peger frem mod et robust og fremtidssikret hospitalsbyggeri.

Forslaget giver en grundig og fyldestgørende beskrivelse af bæredygtighed i forhold til alle de efterspurgte temaer med særlig fokus på minimering af energibehov, optimering af dagslyskvalitet og en hensigtsmæssig håndtering af materialer.

Forslagets landskabsrum er godt og nuanceret bearbejdet og lever op til ønsket om synergi mellem hospital og park/uderum.

På baggrund af ovenstående vurdering indstilles forslaget til 2. fase som en af tre vindere.

I fase 2 bør følgende belyses/bearbejdes:

- Integration af tekniske anlæg og vandafledning på tage.
- Facader og mellembygninger bør bearbejdes kraftigt, så størrelse, lethed, bedre nuancering og proportionering opnås. Den fine landskabsbearbejdning bør påvirkes af lokalplanens krav om gennemløbende landskabsbånd, og det er derfor nødvendigt, at de 4 mellembygninger bearbejdes.
- Der skal ske en vis bearbejdning af projektet i forhold til lokalplanen.
- I sengeafdelingerne vil en revurdering af placering af elevatorer til logistiktransporter og drop-off-zoner være relevant.
- Overgangen mellem vente/ ophold og korridorforløb ved intensiv er ikke helt vellykket og skal bearbejdes.
- I det videre arbejde foreslås, at der udføres en beregning, der dokumenterer, at energikravene til bygningsklasse 2020 er opfyldt.

Herudover bør solcelleanlæggets størrelse, moduler og tagintegration beskrives og illustreres.

- De udførte dagslyssimuleringer og eventuelle supplerende dagslyssimuleringer bør vedlægges for dokumentation af de forventede dagslysforhold.
- Det bør beskrives, hvilke tiltag man vil implementere for at minimere såvel risikoen for overtemperaturer som risikoen for trækgener i form af kuldenedfald ved de høje vinduer i de fælles opholdsarealer. Det anbefales at supplere beskrivelsen med simuleringer af de forventede termiske indeklimaforhold i disse områder.
- Metoder og tiltag til håndtering af materialer og affald bør uddybes og konkretiseres.
- Der savnes desuden en mere uddybende beskrivelse af forslaget konstruktive og installationsmæssige princip for at kunne vurdere forslaget i forhold til fleksibilitet, ændret anvendelse og nye føringer af installationer.”

I Dommerbetænkningen er om forslaget udarbejdet af KHR blandt andet anført:

”Kort beskrivelse af projektet

Forslaget fortolker helhedsplanen med et godt resultat. Basen er gjort dybere og 6 lange sengebygninger er placeret på basen, 3 på hver side af akse. Frem for mellembygninger arbejder forslaget med udvidelser på de tværgående gangforløb, hvad der giver en meget stor lethed i haverummene.

Forslaget angiver et robust logistisk hovedgreb, der anviser stor fleksibilitet for fremtidige ændringer både organisatorisk og arealmæssigt.

Bæredygtighed er beskrevet med overordnede prioriteringer og principper. Udover ambitiøse og konkrete klimaskærmsmæssige tiltag er beskrevet en række hensigtsmæssige tiltag, som dog savner eksemplificering.

...

Forhold til lokalplan

...

Projektets hovedide fremstår i overensstemmelse med lokalplanen, men projektet afviger på nogle punkter fra lokalplanen. ...

Længebygningerne ligger på række og ligger ikke forskudt med min. 5 meter i nord/sydlig retning, hvilket strider mod lokalplanens intention om at skabe en varieret indpasning i samspil med landskabet og det eksisterende anlæg.

...

Projektet vil kræve en bearbejdning i forhold til lokalplanen, herunder især bebyggelsens placering i relation til det fastlagte byggefelt.

...

Konklusion og forslag til bearbejdning

Forslaget integrerer på fornem vis terræn, haverum og bygninger med afsæt i Nordvest-områdets kontekst. Facaderne fremstår fint bearbejdede, og udformningen får det samlede byggeri til at fremstå med stor lethed. Samspil mellem teknik og bygningsudtryk er løst troværdigt.

Forslagets udmærker sig ved et nytænkende logistisk hovedgreb, der på glimrende vis forener så forskelligartede forhold som god way-finding for patienter og pårørende, vidensdelingsplatforme for personale og stor robusthed overfor fremtidige organisatoriske og driftsmæssige forandringer.

Forslaget beskriver en række ambitiøse og hensigtsmæssige tiltag, der kan forventes at sikre et bæredygtigt sygehus. Det konstruktive system er løst fornuftigt og har stor fleksibilitet overfor fremtidige ændringer.

På baggrund af ovenstående vurdering indstilles forslaget til 2. fase som en af tre vindere.

I 2. fase bør følgende belyses/bearbejdes:

- Adgange fra terræn til taghave – tilgængelighed, indkigsproblemer, sikkerhed.
- Kote i kælder/base – korrekt i forhold til terræn? – og fugtsikker?
- Parkrummet mod nord burde dyrkes i forhold til en mere bevidst beplantningsstrategi.
- Generelle adgangsforhold og tilgængelighed også til udearealerne for patienterne er måske ikke optimale og må nærstudies.

- Der skal ske en bearbejdning i forhold til lokalplanen, herunder især bebyggelsens placering i relation til det fastlagte byggefelt.
- Indgangspartiet med trappe- og rampeforløb fordrer en endelig bearbejdning for at leve op til kravene om tilgængelighed og god wayfinding.
- Det perioperative område bør kunne samles på stueplan for herved at opnå den ønskede fleksibilitet i enheden.
- Dobbeltreceptionerne i henholdsvis stueplan og i foyerloopet skal reduceres således, at dobbeltbemanding undgås.
- Sengeantal i de enkelte afsnit ønskes optimeret samtidig med, at logistikarealet / drop-off-zonen bearbejdes.
- Dimensionering af tunnelsystem i kælderniveau skal verificeres.
- Det skal verificeres, om den centrale logistikakse er arealmæssigt veldimensioneret.
- Det foreslåede opvarmnings-, ventilations- og airconditioneringsprincip baseret på naturlig ventilation bør genovervejes, og såfremt det fastholdes, bør det dokumenteres, at det foreslåede princip overholder energikravene til bygningsklasse 2020.
- Solafskærmningseffekten af de skåttillede vinduer bør dokumenteres gennem simulering af de forventede termiske indeklimaforhold specielt set i lyset af, at der ikke anvendes anden solafskærmning. Tilsvarende bør udsagnet om ikke at anvende coatede vinduer for maksimering af lystransmittansen og deraf følgende gode dagslysforhold samtidig med, at der opnås en vindues-U-værdi på $0,8 \text{ W/m}^2\text{K}$, dokumenteres gennem dagslyssimuleringer.
- Herudover bør dagslysforholdene i forbindelse med ventearealerne i akutmodtagelsen og i lysgårde/stueetage undersøges nærmere, så det dokumenteres, at der her opnås gode dagslysforhold.
- Såfremt effekten af den beskrevne vinduesudformning ikke kan dokumenteres, bør der udarbejdes en anden vindues- og solafskærmningsløsning, da dette er essentielt for sikring af et godt visuelt og termisk indeklima.
- Det anbefales, at biomassefyr og solfangere udgår af projektet i det videre arbejde, da Akuthuset vil være forsynet med fjernvarme. Tilsvarende anbefales det at lade solcellerne levere el til byggeriet

frem for at bruge den producerede el til at producere varmt brugsvand. Det beskrevne solcelleanlægs størrelse og placering bør beskrives.

- Det bør beskrives, hvilke tiltag man vil implementere for at minimere såvel risikoen for overtemperaturer som risikoen for trækgener i form af kuldenedfald i gallerierne. Det anbefales at supplere beskrivelsen med simuleringer af de forventede termiske indeklimaforhold i disse områder.
- Metoder og tiltag til håndtering af materialer og affald og specielt minimering af vandforbrug og emissioner til vand bør uddybes og konkretiseres.
- Den mindre budgetoverskridelse af anlægsøkonomien på 1% skal elimineres.
- Der savnes desuden en mere uddybende beskrivelse af føring og opdeling af de tekniske installationer for at kunne vurdere, om den efterspurgte fleksibilitet og redundans er opnået.”

Anden fase – udbud med forhandling

Udbudsmaterialet

Af betingelserne i udbudsmaterialet fremgår følgende om forhandlingsproceduren:

”Formålet med forhandlingsproceduren er, at:

- Der gives mulighed for at afklare eventuelle usikkerheder og kritikpunkter i de vindende konkurrenceforslag samt at få viderebearbejdet og kvalificeret projekterne. Samtidig ønskes det, at der ved afslutningen af forhandlingen opnås sikkerhed for, at der er fuldstændig klarhed over projekternes arkitektoniske, funktionelle, bæredygtighedsmæssige og økonomiske forhold.
- Der opnås, at den vindende tilbudsgiver besidder en relevant og optimeret organisation og dertil består af et fagligt velkvalificeret totalrådgiverteam.
- Der opnås en honorarøkonomi, der står i forhold til den tilbudte ydelse og bemanning relateret til den kvalitet der tilbydes.

- Der foretages eventuelle optimeringer af kontraktgrundlaget inden for de udbudsretlige rammer; såvel forståelsesmæssige og indholdsmæssige.

Forhandlingsgrundlaget er:

- Konkurrencematerialet, konkurrenceforslagene og det supplerende udbudsmateriale, jf. pkt. 3.
- Notater, dagsordner og referater mv., der udsendes til tilbudsgiverne som led i forhandlingerne.
- Foreløbige afleveringer, som tilbudsgiverne foretager som led i forhandlingerne.

Udbuddet med forhandling gennemføres som fortrolige, parallelle forhandlinger mellem BBH og de enkelte deltagere i udbuddet med forhandling.

...

Deltagernes viderebearbejdning af projekterne vil under forhandlingerne blive behandlet fortroligt.

Forhandlingerne forventes at være bygget op omkring en række fokusområder, som drøftes på de planlagte møder mellem BBH og de respektive tilbudsgivere, jf. de dagsordner, der vil blive udsendt.

...

Forud for hvert forhandlingsmøde fremsendes dagsorden for det forestående møde. Som opfølgning på hvert møde udarbejdes referat. Dette referat udarbejdes af BBH's forhandlingsgruppe. Referaterne indgår som en del af grundlaget for udbud med forhandling.

6. Tildelingskriterier og evaluering

Tildeling af kontrakten vil ske på grundlag af tildelingskriteriet "det økonomisk mest fordelagtige tilbud". Ved tilbudsevalueringen vil BBH anvende nedenstående vægtede underkriterier:

1. Projekt: vægtes 50 %
2. Organisation og bemanning: vægtes 30 %
3. Honorar: vægtes 20 %

Disse underkriterier gennemgås nærmere i det følgende.

1. Projekt (50 %)

Underkriteriet Projekt vurderes på baggrund af en samlet vurdering af følgende 4 ligeværdige delkriterier:

Arkitektur

Ved bedømmelsen af arkitektur indgår følgende:

- Forslagets arkitektoniske hovedgreb og sammenhæng med de eksisterende og fremtidige bygninger og haveanlæg på hospitalsområdet. Der lægges vægt på arkitektoniske og landskabelige løsninger, der understøtter principperne for helende arkitektur inde og ude.
- Forpladsens udformning og indretning som et attraktivt og velfungerende ankomstareal, opholdsareal og knudepunkt for gående og kørende færdsel.
- Landskabsrummene og de nære udearealers udformning og bearbejdning til oplevelsesrige og rekreative friarealer og grønne omgivelser.
- De foreslåede materialer samt konstruktions- og installationsprincippers evne til at understøtte et fleksibelt og fremtidssikret hospitalsbyggeri.
- Innovative byggetekniske løsninger som f.eks. standardiseringsmuligheder, præfabrikation eller modulbyggeri i relation til forslaget bygbarhed.
- Den foreslåede realiseringsmodel, der skal understøtte, at det under hele realiseringen (udførelsesfaserne) vil være muligt at opretholde hospitalets drift med et minimum af gener for patienter, personale og besøgende.

Funktionalitet

Ved bedømmelsen af funktionalitet indgår følgende:

- Det funktionelle koncept, hvormed menes sammenhængen mellem de funktionelle krav og udmøntningen heraf i den bygningsmæssige struktur, herunder interne hovedforbindelser og forbindelser mellem de overordnede funktioner.
- Indbyrdes placering og disponering af de enkelte funktioner med henblik på at opnå optimale behandlingsforløb for patienterne og enkle og effektive arbejdsgange for personalet.

- Placering af funktioner med henblik på at opnå arealoptimering, herunder særligt i forbindelse med venteearealer, kontorer og møderum.
- Robusthed i henhold til forslagets evne til at tilpasse sig både budgetmæssige og organisatoriske ændringer.

Bæredygtighed

Ved bedømmelsen af bæredygtighed indgår forslagets principper for social-, miljømæssig- og økonomisk bæredygtighed.

Social bæredygtighed:

Det vægtes positivt, at der opnås en høj grad af tryghed, mangfoldighed, tilgængelighed og godt arbejdsmiljø.

Energi i drift, herunder opfyldelse af bygningsklasse 2020:

Det vægtes positivt, at der foreslås effektive, bæredygtige tiltag i forhold til klimaskærm, optimering af ventilationsanlæg, brug af LED-belysning, bygningsautomatik samt etablering af solceller.

Økonomi

Sandsynligheden for, at de reviderede projekter/tilbud kan realiseres inden for det samlede budget, jf. Økonomi (Fane 4), vil blive tillagt vægt. Det samlede budget defineres i forhandlingsfasen som budgetpost 7) + 8) svarende til DKK 1.216.020.000,- + 241.500.000,- = DKK 1.457.520.000,- eksklusiv moms angivet ved PL 2014.

2. Organisation og bemanning (30 %)

Underkriteriet Organisation og bemanning vurderes på baggrund af en samlet vurdering af følgende 2 ligeværdige delkriterier:

Organisation

Vurderes på grundlag af den tilbudte projektorganisation. Der vil ved tilbudsvurderingen blive lagt vægt på i hvor høj grad:

- Beskrivelsen af projektorganisationen og organiseringen af både det interne samarbejde (det vil sige mellem tilbudsgivers forskellige deltagere) og eksterne samarbejde, viser forståelse for opgavens karakter samt parternes indbyrdes rolle- og ansvarsfordeling.

- Tilbudsgiver etablerer en organisation, som indeholder klare og logiske kompetence- og ansvarsforhold.
- Håndteringen af projekteringslederens/projektlederens/assisterende projektleders, sagsarkitektens- og sagsingeniørens eventuelle forfald sker på en hensigtsmæssig måde, således at et skifte sker gnidningsfrit for projektets øvrige parter.

Bemanding

Vurderes på grundlag af en helhedsvurdering af CV'er for de tilbudte nøglemedarbejdere, jf. Tilbudslistens pkt. 2 (Fane 9).

Der vil ved tilbudsvurderingen blive lagt vægt på i hvor høj grad:

- Nøglemedarbejderne kan demonstrere erfaring med den specifikke funktion, som den pågældende nøglemedarbejder er tildelt på opgaven.
- Nøglemedarbejdere kan demonstrere erfaring med samarbejde i større projektteams.
- Nøglemedarbejderne tilsammen kan demonstrere erfaring med:
 - rådgivning inden for både arkitekt-, landskabsarkitekt og ingeniørydelser i alle projektfaser ved byggerier med fokus på høj arkitektonisk kvalitet
 - somatiske hospitaler
 - rådgivning om bæredygtighed i byggerier
 - brugerinddragelse med mange interessenter,

og at disse erfaringer nyttiggøres i den specifikke funktion, de pågældende nøglemedarbejdere er tildelt.

- Den tilbudte projektleder/assisterende projektleder/projekteringsleder endvidere kan demonstrere erfaring med:
 - Projektledelse/projekteringsledelse af sammenlignelige projekter udbudt i hoved- og/eller stor-/fagentreprise,
 - koordinering og kommunikation,
 - budget og økonomistyring,
 - udarbejdelse og vurdering af økonomiske beregninger,
 - tids- og fremdriftsstyring samt
 - kontraktforhandlinger.

Det vil fremgå af mødeindkaldelserne til de respektive møder, hvilke repræsentanter, BBH forventer, skal deltage på de respektive møder.

3. Honorar (20 %)

Som grundlag for vurdering af honoraret beregnes et evalueringsteknisk honorar for hver tilbudsgiver.

Jo lavere evalueringsteknisk honorar jf. Tilbudslistens punkt 4 (Fane 9), desto bedre bedømmelse.

I konkurrenceprogrammet (side 127) var angivet et forventet interval på 10 – 12 % af summen af de samlede håndværkerudgifter. Det bemærkes, at det står tilbudsgiverne frit for at afgive tilbud uafhængigt af denne angivelse.

...

7. Tids- og aktivitetsplan

...

TID	AKTIVITET
...	...
08.06.2015	<p>4. aflevering: ENDELIGT TILBUD Projekt, organisation og bemanning, honorar og erklæringer</p> <p>Der skal afleveres følgende materiale revideret, jf. kommentarer fra forhandlingsmøderne. Såfremt der ikke har været ændringer/kommentarer på forhandlingsmøderne til dele af materialet fremsendes det alligevel som en samlet pakke:</p> <p>Projekt Der skal afleveres følgende materiale, hvor der refereres til teksten angivet i Konkurrenceprogrammets 10.3.1:</p> <p>...</p> <p>Pkt. 9 Robusthed</p> <p>...</p>
...	...

”

De tre tilbud, der var gået videre til anden fase, blev i forskelligt omfang behandlet/evalueret af blandt andre:

..., Hospitalsdirektør
..., Vicedirektør
..., Byggechef
..., Projektleder [2]

[Bygherrerådgiver 1] ..., Munksgaard plus Andersen
[Bygherrerådgiver 2], [bygherrerådgiver 4], [arkitekt 2] og [bygherrerådgiver 5], Drees & Sommer

[Arkitekt 1], [Arkitekt 2] og [Arkitekt 3], Sweco Architects A/S
 [Bygherrerådgiver 3], EKJ Rådgivende Ingeniører
 [Projektleder 1]

Konkurrenceseekretær og proceskoordinator ..., arkitekt MAA, ...
 Arkitekter

Forhandlingsmøderne

[Projektleder 2] sendte den 4. februar 2015 en e-mail til [bygherrerådgiver 1], [proceschef], [byggechef] og [arkitekt 1] med emnet "Kort ref. fra mødet i dag", hvori bygherrerådgiverne (BHR) gjorde regionen (BBH) opmærksom på vigtigheden af at få input fra kommunen vedrørende lokalplanforholdene tidligt i forhandlingsforløbet. I e-mailen står blandt andet:

"Først og fremmest tak for et godt møde i dag ...

Vi nåede heldigvis alle punkterne igennem, og for en god ordens skyld (og for [proceschef] og [byggechef] som desværre blev forhindret i at deltage) opridser jeg her de væsentligste punkter fra vores møde.

...

6. Lokalplanforhold herunder plan for inddragelse af Kbh Kommune i forløbet

BBH ønsker at afholde formøde med KBH Kommune forud for 2. og evt. 3. forhandlingsmøde. BHR påpegede på nærværende møde at dette kunne være for sent ifht. hvor langt projekterne vil være på dette tidspunkt. Samtidig mener BHR, at der kan risikere at komme meget detaljeret og mange spørgsmål fra de enkelte teams netop vedr. lokalplan forhold. Spørgsmål som BBH/BHR sandsynligvis vil have svært ved at give svar på, idet det vil bero på en tolkning af lokalplanen. [Projektleder 2] vender problematikken med BBH's ledelse og vender tilbage.

..."

Den 25. februar 2015 skrev [byggechef] således til [projektleder 2]:

"...

Som en kort opfølgning på vores snak i dag omhandlende evalueringen af de tre tilbud.

Der er som sagt ikke så megen tid til denne evaluering og derfor vil jeg foreslå, at BBH og bygherrerådgiverne hurtigst muligt efter afleveringen mødes for at afstemme forventninger og meninger om de tre tilbud.

Jeg håber og tror på, at vores bygherrerådgivere og vi har fælles retning og indstilling til hvem der skal vinde. Såfremt der er divergerende opfattelser af, hvem man ser som den endelige vinder, så er det vigtigt, at vi får det på banen inden bygherrerådgiverne bruger for megen tid på udkastet til evalueringsrapporten.

Vores rådgivere skal jo netop rådgive os og i sidste ende er det BBH, som har ansvaret og den endelige beslutning. Ansvar er entydigt hos os og ikke hos vore bygherrerådgivere.

...”

Samme dag svarede [projektleder 2] [byggechef] således:

...”

Jeg er naturligvis enig med dig i, at vi skal lave en detaljeret tidsplan for evalueringsforløbet, herunder planlægge møder med deltagelse af hele forhandlingsgruppen, hvor evalueringen drøftes.

I fht. en sådan planlægning er det i min optik vigtigt at huske på, at når tilbuddene modtages d. 8/6 ved vi endnu ikke, hvem af de tre teams, der har fremsendt det økonomisk mest fordelagtige tilbud, hvilket jo vil bero på evalueringen af vores underkriterier – Projekt (50 %), økonomi (20 %) og organisation (30 %).

...

I evalueringen af projektet skal det enkelte tilbud evalueres og vurderes grundigt ud fra de mange parametre der indgår i hhv. konkurrenceprogram og supplerende udbudsmateriale, der bliver med andre ord en del at læse sig ind i og forholde sig til, hvorfor det efter min mening ikke vil give værdi at rammesætte et møde i forhandlingsgruppen umiddelbart efter modtagelsen af tilbud.

Jeg tænker, at det er i alles interesse (vel også vores rådgivers) at vi vælger det rigtige projekt, hvilket helt entydigt må være det projekt, der opfylder BBH's beskrevende krav og ønsker på bedste vis. Netop fordi ansvaret, som du også nævner, ligger hos BBH, er det efter min mening også vigtigt, at vi gør os stor umage med selve evalueringen, her tænker jeg naturligvis på, at evalueringen, og det der ligger til grund for valget af den endelige vinder, ikke helt uvæsentligt, også skal kunne tåle en evt. klagesag eller på anden vis anmodning om aktindsigt.

Jeg er sådan set enig med dig i, at det er os som bygherre, der i sidste ende vælger, men hvis vi vil bruge vores bygherrerådgivere til at

udarbejde en evaluering og til at gå projekterne igennem, må vi nok også acceptere/forvente, at det bliver på et nøgternt grundlag. Dermed ikke sagt at jeg ikke mener, at vi skal huske at udfordre vores rådgivere ☺ Der er i min verden ikke tale om at vores rådgivere skal vælge, de skal derimod indstille ud fra en uvildig og neutral vurdering, således at vi kan træffe en saglig beslutning og samtidig have dokumentation for hvorfor vi vælger, som vi vælger.

Jeg foreslår, at vi på mødet d. 5/3 aftaler en detaljeret tidsplan for evalueringsperioden og ydermere aftaler princip for evalueringsmodel (karakterer/pointgivning) og vurderingsmetode ...
...”

Den 26. februar 2015 svarede [byggechefen] denne e-mail således:

”...

Jeg er helt enig med dig i det, som du skriver. Det kan ikke være anderledes.

Med hensyn til evalueringen tænker jeg dog, at vi skal huske på, at især kriterierne Projekt (50%) og Organisation (30%) indeholder en rigtig stor grad af subjektivitet – hvad enten det kommer fra bygherrerådgiverne eller os. Sagt på en anden måde, så selv om bygherrerådgiverne naturligvis bedømmer på en uvildig og neutral måde og på et nøgternt grundlag, således vi får opfyldt BBH's beskrevne krav og ønsker – så sker det stadig med megen subjektivitet.

Så al subjektiviteten skal jo gerne munde ud i en indstilling, som alle kan stå på mål for – også BBH.
...”

Forhandlingsmøderne med C.F. Møller blev gennemført den 23. februar 2015, den 16. april 2015 og den 19. maj 2015.

Forhandlingsmøderne med COWI blev gennemført den 24. februar 2015, den 14. april 2015 og den 20. maj 2015.

Forud for hvert forhandlingsmøde udsendte regionen til de tre tilbudsgivere identiske dagsordner for mødet.

Af dagsordnerne fremgår, at følgende deltog i forhandlingsmøderne: [Hospitaldirektøren], [vicedirektøren], [byggechefen], [proceschefen], [projektleder 2], [projektleder 1], [bygherrerådgiver 1], [arkitekt 1], [bygherrerådgiver 3], [projektchef], [proceskoordinator] samt 10-12 repræsentanter for

teamet. [Hospitalsdirektøren] var forhindret i at deltage ved ét forhandlingsmøde med én af deltagerne. Det blev i relation til de to øvrige deltagere besluttet, at hun skulle undlade at deltage i det for dem tilsvarende forhandlingsmøde.

Tilbudsgiverne skulle forud for hvert forhandlingsmøde fremsende et forhandlingsoplæg, der beskrev de emner, som generelt var foreskrevet i udbudsbetingelsernes pkt. 7.

Udover denne forberedelse til forhandlingsmøderne havde deltagerne tillige mulighed for under forhandlingsmøderne selv at fokusere på de områder, hvor de ønskede afklaring af eventuelle usikkerheder og kritikpunkter i deres konkurrenceforslag, jf. også hertil udbudsbetingelsernes pkt. 5 om grundlaget for forhandlingsforløbet. C.F. Møller medbragte under forhandlingsforløbet en specialist i brandforhold, således at brandforholdene i C.F. Møllers projekt kunne drøftes under forhandlingerne.

På første forhandlingsmøde med COWI nævnte [projektleder 1] på baggrund af et møde, som regionen havde afholdt med Københavns Kommune efter første fase, nogle generelle kritikpunkter vedrørende lokalplansforholdene i de projektforslag, som var gået videre til anden fase. Kritikpunkterne vedrørende lokalplansforholdene, der ikke var specifikt møntet på et projektforslag, var:

”Længerne skal kunne opleves i landskabet, som selvstændige og som de primære bygninger

- Mellembygningerne skal opleves som sekundære og transparente
- Der skal være fokus på kantzonen og den aktive facade
- Hvordan får man fodgængere væk fra facaden gennem landskabsbearbejdningen?
- Gavlene skal opleves som smalle
- Base og længer skal have forskelligt udtryk
- Længerne skal forskydes både øst-vest og nord-syd

Københavns Kommune går meget op i landskabsbånd

Landskabsbåndene er en formålsparagraf og der kan ikke dispenseres fra dem og skal tages alvorligt”

Regionen udtalte om COWIs ændringsforslag på første forhandlingsmøde, at forbindelsesbygningerne i det reviderede forslag kunne blive transparente, idet der ikke længere var placeret funktioner i dem.

På andet forhandlingsmøde med COWI udtalte [projektleder 1] ifølge COWI vedrørende lokalplansforholdene noget i retning af, at ”de ting, der blev sagt sidst, siger vi igen”, herunder:

- ”Længerne skal opleves selvstændige bygninger
- Gavlene skal fremstå lette
- Mellembygningerne skal være transparente
- Basen skal være adskilt visuelt fra øvrige
- Forpladsen skal være aktiv
- Landskabsbåndene er meget vigtige
- I skal forholde jer til lokalplanen med argumenter i det endelige materiale, herunder med diagrammer, der forholder sig meget tydeligt til forskydninger, mv.”

På tredje og sidste forhandlingsmøde med COWI udtalte [projektleder 1], ifølge COWI, vedrørende lokalplansforholdene noget i retning af, at ”hvis I afviger fra lokalplanen, skal I beskrive det”. [Projektleder 1] nævnte ikke konkrete forhold i COWIs projektforslag, som regionen anså for at være i strid med lokalplanen, og som skulle bringes i overensstemmelse med lokalplanen. COWI har under klagesagen oplyst, at man på den baggrund fik det indtryk, at eventuelle afvigelser fra lokalplanen i projektforslaget, som det så ud ved tredje forhandlingsmøde, kunne accepteres af regionen/ville Københavns Kommune kunne give dispensation for.

Referat fra forhandlingsmøderne og notater vedrørende møderne m.v.

Regionen anførte i sine udbudsbetingelser, som anført ovenfor, at der ville blive udarbejdet referat fra forhandlingsmøderne.

Regionen antog ... som procesrådgiver og konkurrencesekretær til at bistå sig i forbindelse med hele konkurrenceforløbet, herunder med henblik på at bistå under forhandlingsmøderne. Det var blandt andet procesrådgiverens opgave at udarbejde referater i forbindelse med forhandlingsmøderne.

Processen med forhandlingerne forløb imidlertid sådan, at procesrådgiveren indledte alle forhandlingsmøder med at oplyse, at der ikke ville blive taget referat af møderne.

Regionen modtog efter det oplyste ikke under udbuddet protester/indsigelser over, at der ikke ville blive udarbejdet referater.

Regionen udsendte – i stedet for den oprindeligt planlagte proces med udsendelse af individuelle referater – rettelsesblade til tilbudsgiverne. Spørgsmål af generel karakter fra forhandlingsmøderne er besvaret i disse rettelsesblade.

Rygter om forskelsbehandling

Den 5. juni 2015 udfærdigede [hospitalsdirektøren] sålydende ”Notat vedrørende fase 2 forhandling Akuthuset”:

”Uge 19 blev undertegnede kontaktet telefonisk af konkurrencesekretær[/proceskoordinator], arkitekt MAA, ... Arkitekter som oplyste, at hun var bekendt med rygter om at der i hospitalets byggeorganisation blev handlet i strid med konkurrencereglerne for fase 2 forhandlingsforløbet for Akuthuset.

Mere specifikt gik rygterne på, at de deltagende projekter ikke blev behandlet ligeværdigt, og at der skulle være en særlig favorisering af et af projektet fra Team KHR.

[Proceskoordinatoren] oplyste, at hun selv under de første to forhandlingsmøders anden del om organisation og bemanning havde observeret forskellig tilgang i adfærd og spørgsmål.

[Proceskoordinatoren] pointerede flere gange, at hun ikke havde beviser på rigtigheden af rygterne.

I uge 20, mandag d.11. maj 2015 drøftede undertegnede henvendelsen og alvorligheden af denne med Vicedirektør ... som medgav at byggeorganisationens ledelsesgruppe har en meget åben, passioneret og entusiastisk kommunikation med et stort netværk, som kan have givet et forkert indtryk af forhandlingsprocessen. [Vicedirektøren] pointerer, at der i byggeorganisationen ikke er en bevidst forskellig behandling af de tre teams under forhandlingsmøderne, og det påtales at kommunikation og adfærd forventes at understøtte forhandlingsprocessens konkurrenceregler.

På planlagt møde i den samlede forhandlingsgruppe onsdag d. 13. maj 2015 informerede undertegnede gruppen om henvendelsen og præciserede alvorligheden af rygterne. Supplerende hertil blev der fra undertegnede og konkurrencesekretær[/proceskoordinator] henstillet til at gældende regler for forhandlingsforløbet blev efterlevet, og at kommunikationen under forhandlingsmøderne var ordentlig, dialogsøgende og ligeværdig.

Tredje og sidste runde forhandlingsmøder med de tre Teams blev gennemført i uge 23 den 18. maj, 19. maj og 20. maj, og alle forhandlingsmøder forløb på en fin og konstruktiv måde. I forlængelse af denne sidste forhandlingsrunde, havde undertegnede en samtale med

fire af forhandlingsgruppens medlemmer fra henholdsvis rådgivere og bygherre.

Alle fire havde oplevet en retorisk favorisering af Team KHR ved den interne kommunikation i byggeorganisationen og tre ud af de fire var bekendte med rygterne i omgivelserne. Gennem disse samtaler, kom det også frem, at et af rygterne gik på at én af de ansatte i byggeorganisationen Byggechef ... havde en særlig kontakt til KHR's konsortiepartner WHR Architects Europa.

Undertegnede havde på denne baggrund en opfølgende samtale med Vicedirektør ... d. 21. maj 2015, omkring den nytilkomne information med mistanke og rygter om, at en navngiven ansat i byggeorganisationen Byggechef ... havde en kontakt til Team KHR's konsortiepartner WHR Architects Europa. [Vicedirektøren] kunne ikke genkende rygterne, og han udtrykte stor tillid til sin byggechef, og angiver som ved tidligere møde, at der kan være en kommunikativ baggrund for rygterne og hele sagen.

Det aftales, at tage en fælles drøftelse med Byggechef ..., og denne gennemføres også d. 21. maj 2015.

På mødet foreholdes Byggechef ... rygter om, at han skulle have en særlig kontakt til KHR's konsortiepartner WHR Architects Europa, hvilket han benægter. Der er herefter en drøftelse af alvorligheden i rygterne, vigtigheden i at sikre en kommunikation der til fulde lever op til konkurrencereglerne for forhandlingsforløbet, både internt i byggeorganisationen og med branchens netværk. Undertegnede præciserede at dette gælder alle involverede, men at der påhviler et særligt ansvar i ledelsesgruppen.

Det drøftes endvidere hvorvidt Byggechef ... skulle udtræde af forhandlingsgruppens sidste fase alene grundet de opståede rygter, og det aftales at tage beslutning omkring dette efter pinsen.

Beslutningen på dette blev at Byggechef ... fortsætter i forhandlingsgruppen.

På baggrund af sagens alvor bliver Vicedirektør ... d. 5. juni anmodet om at få en tro og love erklæring fra Byggechef ..., på at han ikke har handlet i strid med konkurrencereglerne for fase 2 forhandlingen med de tre Teams, herunder med en særlig kontakt og favorisering af Team KHR."

Den 8. juni 2015 udfærdigede [vicedirektør] sålydende notat til [hospitalsdirektøren]:

"Notat vedrørende rygte om forskelsbehandling af de konkurrerende teams

I forbindelse med forhandlingsforløbet på akuthuskonkurrencen er det af konkurrencerådgiver blevet nævnt, om der skulle være sket forskelsbehandling i form af kontakt til en af de konkurrerende teams under forhandlingsfasen, i det konkurrencerådgiver har hørt et sådant rygte. Rygtet har dog ikke efterfølgende kunne bekræftes af konkurrencerådgiveren eller andre.

I forhold til Byggeorganisationen har jeg ikke viden eller konkret mistanke om, at en eller flere medarbejdere og/eller ledere skulle have haft en kontakt til et eller flere af de konkurrerende teams under konkurrenceforløbet i relation til deres aflevering. Ligeledes vurderer jeg ikke, at teamsene under forhandlingsforløbet har fremvist materiale eller løsninger, der ligger ud over det der konkret efterspørges i konkurrenceprogrammet og som med rette må kunne forventes leveret af kompetente bydende med stor hospitalserfaring.

I forhold til Byggeorganisationen har det allerede fra opstarten af projektet været tilsikret at der kunne skabes ”chinese walls” mellem de enkelte delprojekter. Som så stor indkøber af rådgivning og entrepriser vil der uundværligt opstå situationer, hvor en rådgiver eller en entreprenør enten har sin gang i organisationen på andre igangværende delprojekter eller er bygherrerådgiver på den ene del og projekterende på en anden del.

...

Konkret er der pt. viden om 3 medarbejdere der har familiemæssige relationer til nuværende eller tidligere leverandører/bydende. Disse 3 medarbejdere håndterer ikke samarbejdsrelationer hvor deres familiemedlem arbejder.

I forhold til igangværende delprojekter har alle tre teams på akuthuset igangværende eller afsluttede sager med Byggeorganisationen.

...”

Med notatet fulgte et sålydende notat udfærdiget samme dag af [byggechefen]:

”Hej [vicedirektør],

Hermed som ønsket et kort notat omhandlende de ubegrundede beskyldninger/rygter, som florerer i organisationen.

Jeg kan forstå, at der er rejst mundtlig tvivl om WHR [KHR] skulle have en særlig forbindelse til organisationen qua undertegnede, som kunne give dem en fordel i Akuthuskonkurrencen. Det skal hermed på

det bestemteste afvises – der har med mit vidende ingen forbindelse været, som kunne give WHR en fordel i denne konkurrence.

WHR har været indblandet i diverse små projekter på Bispebjerg gennem snart 4 år ... og jeg er meget tilfreds med WHR's integritet, ageren og høje faglige niveau.

Jeg er meget bevidst om, at der skal være tætte skotter mellem de enkelte delprojekter ...

Jeg personligt står på mål for, at der med mit vidende ingen informationer er tilgået WHR eller andre (COWI eller Alectia), som kunne give dem en fordel i projektkonkurrencen.

...”

Regionen modtog inden tilbudsfristens udløb den 8. juni 2015 konditionsmæssige tilbud fra de tre konkurrenceteams.

Om Sweco Architects A/S og overtagelsen af Grontmij N.V.

Regionen har under klagesagen oplyst, at den ”i nær tilknytning til” afleveringen af de endelige tilbud blev opmærksom på, at Sweco AB ønskede at overtage Grontmij N.V.

Sweco AB, og ikke Sweco Architects A/S, havde sammen med Grontmij N.V., og ikke Grontmij A/S, den 1. juni 2015 udsendt en pressemeddelelse om virksomhedsovertagelsen. Sweco Architects A/S var underrådgiver til bygherrerådgiveren Drees & Sommer.

Regionen har oplyst, at den ikke har fuldt indblik i selskabernes struktur, men regionen har forstået, at Sweco Architects A/S ultimativt er ejet (mere end 90 %) af Sweco AB, som udøver bestemmende indflydelse over Sweco Architects A/S, og tilsvarende at Grontmij A/S ultimativt er ejet af Grontmij N.V., som udøver bestemmende indflydelse over Grontmij A/S.

Regionen besluttede, at bistanden med tilbudsevalueringen fra Sweco Architects A/S blev sat midlertidigt i bero. Dette skete i samarbejde med Drees & Sommer ud fra en betragtning om, at regionen ikke havde tilstrækkeligt indblik i situationen med det mulige opkøb, samt at regionen ikke på forhånd kunne udelukke, at medarbejderne fra Sweco Architects A/S kunne være i en interessekonflikt i forbindelse med evalueringen.

Regionen har oplyst, at der var tale om tre personer, der beskæftigede sig med udbuddet. Den ene havde inden suspensionen bistået regionen med en indledende vurdering af tilbuddenes konditionsmæssighed, men havde alene været involveret i en kontrol af tilbudsgivernes overholdelse af enkelte formkrav.

Ifølge en pressemeddelelse fra Sweco AB af 1. oktober 2015 blev salget af Grontmij N.V. til Sweco AB accepteret den 25. september 2015.

Arbejdet med at integrere virksomheden kunne iværksættes efter en ”postclosing acceptance period”, der udløb den 9. oktober 2015.

Korrespondance forud for første udkast til evalueringsrapport

Den 12. juni 2015 skrev [projektleder 1] således til [hospitalsdirektøren]:

”...

Efter vores møde i onsdags, hvor vi åbent skulle diskutere Akuthus-projekterne, blev jeg i går trukket til side af [vicedirektøren]. Han mener at jeg var meget partisk i mine udtalelser og favoriserede CF Møller. Han gjorde mig opmærksom på at projektets ledelse er enige om at KHRs projekt er det bedste for klinikken, og at det er mest hensigtsmæssigt at følge ledelsen.

Da dette er i uoverensstemmelse med min faglige overbevisning, finder jeg det mest hensigtsmæssigt, at jeg forholder mig passivt på mødet på mandag med vores rådgivere. Dette er ikke for at agere illoyalt overfor vores aftaler, men jeg er bekymret for min plads i organisationen.

Jeg skriver dette til dig i håb om, at du holder det fortroligt og ikke går videre med det eller reagerer på det (særligt på mandag til mødet), da det kan have konsekvenser for mig personligt.

...”

[Hospitalsdirektøren] svarede samme dag [projektleder 1] således:

”...

Tak for din mail og din fortrolighed, men jeg vil alligevel opfordre dig og [Projektleder 2] til fortsat at byde ind med jeres faglighed som i gjorde i denne uge. Jeg tænker som jeg også har skrevet til [Projektleder

2], at vi efter mødet mandag må have en samtale mellem [vicedirektør], dig, [Projektleder 2] og jeg ellers bliver det en ulidelig evalueringsproces for alle.

...”

Den 14. juni 2015 udvekslede [proceskoordinator] og [hospitalsdirektør] en del e-mails om forhandlingsforløbet. [Proceskoordinator] skrev blandt andet:

”Jeg har derfor udarbejdet vedhæftede notat, ...

...

Min vurdering er, at det er vigtigt, at du får dette notat inden mødet i morgen.

Jeg er fremdeles stærkt bekymret over, hvordan et muligt efterspil kan blive i denne sag. Min vurdering er, at både du, Bispebjerg og Regionens løber en stor risiko ved at køre videre som hidtil. Kort sagt mener jeg, at du bør overveje at ændre den sidste del af evalueringsforløbet. Du kunne fx overveje at beslutte, at du og bygherrerådgiverne og de relevante sags-medarbejdere (dvs. uden ledelsen [læs: vicedirektøren og byggechefen] alene gennemfører evalueringen.

Jeg ved ikke om du har gjort det, men hvis ikke, ville jeg nok, hvis jeg var dig orientere Regionens om sagen.

...”

og

”Som du ved har jeg ingen beviser på at KHR har fået informationer fra BBH, men som du også ved, har der været en stribe indikationer, der pegede i den retning. Desuden har [vicedirektørens] adfærd bl.a. overfor brugergrupper og på andre møder været en ensidig lovprisning af KHR – både deres projekt og deres organisation og bemanning, uanset at det har været åbenlyst for alle implicerede, at der også ved dette projekt har været problemer og mangler og direkte dårlige løsninger. Samtidigt har han gentagne gange nærmest nedgjort de øvrige projekter og deres bemanning mm.

Alt dette medfører, at jeg er utryk ved, om der kan gennemføres en uvildig, saglig og faglig evaluering af de 3 projekter, og som fører til et sobert og seriøst beslutningsgrundlag for valg af vinder.

...”

[Hospitalsdirektøren] svarede:

”Så aflyser jeg mødet i morgen tidlig og vil meget gerne hvis du vil deltage i en samtale med [vicedirektøren], hvor du fortæller om din observation er gennem forhandlingsforløbet.

...

Det er oplyst, at [hospitalsdirektøren] under ovennævnte forløb havde et møde med Kammeradvokaten om, hvorvidt to i ledelsesgruppen kunne fortsætte i forhandlingsgruppen. Der blev imidlertid ikke truffet en beslutning, om at de to skulle udtræde af forhandlingsgruppen.

Den af [proceskoordinator] udfærdigede ”Redegørelse for proces med fase 2 i konkurrencen om Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg – Akuthuset” er på 6 sider. Essensen af redegørelsen var, at hun havde en ”fornemmelse” af, at KHR inden møderne var forberedt på, hvilke kritikpunkter bygherrerådgiverne ville give dem, og at hun uden svar havde foreholdt teamet dette. Hun underrettede som ovenfor anført [hospitalsdirektøren] om sin bekymring.

Redegørelsen er blandt andet sålydende:

”Dette notat er udarbejdet med det formål kort at redegøre for, hvordan vi har oplevet forløbet omkring fase 2 i konkurrencen om Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg – Akuthus, hvor det er åbenlyst, at der er videregivet information til Team KHR udenom de officielle kanaler (som er konkurrencesekretæren enten mellem møderne eller på møderne).

...

2. forhandlingsmøde

...

Desværre kunne [hospitalsdirektøren] ikke deltage i eftermiddagens møde om organisation og bemanning. Det blev fra [vicedirektørens] side beskrevet grundigt, at logistiksystemet på BBH er stærkt datastyret, og at BBH forventer, at teams kan spille op til det.

...

Forud for mødet havde teamet til vores overraskelse fremsendt en ny sengefløj, som havde markante lighedspunkter med forslag 10, som var [vicedirektørens] markant klare favorit i fase 1.

...

Det var tydeligt, at teamet virkede forberedt på, hvilke kritikpunkter bygherrerådgiverne ville give dem (eksempelvis spørgsmål til bredden af den nye sengefløj, som ville have udfordringer ift. lokalplanen og til ingeniørdiscipliner, herunder kælder-koten).

Da teamet fremlagde deres bud på organisation, havde de også et markant anderledes forslag med, som svarede på en del af de spørgsmål, som bygherrerådgiverne havde forberedt og drøftet på formødet.

...

Under frokosten, hvor bygherrerådgiverne og [hospitalsdirektøren] bl.a. deltog, påpegede konkurrencesekretær[/proceskoordinatoren], at det var påfaldende, at teamet tilsyneladende var forberedt på, hvilke spørgsmål/kritik, som de ville få. [...]. [Proceskoordinatoren] bad i øvrigt [hospitalsdirektøren] om, at prioritere sin deltagelse i alle møderne fremover fordi hendes tilstedeværelse virkede positiv på processen og tonen på mødet. Dette lovede [hospitalsdirektøren].

...”

Forberedelse af 3. forhandlingsmøde

...

- [Proceskoordinatoren] oplyste [hospitalsdirektøren] om at:
- [Proceskoordinatoren] ikke finder, at de 3 teams er blevet ligeværdigt behandlet af [vicedirektøren] – de har ikke fået samme type spørgsmål, og spørgsmål som fx ”hvem der er holdets kurator” har haft forskellig betydning, alt efter hvilket team der fik spørgsmålet. Desuden fandt [proceskoordinatoren], at det er forkert at anvende et ord som kurator, som ikke benyttes inden for arkitektverdenen, og teams’ne derfor kan være og tydeligvis var meget i tvivl om hvad bygherre mente.
- Nogle teams (CF Møller og COWI) er blevet aggressivt behandlet, særligt da emnerne ”organisation og bemanning” blev fremlagt og drøftet.
- [Proceskoordinatoren] mente, at det var tydeligt, at KHR havde kendskab til den kritik, de skulle have på møderne, dvs. at der var nogen, der havde fortalt dem det forud for møderne. [Proceskoordinatoren] mente, at dette var ulovligt, at det var stærkt kritisabelt, og at det formentlig ville føre til en klagesag fra de tabende teams, som ville være berettiget, hvis det kunne dokumenteres.
- [Proceskoordinatoren] oplyste, at det for hende og for Bispebjerg er vigtigt, at alt går rigtigt til, og at teams’ne bliver behandlet ligeværdigt og får en ligeværdig og grundig evaluering.

[Hospitalsdirektøren] bad [proceskoordinatoren] om at tage dette op på det næste formøde med forhandlingsgruppen. [Hospitalsdirektøren] delte [proceskoordinatorens] opfattelse, men virkede alligevel rystet over, at dette kunne finde sted. [Proceskoordinatoren] nævnte ikke direkte, at hendes formodning var, at oplysningerne stammede fra [vicedirektøren] og/ eller [byggechefen], men det var ikke i tvivl om. [Proceskoordinatoren] oplyste også [hospitalsdirektøren] om, at der er mange både internt i BBH og også personer udenfor BBH, der er af den opfattelse, at det er forudbestemt, at det er KHR, der skal vinde konkurrencen.

Den 13.5. holdt forhandlingsgruppen med deltagelse af [hospitalsdirektøren], [vicedirektøren], [byggechefen], [projektleder 1], [projektleder 2], [bygherrerådgiver 1], [arkitekt 1], [bygherrerådgiver 3], [projektchef] og [proceskoordinatoren] et møde, hvor man drøftede det indsendte materiale, og bygherrerådgiverne fremlagde de budskaber, man havde tænkt sig at præsentere for de 3 teams på forhandlingsmøderne. Der var til alle teams kritik af funktionalitet og flow i projekterne, arkitektur, relation til lokalplanen, ingeniørdisciplinerne, arealer og økonomi og til organisation og bemanning. Fra direktionens (BBHs) side var der ikke kommentarer til dette.

I den ovenstående redegørelse er der ikke redegjort for mine oplevelser omkring brugerinddragelsen, men [arkitekt 1] har på formøderne og på møderne med teams'ne redegjort for brugergruppernes synspunkter på projekterne uden at dette er blevet modsagt af ledelsen. Alligevel fandt ledelsen at [proceschefen] og ... på mødet den 13.5 skulle præsentere brugergruppernes holdninger til de 3 projekter. Fremlæggelsen var tydeligt farvet. KHR blev gennemgående fremhævet som fantastisk, og der blev anvendt mange superlativer om projektet. Der blev fremhævet på sliden om COWIs sengestuer, at det er et standard sengeafsnit -ikke nytænkende, hvorimod brugerne havde sagt, at de ikke havde noget at udsætte på dette forslags sengeafsnit. [Proceschefen] lovede herefter at rette denne slide. [Hospitalsdirektøren] blev hurtigt vred og proklamerede højlydt, at hun ville bede [proceschefen] om at fremlægge projekterne nøgternt og ikke så farvet, som hun var i gang med. [Proceschefen] nævnte, at hun ville forsøge at undgå at træde nogen over tærerne ved sin fremlæggelse og fortsatte.

Herefter orienterede [hospitalsdirektøren] om, at hun havde hørt rygter om, at KHR tilsyneladende fik informationer uden om de officielle kanaler (som er via konkurrencesekretæren) og spurgte, om der var kommentarer hertil. [Vicedirektøren] forsvarede sig selv og organisationen ved at sige, at de havde mange projekter, og at der på flere projekter blev anvendt de samme rådgivere som på konkurrencen, samt at BBH er en meget åben og udadvendt organisation, og at alle også medarbejderne deltager i mange netværk, hvor de naturligt også møder KHR-teamet.

[Proceskoordinatoren] oplyste, at det er normalt i arkitektverdenen, at alle kender alle, og at det derfor er kotume at ingen taler om projekter, der er i konkurrence, men at det var tydeligt, at teamet vidste, hvilken kritik de skulle have, når de kom til mødet og, at denne information ikke er noget, man tilfældigvis giver, når man mødes i netværk ol. [Proceskoordinatoren] oplyste, at det desuden er ulovligt at forskelsbehandle de forskellige teams, og at det derfor er et krav, at al information skal formidles via konkurrencesekretæren, hvilket i øvrigt også har været aftalt fra starten af processen. [Proceskoordinatoren] oplyste, at der må forventes klagesager fra de teams, der taber, fordi nogle ikke er blevet behandlet ordentligt under møderne, og fordi der er mange penge på spil. Hvis nogen af de deltagende teams finder ud af, at der er sket noget ulovligt, vil BBH sandsynligvis skulle betale erstatning, og man risikerer at konkurrencen (hele processen) skal gå om. CF Møller er af [vice-direktøren] blevet behandlet meget nedladende. COWIs medarbejder, der skulle orientere om organisationen, blev stoppet/pillet ned, næsten inden han var gået i gang med sin præsentation. Dette forekom meget ubehageligt.

[Bygherrerådgiver 3] bakkede op om [proceskoordinatorens] fornemmelse, for der var stort set svar på alle de kommentarer, hun havde til de ingeniørmæssige spørgsmål for team KHR, men ikke fra de andre teams.

[Bygherrerådgiver 1] bakkede op om [proceskoordinatorens] fornemmelse med reference til, at teamet havde medbragt nye organisationsdiagrammer, som var rettet stort set i overensstemmelse med kritikken.

[Arkitekt 1] bakkede også op om at teamet kendte til kritikken vedr. lokalplanen og således havde slanket sengebygningerne inden mødet.

...”

Det fremgår herefter, om 3. forhandlingsmøde med KHR, som blev afholdt den 18. maj 2015:

”...

Da [KHR] fremlagde deres projekt, sagde han, at de ikke havde medbragt nyt tegningsmateriale ift. det fremsendte, da de havde fået at vide, at det måtte de ikke. Denne information er ikke kommet fra konkurrencesekretæren/[proceskoordinatoren]. Tværtimod. Den må altså være kommet et andet sted fra ([byggechefen] / [vicedirektøren]?)

...

I en pause spurgte [KHR] ... (fra team KHR) [proceskoordinatoren] om, hvordan man ville sikre sig en ligeværdig vurdering af de indkomne

projekter. [Proceskoordinatoren] oplyste, at det ville ske ved at vurdere, hvordan projekterne svarede på de mange spørgsmål, som indgår i konkurrenceprogrammet.

...

Efter forhandlingsmøderne

Dagen efter forhandlingsmødet bad [byggechefen] [projektleder 2] om at få den liste med de mere end 200 spørgsmål, som vi vurderede projekterne efter i fase 1. [Proceskoordinatoren] fremsendte en liste med disse, uden de vurderinger, som indgik i fase 1, idet der måske ville være en risiko for, at denne liste ville blive videresendt til en konkurrencedeltager.

...

Desværre lader det til, at der fortsat videregives informationer til teamet, og at der er et stærkt og udtalt ønske fra [vicedirektøren] og [byggechefen] side om, at det ER KHR, der skal vinde uanset hvad bygherrerådgiverne måtte vurdere. Det virker som om alle kneb tages i anvendelse, og man kan undre sig over, hvad motiverne til denne adfærd måtte være.

Hvis det er korrekt, at Team KHR er blevet forfordelt frem for de øvrige teams, er der tale om en situation, hvor de øvrige teams kan påberåbe sig, at de ikke er blevet ligeværdigt behandlet. Det vil være en skandale, for BBH og alle involverede. Dette kan i givet fald betyde, at konkurrencen må gå om.

Alle parter blandt bygherrerådgiverne, konkurrencesekretæren og medarbejderne på BBH (bl.a. [projektleder 2] og [projektleder 1]) sidder med en meget grim smag i munden og nogle har derfor forespurgt hos advokater og i Arkitektforeningen mv., om der er mere at gøre og har samstemmende fået at vide, at der ikke kan gøres mere. Anbefalingen er dog at udarbejde et notat, der beskriver forløbet, som det har været set fra deres synspunkt. Dette notat er udarbejdet i denne ånd.

...”

Evaluerings af de endelige tilbud og om Sweco Architects A/S' deltagelse heri

I e-mail af 18. juni 2015 skrev [advokaten] til [hospitalsdirektøren], [vicedirektøren] og [proceskoordinatoren] blandt andet:

” ...

Som drøftet laver [proceskoordinatoren] oversigt over de fravigelser fra lokalplanen, hun kan spotte i de endelige tilbud ... Lad os derefter drøfte problemstillingen yderligere. Som nævnt i går, tænker jeg, at det vil være hensigtsmæssigt inden tildelingen at inddrage kommunen, således at vi kan få deres umiddelbare vurdering af fravigelserne (projekterne set ift. lokalplanen), selvom kommunen selvsagt ikke vil være bundet af sin vejledning (fx når kommunen til sin tid behandler byggeandragende).

...”

[Advokaten] udfærdigede den 18. juni 2015 et udkast vedrørende ”Notat om mulig interessekonflikt i udbud vedrørende Akuthuset”. Advokaten anfører i notatet under ”Vurdering af den udbudsretlige risiko” blandt andet, at ”hvis det lægges til grund, at Sweco AB har en økonomiske interesse i kontrakten, er der til gengæld risiko for, at Sweco AB på utilbørlig vis vil forsøge at påvirke Sweco Architects A/S tilbudsevaluering. Dette taler for, at der foreligger en interessekonflikt”.

Videre anføres under ”Vores vurdering” i notatet:

”Vores samlede vurdering er derfor, at der som udgangspunkt er en ikke ubetydelig udbudsretlig risiko ved at lade Sweco Architects A/S deltage i tilbudsevalueringen, men at denne risiko kan nedbringes (men ikke elimineres) ved at foretage de ovenfor omtalte foranstaltninger.

...”

[Proceskoordinatoren] kommenterede samme dag notatet således:

” ...

Hvad angår erklæringen ville det formentlig være en fordel, om det også er muligt at andre medarbejdere (evt. navngivne) fra Sweco kunne deltage i evalueringsarbejdet/kontrolprocessen, hvis dette måtte være muligt.

...”

[Bygherrerådgiver 1] svarede den 18. juni 2015 blandt andre [proceskoordinatoren], [vicedirektøren], [byggechefen] og [advokaten]:

”[Proceskoordinatoren] har orienteret mig om nedenstående, og jeg kan tilslutte mig hendes kommentarer.

Jeg har forespurgt hos [arkitekt 1] vedrørende ejerstrukturen i Sweco Architects A/S.

Der er 4 danske partnere i selskabet der hver ejer mellem 1-1,5% af A/S'et, – Sweco AB ejer 90-95%.

3 kommentarer til yderligere:

Grontmij's forventede ydelser vil udgøre ca 75% af ingeniørydelsen jf. tilbuddet. Ved et estimeret honorar på ca 180 mio inkl. BL (?) - heraf ca halvdelen til arkitekt,- bliver deres honorarandel forventet $180 \times 0,5 \times 0,75 = 67$ mio.

...”

Den 22. juni 2015 tog regionen initiativ til, at [arkitekt 1], [Arkitekt 2] og [Arkitekt 3] hver underskrev sålydende erklæringer:

”Jeg bekræfter med min underskrift på dette dokument,

- 1) at jeg, sammen med ... , er de eneste personer hos Sweco Architects A/S, der bistår med tilbudsevalueringen i udbud med forhandling om totalrådgiverkontrakt om "Akuthuset" for Region Hovedstaden v/Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg,
- 2) at jeg pt. ikke besidder - og ikke agter at besidde - aktier i noget selskab i Sweco-koncernen ud over min aktiebeholdning i Sweco Architects A/S, som udgør under 2 %,
- 3) at jeg vil bistå med tilbudsevalueringen efter mit bedste faglige skøn,
- 4) at jeg anser mig for upartisk og habil i forhold til at bistå med tilbudsevalueringen, herunder at jeg ikke pt. fra personer med tilknytning til Sweco AB eller Grontmij N.V. (herunder disses koncernforbundne selskaber) har modtaget nogen som helst form for henvendelse, herunder instruktioner, henstillinger eller anbefalinger, om noget som helst element af tilbudsevalueringen, og
- 5) at jeg omgående vil rette henvendelse til Region Hovedstaden v/Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg v/vicedirektør ..., såfremt jeg fra personer med tilknytning til Sweco AB eller Grontmij N.V. (herunder disses koncernforbundne selskaber) modtager en hvilken som helst form for henvendelse, herunder instruktioner, henstillinger eller anbefalinger, om et hvilket som helst element af tilbudsevalueringen indtil tidspunktet, hvor totalrådgiverkontrakten bliver tildelt.”

Regionen har oplyst, at den på denne baggrund besluttede, at de tre personer fortsat kunne deltage i tilbudsevalueringen. Regionen har oplyst, at

ingen af de tre personer (og ej heller andre ansatte hos Sweco Architects A/S) endte med at bidrage til den endelige tilbudsevaluering, der, som det fremgår nedenfor, blev udført alene af regionen og Drees & Sommer.

[Byggechefen] sendte den 25. juni 2015 til [projektleder 1] og [arkitekt 1], sålydende kommentarer til et møde afholdt med Københavns Kommune samme dag:

”Hej [projektleder 1] og [arkitekt 1],

Her er mine kommentarer til vores møde i dag:

Generelt for alle projekter

Alle tre projekter kræver dispensation i ft. lokalplanen – dette vil ske i forbindelse med selve behandlingen af byggesagen.

Juridisk vil det kunne lade sig gøre for alle tre projekter.

COWI

Forbindelsesbygninger/basen, som går for langt ud, skal ændres.

Princippet med de solitære bygninger forsvinder.

Facadeudtrykket bliver ikke ”godt” og vil ikke være acceptabelt.

Kræver en rimelig stor ændring af projektet.

20 m zonen i midten skal bibeholdes. Er pt. ikke bred nok.

Robustheden i ht. udvidelse af byggeriet ser ikke ud til at kunne holde sig inden for lokalplanens rammer.

CFMT

KK mener, at det visuelle udtryk i gavlene kan accepteres som det er nu. Også selv om der ikke er 15 m i gavlene – altanerne giver det ønskede visuelle udtryk jf. KK.

KK er glade for tagene, idet de mener de er med til at nedskalere hele byggeriet.

De 19 m i bredden på længebygningerne kan accepteres – også selv om lokalplanen fastsætter der max må være 15 m på 75 % af længebygningerne. De 19 m kan accepteres i netop dette projekt, idet hele byggeriet kommer ned i skala og brudt op (uagtet det er det højeste projekt) og indpasser sig til det eksisterende byggeri. De 19 m i bygningsbredden kan ikke forventes at kunne accepteres på de to andre projekter.

Robustheden i ht. udvidelse af byggeriet ser ikke ud til at kunne holde sig inden for lokalplanens rammer – samt det vil give uacceptable mørke områder mellem bygningerne. Derudover vil det solitære krav/ønske for pavillonerne ligeledes være svært at kunne opfylde.

...
KHR

KK påpeger, at der skal være fokus på tilgængeligheden via/over forpladsen.

P-kælderen er uden for byggeområdet – såfremt forpladsen (som er oven på p-kælderen) fremstår som landskab og man kan ikke se, at der er en P-kælder skulle det være OK.

Robustheden i ht. udvidelse af byggeriet ser fint ud til at kunne lykkes via deres forslag.

KK synes, at dette projekt fremstår mere som en ”maskine” (frem for CFMT som er mere følsomt indpasset).

...”

Senere samme dag skrev [byggechefen] således til [arkitekt 1] og [projektleder 1]:

”...

Tak for det tilsendte og tak for snakken over telefonen.

Jeg vil ikke anbefale, at vi skriver der er to projekter, som kræver en ændring for at få en godkendelse i ft. lokalplanen. Det er en vurdering, som jeg ikke helt deler (og jeg hørte heller ikke KK sige dette) og såfremt vi skal tage udvidelsesparameteret med, så er det alle tre projekter, der i givet fald skal ændres.

Som jeg hører deres bekymring om forpladsen på KHR’s projekt, så hører jeg intet andet end der skal være fokus på tilgængeligheden og at området skal optræde som landskab.

Mht. de 19 m på de to andre projekter (end CFMT’s) retter jeg til jf. vores snak. Men der er ingen tvivl om, at KK ser med andre øjne på de 19 m på disse to projekter.

...”

Den 26. juni 2015 skrev [byggechefen] således til [arkitekt 1] og [projektleder 1]:

”Hej begge to,

([Projektleder 1] har set på nedenstående og er enig i formuleringen)

Generelt for alle projekter

Alle tre projekter kræver dispensationer i ft. lokalplanen – dette vil ske i forbindelse med selve behandlingen af byggesagen.

Alle de dispensationer der er tale om, er på et niveau hvor de er juridisk mulige.

COWI

Basen store bredde, som overskrider rammerne for basen, er et problem som hindrer oplevelsen af længerne som den overordnede tankegang. Dette skal ændres.

Den frie midterzone på 20 meter skal overholdes. Dette skal ændres. Øvrige overskridelser af lokalplanen kan der forventes dispensation for. Robustheden i ht. udvidelse af byggeriet ser ikke ud til at kunne holde sig inden for lokalplanens rammer.

CFMT

KK mener, at det visuelle udtryk i gavlene kan accepteres som det er nu. Også selv om der ikke er 15 m i gavlene – altanerne giver det ønskede visuelle udtryk jf. KK.

KK er glade for tagene, idet de mener de er med til at nedskalere helle byggeriet. Gavlene på længebygningerne ligger på række i nord/syd-retning. Dette skal ændres. De 19 m i bredden på længebygningerne kan accepteres – også selv om lokalplanen fastsætter der max må være 19 m på 75 % af længebygningerne. De 19 m kan accepteres i netop dette projekt, idet hele byggeriet kommer ned i skala og brudt op (uagtet det er det højeste af de tre projekter) og indpasser sig til det eksisterende byggeri. De 19 m i bygningsbredden på de to øvrige projekter kan ikke umiddelbart forventes at kunne overføres til disse projekter. Dette vil kræve en nærmere granskning af disse.

Robustheden i ht. udvidelse af byggeriet ser ikke ud til at kunne holde sig inden for lokalplanens rammer – det vil give uacceptable mørke områder mellem bygningerne. Derudover vil det solitære krav/ønske for pavillonerne ligeledes være svært at kunne opfylde ved en eventuel udvidelse.

KHR

Forpladsen har umiddelbart en udfordring med tilgængelighed i det offentlige rum, som kommunen har stor fokus på. Dette skal bearbejdes. Gavlene på længebygningerne ligger på række i nord/syd-retning. Dette skal ændres. P-kælderen er uden for byggeområdet – såfremt forpladsen (som er oven på p-kælderen) fremstår som landskab og man ikke kan se, at der er en P-kælder skulle det være OK.

Robustheden i ht. udvidelse af byggeriet ser ud til at kunne lykkes inden for lokalplanens rammer.

KK synes, at dette projekt fremstår mere som en "maskine" (frem for CFMT som er mere følsomt indpasset).

Jeg vil sende til gruppen, så snart [arkitekt 1] er enig.

...”

Senere samme dag svarede [arkitekt 1]:

”Hej begge,

Jeg mener ikke at de sagde at gavle i CFM skulle ændres.

Sådan som jeg hørte dem, så sagde de at de ville kunne dispensere fra alle de punkter hvor CFM ikke overholdt lokalplanen med henvisning til at den overordnede ånd i lokalplanen var overholdt. Det er i hvert fald mine notater fra mødet.

...”

[Projektleder 1] svarede herpå således:

”Hej begge

Jeg er enig med dig i, at de ikke sagde det lige præcis om CFM, men at de generelt sagde, at det skulle opfyldes hos alle.

...”

[Arkitekt 1] svarede:

”Det hørte jeg ikke.

...”

[Byggechefen] svarede de to:

”KK nævnte at KHR og COWI ikke var forskudt, som de skulle.... men det er en fejl fra deres side. Det er KHR og CFMT, som ikke er forskudt..... COWI er som den eneste forskudt. Men jeg hørte ligesom [projektleder 1], at det var en generel bemærkning for alle..... fair nok, kan man vel sige.

Og jeg er med på, at CFMT sikkert kan få lov til ”alt” fra KK, men denne her står jeg ikke inde for.

...”

[Arkitekt 1] svarede samme dag:

”Hvis to mennesker har hørt det så er det vel sådan”.

Første udkast til evalueringsrapport

Den 30. juni 2015 udfærdigede Drees & Sommer et udkast til evalueringsrapport. Det fremgår af dette, at ”Vurderingen har resulteret i, at CF Møller

Danmark A/S (med underrådgivere) har afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud.”

[Bygherrerådgiver 1] sendte samme dag ”udkast til evalueringsrapport” til regionen og med kopi til Drees & Sommer. I e-mailen er anført blandt andet:

”

...

I forbindelse med evalueringen har bygherrerådgiverteamet ved Drees & Sommer, Sweco, EKJ og MplusA været gennem alt materialet og evalueringen er blevet drøftet og udarbejdet i fællesskab og enighed i vores team, herunder har vi været enige om karakter/pointgivningen for alle underkriterier/delkriterier/elementer.

Selvom vedhæftede er et udkast, så sender rapporten og karaktergivningen efter vores vurdering et klart signal. Tilbuddet fra C.F. Møller + team er efter vores vurdering det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Noget herefter følger COWI + team og tæt herpå følger KHR/Arup/WHR. Tilbuddet fra C.F. Møller er vurderet at være bedst på alle 3 underkriterier Projekt, Organisation + bemanning og Honorar.

...”

Den 1. juli 2015 skrev [bygherrerådgiver 5] til [bygherrerådgiver 1] og med kopi til [bygherrerådgiver 4] og [arkitekt 2] blandt andet:

”

...

The final version will be added with the results of the detail numeric evaluation which is actually in progress as you know.

...”

Senere samme dag skrev [bygherrerådgiver 1] til blandt andre [bygherrerådgiver 5] og med kopi til [bygherrerådgiver 4], [arkitekt 2], [arkitekt 1] og [proceskoordinatoren]:

”

...

[Bygherrerådgiver 4] just phoned me and explained, that Drees & Sommer is presently carrying out a ”numeric evaluation” which will be finalized the 8th July.

I do not know what this contains, – I assume this is supposed to give a check concerning some of the functional partial criteria?

...”

Senere samme dag skrev [bygherrerådgiver 4] til [byggechefen] og [vicedirektøren] med kopi til [bygherrerådgiver 5] vedrørende emnet ”WG: BBH Akuthuset – udkast til evalueringsrapport”:

” ...

Vi har skrevet og talt med [bygherrerådgiver 1] i dag vedr. nedenstående evalueringsrapport og DS interne evaluering / Numerisk Second Opinion som vil foreligge 8-9 juli. Det vil sige at vi har en vurdering af tilbuddet inden den 10. juli.

Jeg vil i morgen på mødet forklarer hvad og med hvilken baggrund DS udfører den interne evaluering / Numerisk Second opinion. Denne Numerisk Second opinion vil sikre at der ikke er interesse konflikt i det samlede arbejde af evalueringsrapporten.

Vi har dags dato ... meddelt [bygherrerådgiver 1] at han ikke vil fortsætte som projektleder efter tilbudsfasen.

...”

Umiddelbart efter skrev [bygherrerådgiver 4] til de samme modtagere under emnet ”Bispebjerg – [bygherrerådgiver 1]”:

” ...

Som vi har drøftet vil det være passende at I forbindelse med afvikling af vores projektleder [bygherrerådgiver 1], vil vi gerne modtage et brev eller mail fra BBH at [bygherrerådgiver 1] ikke skal fortsætte som projektleder i bygherregruppen Drees & Sommer efter afvikling af tilbudsfasen

...”

På baggrund af rapporten blev der holdt en række separate møder i løbet af den 7. juli 2015, hvor regionens forhandlingsteam drøftede udkastet enkeltvis med regionens advokat, bygherrerådgiver og underrådgiverne. På møderne præsenterede regionen en lang række bemærkninger vedrørende forhold, som der efter regionens opfattelse ikke var taget højde for i rapportudkastet, herunder såvel i relation til den kvalitative beskrivelse af vurderingen af tilbuddene som i relation til pointgivningen.

Efterfølgende tilrettede underrådgiverne udkastet til evalueringsrapport og udarbejdede et andet – men stadig ikke ”færdigt” – udkast. Tilretningsarbejdet foregik efter mødet den 7. juli 2015 om eftermiddagen.

Andet udkast til evalueringsrapport

Bygherrerådgiverens underrådgivere udfærdigede den 8. juli 2015 den nye evalueringsrapport. Udkastet blev samme dag sendt til regionen, inden rapporten var kvalitetssikret af bygherrerådgiveren. Det fremgår af evalueringsrapporten, at ”Vurderingen har resulteret i, at C.F. Møller Danmark A/S har afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud.”

Ifølge udkastet til evalueringsrapporten udarbejdet af Drees & Sommer med bistand fra [bygherrerådgiver 1], [bygherrerådgiver 3] og [arkitekt 1] fik C.F. Møller igen flest point efterfulgt af COWI og sidst KHR.

Den 8. juli 2015 klokken 16.12 sendte [bygherrerådgiver 1] sålydende e-mail til Drees & Sommer, herunder [bygherrerådgiver 4], [arkitekt 2], [bygherrerådgiver 2] og [bygherrerådgiver 5] med kopi til de øvrige underrådgivere, [arkitekt 1] og [bygherrerådgiver 3]:

” ...

Based on the meeting last week with the kammeradvokats recommendations, the structure has been simplified including a much shorter concluding text as well as using the number of points to be used.

Based on last meeting the localplan issues are now included and described [...].

At a meeting yesterday including [bygherrerådgiver 4], [byggechefen], [vicedirektøren], [arkitekt 1], [bygherrerådgiver 3] and I - especially [vicedirektøren] raised a lot of issues concerning the first draft of evaluation report. Generally he sees issues with CFM's project and generally he feels that the evaluation concerning KHR project is too rough. [Byggechefen] did not either agree on the CV's.

We have been through all these topics today ([bygherrerådgiver 4] some of the time) – and the attached report is the result of this. Most of the things which were raised yesterday do not affect our opinion ([arkitekt 1], [bygherrerådgiver 3] and me) having had time to go through these.

...

I am sending this to you (D&S) – basically with the same result as last – for the internally D&S-team “approval” /KS.

...”

Samme dag klokken 18.02 sendte [bygherrerådgiver 4] udkastet til rapporten ”internaly in BHR team” til [vicedirektøren] og [byggechefen] og [bygherrerådgiver 5] med følgende tekst:

”Hermed den ikke offentlige rapport fra Bygherrerådgiver gruppen i dag. Rapporten betragtes som udkast.”

Det fremgår, at [vicedirektøren] den 8. juli 2015 klokken 19.07 sendte en e-mail til [byggechefen] med emnet ”Oplæg til evalueringsskema”. [Byggechefen] videresendte klokken 19.56 e-mailen til [bygherrerådgiver 4] med tilføjelse af ”Fortroligt”, med kopi til [vicedirektøren]. E-mailen var vedhæftet et evalueringsskema med konkurrencedeltagernes point for de forskellige kriterier og vægtet gennemsnit. [Byggechefen] skrev:

”...

Hermed som aftalt hvordan vi ser evalueringen.

Vi har meget sagligt gennemgået alt og er i stand til at underbygge-/forklare hver karakter, såfremt der er behov for det.

Håber det kan være til inspiration for jer.

...”

[Vicedirektøren] og [byggechefen] havde taget udgangspunkt i det evalueringsskema, som var vedhæftet [bygherrerådgiver 1s] e-mail af 30. juni 2015 med udkast til første evalueringsrapport.

Pointene for underkriterierne og de samlede vægtede point i evalueringsskemaet af 8. juli 2015, var i forhold til det nævnte evalueringsskema imidlertid ændret, så vinderen i stedet blev KHR og ikke C.F. Møller.

Tilbudsgiverne blev ved denne evaluering tildelt følgende point:

”

	Pro- jekt	Organisa- tion og bemanding	Hono- rar	Erklæringer	Forbe- hold	Væg- tet point
Til- buds- giver	50 %	30 %	20 %	Gæld til det offentlige		
Team CO-				ikke rele-		

WI	7,66	8,65	7,40	OK	vant	Ingen	7,90
Team C.F. Møl- ler	7,31	8,25	10,00	OK	ikke rele- vant	Ingen	8,13
Team KHR/ WHR /Arup	7,79	8,12	9,04	OK	OK	Ingen	8,14

”

Samme dag klokken 20.18 skrev [byggechefen] således til [bygherrerådgiver 4] og med kopi til blandt andre [vicedirektøren]:

”Hej [bygherrerådgiver 4],

Tak for udkastet til rapporten.

Vi må konstatere, at der fra jeres underrådgiveres side INGEN respons er til hverken bygherrens input og holdninger, men heller ikke til Kammeradvokatens bemærkninger fra vores sidste møde med dem. Det være sig både i ft. lokalplanforholdene og de risici, som der er, men heller ikke om den aftalte anlægsøkonomivurdering.

Kammeradvokaten og vi har påpeget store risici ved lokalplanforholdene, men der vises ingen konsekvens i karaktergivningen, kun i teksten. Der er – pudsigt nok – den samme pointforskel nu, som i det første oplæg fra jeres side og jeg ved ikke helt, hvordan jeg skal udtrykke det mest diplomatisk..... men i min verden er det her nok den ypperste form for respektløshed over for projektet og Bispebjerg.

Vi ser frem til at se DuS's endelige vurdering baseret på jeres numeriske evaluering, samt ikke mindst med håbet om, at I tager projektets udfordringer alvorligt – ikke mindst mht. udfordringerne i ft. Lokalplanen og konsekvenserne af disse.

Vil [vicedirektøren] og jeg få muligheden for at se jeres endelige rapport inden den sendes ud til alle?

...”

Evalueringen er gennemført således, at der for hver tilbudsgiver for hvert underkriterium er anført en beskrivelse af tilbuddets stærke og svage sider,

hvorefter der for underkriteriet er en "Sammenfatning vedrørende delkriterierne".

Vedrørende tilbuddet fra C.F. Møller er følgende sammenfatninger:

Arkitektur:

"Forslaget er tildelt 8,5 point, som gives for en løsning, der ligger noget over eller meget over middel, med særlig henvisning til den helt overordnede plan med en lang række næsten ens bygningstyper som er disponeret i en struktur der giver gode interne forbindelser og mulighed for dagslys til næsten samtlige rum og funktioner. Denne overordnede struktur, som giver forslaget en helt særlig generalitet og fleksibilitet, samt den fine arkitektoniske tilpasning til selve Bispebjerg Hospital, er vurderet meget positivt, men overskridelserne af lokalplanen, der forventes at kræve dispensationer, vurderes negativt."

Funktionalitet:

"Forslaget er tildelt 8,5 point, som gives for en løsning der ligger noget over eller meget over middel, med særlig henvisning til den overordnede struktur og fleksibilitet som er et af projektets stærkeste greb, hvilket er eftervist i en række overbevisende indretningsforslag, mens mangler i sengeafsnit og mangler i relation til eventuelle udvidelser af basen vurderes negativt."

Bæredygtighed:

"På baggrund af ovenstående er forslaget vurderet til at ligge noget over middel og er tildelt 8 point, som gives for rigtig god social bæredygtighed, med tryghed, mangfoldighed og høj grad af tilgængelighed, et godt veldokumenteret indeklima samt en fornuftig energiramme og plan for optimering af forslagets energi i drift."

Økonomi:

"På baggrund af den beskrevne model er der for dette delkriterie tildelt/udregnet et pointtal på 5,1 – idet forslaget vurderes at være 4,9% dyrere end rammen for håndværkerudgifter."

Organisation:

“Tilbuddet vurderes samlet set at indeholde en beskrivelse af den tilbudte organisation der er noget til meget over middel (8,5 point) baseret på en grundig og faglig kompetent beskrivelse”

Bemanding:

“Tilbuddet vurderes samlet set at indeholde en beskrivelse af den tilbudte bemanding der er noget over middel (8,0 point) baseret på generelt gode CV'er på nøglepositioner”

Vedrørende tilbuddet fra COWI er følgende sammenfatninger:

Arkitektur:

“Forslaget er tildelt 8,0 point, som gives for en løsning der ligger noget over middel, med særlig henvisning til den helt overordnede plan som er disponeret i en funktionel struktur der giver gode interne forbindelser, det gennemarbejdede landskabskoncept og den flotte og funktionelle taghave. Overskridelserne af lokalplanen, hvor især basens bredde og fremtidige udvidelser forventes at skabe problemer, vurderes negativt.”

Funktionalitet:

“Forslaget er tildelt 7,5 point, som gives for en løsning der ligger over middel, med særlig henvisning til den overordnede disponeringen og sammenhæng i funktionsområderne og bygningernes fleksibilitet, mens et uklart gangsystem i basen, overskridelse af basens brede og muligheden for udvidelser vurderes negativt.”

Bæredygtighed:

“På baggrund af ovenstående er forslaget vurderet til at ligge noget eller meget over middel og tildelt 8,5 point, som gives for en god social bæredygtighed, med tryghed, mangfoldighed og høj grad af tilgængelighed, et godt veldokumenteret indeklima samt en rigtig god energiramme og plan for optimering af forslagets energi i drift.”

Økonomi:

“På baggrund af den beskrevne model er der for dette delkriterie tildelt/udregnet et pointtal på 4,5 – idet forslaget vurderes at være ca. 5,5 dyrere end rammen for håndværkerudgifter.”

Organisation:

“Tilbuddet vurderes samlet set at indeholde en beskrivelse af den tilbudte organisation der er meget over middel (=9 point) baseret på en substantiel beskrivelse der særligt via matrixmodellem demonstrerer stor indsigt i samarbejdet med bygherrens organisation.”

Bemanding:

“Tilbuddet vurderes samlet set at indeholde en beskrivelse af den tilbudte bemanding der er over middel (7,0 point) baseret på gode CV'er på de fleste nøglepositioner.”

Vedrørende tilbuddet fra KHR er følgende sammenfatninger:

Arkitektur:

“Forslaget er tildelt 7,0 point, som gives for en løsning der ligger over middel, med særlig henvisning til den helt overordnede plan med en klar funktionel disposition i en struktur der giver gode interne forbindelser og et markant arkitektonisk anslag, som er vurderet positivt, men projektets kompleksitet, den komplicerede tilgængelighed og overskridelserne af lokalplanen, som forventes at ville kræve dispensationer, vurderes negativt.”

Funktionalitet:

“Forslaget er tildelt 7,5 point, som gives for en løsning der ligger over eller noget over middel, med særlig henvisning til den overordnede disponering og det samlede foyerloop som er et af projektets stærkeste greb, ligesom forslagens fremtidige udvidelsesmuligheder er vurderet højt, men mangler sengeafsnit, røntgen og ambulatorier, den generelt komplicerede tilgængelighed samt overskridelser af lokalplanen vurderes negativt.”

Bæredygtighed:

“På baggrund af ovenstående er forslaget vurderet til lige over middel og tildelt 5,0 point, som gives for en god social bæredygtighed, med tryghed, mangfoldighed og tilgængelighed, men med fejl i beregning af indeklimate og energirammen der vurderes særligt negativt.”

Økonomi:

“På baggrund af den beskrevne model er der for dette delkriterie tildelt/udregnet et pointtal på 3,5 – idet forslaget vurderes at være ca. 6,5% dyrere end rammen for håndværkerudgifter.”

Organisation:

“Tilbuddet vurderes samlet set at indeholde en beskrivelse af den tilbudte organisation der er over middel (= 7 point) baseret på en generelt god beskrivelse, hvor de anførte usikkerheder omkring fordeling mellem Arup/Grontmij vurderes negativt.”

Bemanning:

“Tilbuddet vurderes samlet set at indeholde en beskrivelse af den tilbudte bemanning der er over middel (7,0 point) baseret på gode CV'er på de fleste nøglepositioner.”

Det fremgår skematisk, at der ved evalueringen den 8. juli 2015 blev tildelt følgende point:

”

	KHR	C.F. Møller	COWI
Projekt 50 %	5,8	7,5	7,1
Organisation og bemanning 30 %	7,0	8,3	8,0
Honorar 20%	9,0	10,0	7,4
Vægtet 100 %	6,8	8,2	7,4

”

Vedrørende ”Projekt” tildeltes følgende karakterer ved denne evaluering:

”

Underkriterier for ”Projekt”	KHR	C.F. Møller	COWI	Vægtning
Arkitektur	7,0	8,5	8,0	25 %
Funktion	7,5	8,5	7,5	25 %
Bæredygtighed	5,0	8,0	8,5	25 %
Økonomi	3,5	5,1	4,5	25 %

”

I alt	5,8	7,5	7,1	
-------	-----	-----	-----	--

Optakt til og gennemførelse af den numeriske evaluering

Af den senere af Drees & Sommer foretagne evaluering fremgår, at der den 10. juli 2015 blev afholdt et ”meeting with BBH and the negotiation group”.

[Bygherrerådgiver 2] sendte den 18. juli 2015 klokken 21.01 til [vicedirektøren] og [byggechefen] en e-mail, der var vedhæftet et udkast til en ramme for den numeriske evaluering. I e-mailen står blandt andet:

” ...
attached you find a preparation for our work shop on Tuesday 21st July our first draft of the numeric evaluation.

We consider this a frame for our common efforts, not a finished document.

...
In the first part of our workshop we would like to fill up this system with your specific wishes – for now it only contains the same number. [...] we want to discuss closely with you before showing the figures, as it is such a big issue.

We are very much looking forward to our work shop, god læselyst!

...”

Med e-mailen dateret den 18. juli 2015 fulgte et skema til brug for evalueringen. På første side af dette skema stod:

“Introduction

The following evaluation is based on:

- tender material BBH somatic phase 2, dated 26th Jan 2015
- 4th submission and final tender from the three planning teams CFM, COWI and KHR of phase 2, dated 9th June 2015
- meeting with BBH and the negotiation group 10th July 2015

The intention of this evaluation is to find objective criteria in order to decide, which of the three proposals matches best with the client’s expectations and is to be elaborated in further planning.

It is to be seen as an additional second opinion to the work of the negotiation group by choosing a completely different number-based approach.

However, the criteria of the official tender material must be followed concerning the main questions and the weighing of the main groups. In the weighing of the sub-criteria the client together with his advisors is free to establish a new weighing system.

Following the tender material, the evaluation of the "Project" (weighing 50% in total) is divided into 4 equally important criteria:

Architecture
Function
Sustainability
Economy

As a further explanation, more sub-criteria were added in the tender material. The intention of the numeric evaluation is to express each of the sub-criteria with a ranking based on numbers taken out of the plans and put into a weighing matrix, which is to be developed together with the client.

...”

Med skemaet fulgte den omtalte ramme, "frame", som består af 47 sider, hvoraf de to første sider indeholder 45 underpunkter og et samleskema. Underpunkterne er inddelt i rum, herunder AKM (akutmodtagelse), Røngten, Perioperativt department, ICU, bedwards samt outpatient department. Hver tilbudsgiver er tildelt point for hvert underpunkt. Underpunkterne i AKM er 1. entrance ambulances, 2. traume room 3. acute reception 4. central reception 5. central command 6. waiting areas 7. staff area 8. length of hallway/ department 9. width of hallways/beds og 10. room in clusters. Hver tilbudsgiver er tildelt point for hvert rum, der hvert vægter 10%. Herefter følger på tilsvarende måde fem underpunkter vedrørende Røngten, otte underpunkter vedrørende Perioperativt department, syv underpunkter vedrørende ICU, otte underpunkter vedrørende Bedwards og syv underpunkter vedrørende outpatient department. Afslutningsvist følger samleskemaet.

De følgende sider er ikke-målfaste tegninger af forskellige rum, eksempelvis Røngten, for hver tilbudsgiver, som anvendes til "Functional Evaluation". Der er for disse rum opmålt længde og bredde. Rammens sidste sider angår forskellige parametre, der er evalueret på, herunder

eksempelvis afstande mellem forskellige rum, som må formodes arbejdsmæssigt at arbejde sammen. Der er eksemplvis evalueret på “architectural shapes to the existing”, underopdelt i 11 punkter, herunder blandt andet bygningernes længde, bredde og højde.

[Bygherrerådgiver 2] sendte den 29. juli 2015 klokken 19.58 til [vicedirektøren] og [byggechefen] en e-mail vedhæftet det første egentlige udkast til den numeriske evaluering. Det fremgår heraf, at Dress & Sommer kom frem til, at C.F. Møller skulle vinde. Det fremgår, at C.F. Møller opnåede 80,4 %, mens COWI fik 73,2 %, og KHR fik 73,9 %. I e-mailen er blandt andet anført:

”...

Because of the complexity of the data, we have sent you only the pdf, if you want any changes, simply use a print and send us the scan with comments.

...”

Dagen efter skrev [bygherrerådgiver 5] klokken 11.43 i en e-mail til [vicedirektøren] og [byggechefen]:

”Hej,

I am right on going through the numbers from another perspective and give you a call after that.

Then we should discuss the options.

...”

Klokken 12.19 skrev [byggechefen] således til [bygherrerådgiver 2], [bygherrerådgiver 5] og [vicedirektøren]:

”[Vicedirektøren] and I have just evaluated on the numbers and as agreed I hereby send you our opinion regarding the evaluation.

As we see the numbers there is mistakes in the evaluation and furthermore some numbers where we disagree. We really hope you will take them into consideration.

...

[Vicedirektøren] and I are looking forward to see the new proposal of the evaluation.”

...”

Svaret var vedhæftet en indscannet version af 1. udkast til den numeriske evaluering, hvor der er blevet rettet med håndskrift i pointgivningen.

Der var foretaget følgende rettelser, hvor de grå felter er udtryk for, at der ikke er foretaget ændringer i pointgivningen:

	CF Møller		COWI		KHR		Vægtning	
	fra	til	fra	til	fra	til	Fra	til
...								
Økonomi								
Sandsynlighed for at projektet kan realiseres	10	7			6	7		
...								
Organisation								
Beskrivelse/internt og samarbejde	9	8					50%	40%
Klare kompetence/ansvarsforhold					7	8		
Soliditet ift forfald ...	9	8					20%	30%
...								
Bemanding								
Nøglemedarbejdere – specifikke funkt.					6	9	15%	20%
Nøglemedarbejdere - brugerinddragelse							25%	20%
...								
Comparing architectural elements								
...								
Gabel width			8	10	7	10		
...								
Gabel/roof angel	10		8		7		2	1
Building lenght	6		9		9		3	4
...								
exceeding zoning plan base	9	7	7	6	7	9		
exceeding zoning plan long building			10	7	9	10		
...								
Comparing usable forecourt area								
...								
Usable forecourt ramps					6	7		
Comparing distance (m) of functional rooms								
...								
bedwards>48h periopera-					8	9		

tiv department								
...								
length of hall-ways/department (AKM)	6	7	9	7	8	10		
...								
dressing rooms (Röntgen)					8	9		
...								
length of hall-ways/departments (peri-operativ department)	9	7	10	8	9	9		
...								
department (ICU)					8	9		
length of hall-ways/departments (ICU)	7	6	9	7	8	9		
...								
length of hall-ways/departments (bedwards)	9	7						
...								
department					9	8		
length of hall-ways/departments (outpatient department)	9	7			7	9		
...								
Nøglemedarbejdere								
Erfaring ark/ing	8,14	8	8,33	8				
Erfaring somatik	7,86	8	5,50	8	6,71	9		
Erfaring bæredygtighed	4,29	7	5,67	7	4,57	7		
Brugerinddragelse	7,29	7	6,83	7	5,71	7		
...								
PL/projekteringsleder/ass PL								
Erfaring PL/.....tilsvarende proj.			5,50	7	7,00	9		
Erfaring koordinering + kommu.	8,00	9	7,80	9	7,33	9		
Erfaring økonomiske beregninger	7,67	8	7,00	8	7,00	9		
Erfaring tids- og fremdriftstyr.	8,33	8	7,80	8	7,33	8		
Erfaring kontraktforhandlinger			7,50	8	7,00	8		
...								

For C.F. Møller er tendensen, at rettelserne i alt overvejende grad er i negativ retning, og for KHR er alle ændringer bortset fra én i positiv retning. For COWI er der kun foretaget få rettelser uden betydning for det samlede re-

sultat. Der er derudover med samme tendenser foretaget enkelte ændringer i vægtningen af de forskellige parametre.

Samme dag klokken 12.51 svarede [bygherrerådgiver 2] [byggechefen] med kopi til [vicedirektøren] og [bygherrerådgiver 5]:

” ...

I am in contact with [bygherrerådgiver 5], we will send out a new Edition today.

...”

Herefter sendte [bygherrerådgiver 2] klokken 16.04 2. version af den numeriske evaluering til [byggechefen] og [vicedirektøren] med kopi til [bygherrerådgiver 5]. I denne version blev KHR vinder af projektkonkurrencen med 76,9 % mod C.F. Møllers 74,8 % og COWIs 72,8 %.

Af [bygherrerådgiver 2s] e-mail fremgår:

” ...

attached you find the final version of the numeric evaluation, including the results of our work shop and your input.

We hope, this matches your expectations, still we have some questions we all should be prepared for when we present the result:

- what is to be done with the first evaluation? We consider it first step...
- do the lawyers agree on changing the sub-criteria?
- do you have argumentation for changing the evaluation of CV? We understand it is for you more a question of volume budget in the reference than knowing hospitals.
- is the argumentation for economy clear? We understand, we consider now the risks of changes according to zoning plan dispenses and the fact, that all planners will be forced to follow design-to-cost.

I am in close contact with [bygherrerådgiver 5], if you have any further questions, please contact him also.

...”

Resultatet af denne 2. version af den numeriske evaluering var, at C.F. Møller fik 74,8%, COWI fik 72,8% og KHR fik 76,9%.

[Byggechefen] skrev klokken 17.36 således samme dag til [bygherrerådgiver 2] og [bygherrerådgiver 5] med kopi til [vicedirektøren]:

” ...

[Vicedirektøren] and I will talk later to give you some answers to your questions.

...

All though I do have more questions for you already:

Maybe [vicedirektøren] and I misunderstands your numbers, but we don't understand why we still disagree in the following positions (you haven't changed them) – would it be possible for you to explain it to us?:

A1, nr. 2,

B1, nr. 9,

B2, nr. 8,

B2, nr. 11b,

B2, nr. 22,

B2, nr. 28,

B2, nr. 29,

B2, nr. 34,

B2, nr. 37,

B2, nr. 42,

B2, nr. 43

You didn't change the evaluation for the fee. Can you say why?

Are you sure that the KHR-team are so much better in sustainability?”

...”

Samme dag klokken 17.45 svarede [bygherrerådgiver 2] [byggechefen] og [bygherrerådgiver 5] med kopi til [vicedirektøren]:

“ ...

I will check again but we changed everything. Maybe it was the wrong File. In fees we did not understand what you meant with 100%=1

...”

Klokken 18.07 skrev [bygherrerådgiver 2] til [vicedirektøren] og [byggechefen] med kopi til [bygherrerådgiver 5] således:

“ ...

attached the revised numeric evaluation – we took in the changes we missed.

The sustainability evaluation was done by ekj and I understand we agreed on taking their comments unchanged.
 ...”

Med e-mailen fulgte 3. version af den numeriske evaluering. KHR var vinder af projektkonkurrencen med 77,2%, mens CF Møller og COWI fik henholdsvis 74,6% og 72,7%.

Til dette svarede [byggechefen] klokken 21.52 i en e-mail, til [bygherrerådgiver 2] med kopi til [bygherrerådgiver 5] og [vicedirektøren]:

” ...
 You’ll get our comments and answers during the weekend and that means you will be able to send out the evaluation latest on Monday.
 ...”

[Byggechefen] sendte den 2. august 2015 klokken 13.11 en e-mail til [bygherrerådgiver 2] og [bygherrerådgiver 5] med kopi til [vicedirektøren]. I e-mailen står blandt andet:

“Regarding the sustainability we are a bit uncertain on the figures. Are you sure that the figures comes from EKJ? As we see in the earlier documents from [bygherrerådgiver 1] and Drees u Sommer there is different models and nobody looks like the one you present now. Could you please verify it? As we see this issue – we more or less agree with the earlier figures and could suggest the following:

Social: 7/CFMT, 8/COWI, 7/KHR

Energy: 9/CFMT, 8/COWI, 5/KHR

We have have no further comments for the rest of the report.

Regarding what to be done for the first evaluation? Yes, it is there and now you have made a more detailed report (2. opinion/nummeriche) without mistakes, misunderstandings etc.

And do the lawyers agree on changing the sub criteria? As we see it we haven’t changed any official criteria.

About the CV’s? We simply just see different at the CV’s – the fact that your sub cunsultants have one way of looking into it doesn’t make our opinion wrong? And we are sure and hope that you do agree.

When we are talking about the economy – we as a client can see, that all 3 teams probably is running over cost. But we are furthermore certain on, that it’s almost impossible on this stage of the project to make a distinction between the level of the costs for the projects, so it seems fair to give all 3 teams the same character for this scope.

As we see the plan for now:

- 1) [Vicedirektøren] and I would very much like to see the revised report based on the new figures for the sustainability before sending it to the group.

...

Den 3. august 2015 klokken 11.10 sendte [bygherrerådgiver 2] med sålydende e-mail 4. version af den numeriske evaluering til [byggechefen] og [bygherrerådgiver 5] og med kopi til [vicedirektøren]:

” ...

in the original issue from 9th of July the scoring for sustainability was 8,0; 8,5; 5 (CFM; COWI; KHR) which gives a different result.

We now took your numbers, stressing the point that we changed the value of social sustainability and technical sustainability.

...

I den 4. version af den numeriske evaluering var C.F. Møller vinder af projektkonkurrencen.

Klokken 12.24 svarede [vicedirektøren] blandt andet:

”Thanks for the updated version. The consequences of the change in Sustainability is quite drastic as the total weight is 12,5%. We will therefore suggest to alter the point to minimise the differences in points arising from Sustainability so the points instead will be: Social CFM/7, Cowi/8, KHR/8 and Energi CFM/8, COWI/8, KHR/5.

And I just have an extra comment in section A1, Q9 and Q10: In Q9 is KHR not exceeding the zone plan base and should therefore have 10 points. COWI is really exceeding it and should therefore be given 3 points and CFM 6 points – it is then in line with the points given in Q 10. The points for Q9 is then CFM/6, COWI/3, KHR/10 and for Q10 CFM/3, COWI/6, KHR/10.

...”

[Bygherrerådgiver 2] svarede den 3. august 2015 klokken 13.56 [vicedirektøren] med kopi til [byggechefen] og [bygherrerådgiver 5] således:

“ ...

I hope this is now the final final ...

I do have a little Internet problem now that everyone is at the beach Data is very slow – this was the reason for some former mistakes, as the saving did not work accurately.

So please do the last check, then I will send it out to all the members of our last meeting together with the visualisations if you agree.

...”

I den 5. og endelige version af den numeriske evaluering, som [bygherre-rådgiver 2] vedhæftede, var KHR vinder med 78,3 %, CFM fik 77,6 % og COWI fik 75,5 %.

Til dette svarede [byggechefen] den 3. august 2015 klokken 15.58 i en e-mail:

” ...

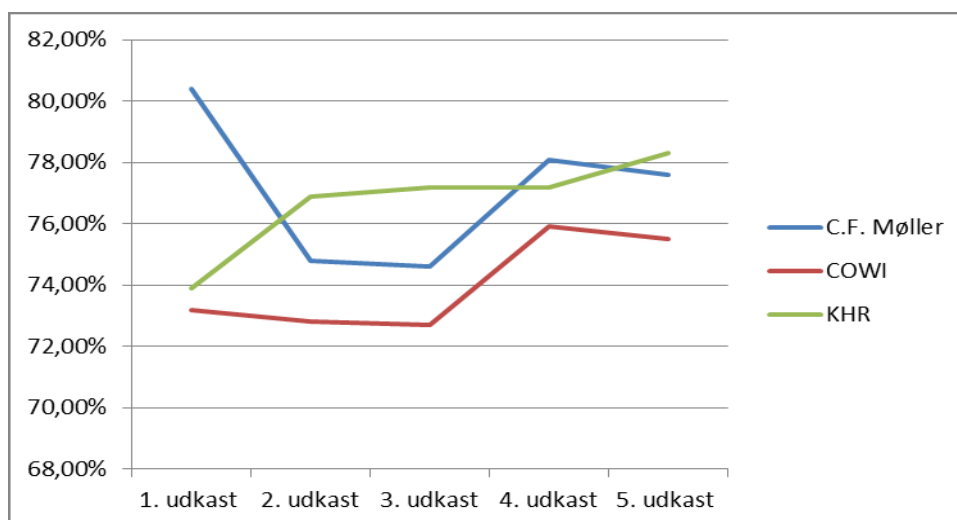
OK from our side for now.

...”

Oversigten over pointfordelingen i de fem forskellige udgaver af den numeriske evaluering var herefter:

	C.F. Møller	COWI	KHR
1. udkast til den numeriske evaluering	80,4 %	73,2 %	73,9 %
2. version af den numeriske evaluering	74,8 %	72,8 %	76,9 %
3. version af den numeriske evaluering	74,6 %	72,7 %	77,2 %
4. version af den numeriske evaluering	78,1 %	75,9 %	77,2 %
5. og endelige version af den numeriske evaluering	77,6 %	75,5 %	78,3 %

Illustreret med en graf, ser pointfordelingen i de fem forskellige udgaver af den numeriske evaluering således ud:

Den 4. august 2015 klokken 13.39 sendte [bygherrerådgiver 4] en e-mail med den 5. og endelige version af den numeriske evaluering til underrådgiverne [bygherrerådgiver 1], [arkitekt 1] og [bygherrerådgiver 3] samt [arkitekt 2], [bygherrerådgiver 2] fra Dress & Sommer, der lavede første udkast til evalueringsrapport, og til [bygherrerådgiver 5], [hospitalsdirektøren], [vicedirektøren], [byggechefen] og Kammeradvokaten.

I e-mailen skrev [bygherrerådgiver 4], at den numeriske evaluering ville blive præsenteret af Dress & Sommer på et møde den 5. august 2015 af [bygherrerådgiver 2] og [bygherrerådgiver 4].

[Bygherrerådgiver 1] sendte den 11. august 2015 en e-mail til forhandlingsgruppen, bygherren, bygherrerådgiveren med underrådgivere og til [advokaten] fra Kammeradvokaten, hvori blandt andet står:

”Efter afsluttet ferie kontaktede jeg i går [bygherrerådgiver 4] telefonisk for at blive orienteret om, hvad der skete ved mødet den 5/8. Jeg blev her orienteret om, at bygherre forventer at følge resultatet den af Dress & Sommer udarbejdede ”Numeric Evaluation”. [...]

Jeg har dd. modtaget vedhæftede to e-mails fra henholdsvis [arkitekt 1] og [bygherrerådgiver 3] og jeg sender nu nærværende e-mail, fordi jeg som projektleder for bygherrerådgiver føler det er min pligt at give min mening og vurdering til kende overfor for bygherren.

Jeg har ligesom [arkitekt 1] og [bygherrerådgiver 3] nu også haft lejlighed til at gennemse den numeriske evaluering. Min helt kortfattede vurdering omkring denne er, at den på en række områder introducerer evalueringsparametre, der ikke er i overensstemmelse med eller som

ikke fremgår af konkurrencens grundlag / udbudsbetingelserne. De faglige vurderinger, der må ligge bag nogle af de afgivne point på fx organisation og bemanning, deler jeg ikke. ”Nulstilling” af anlægsøkonomi forstår jeg heller ikke. Hele intentionen bag program/konkurrence og drøftelserne på forhandlingsmøderne mellem forhandlingsgruppe og tilbudsgiverne genfindes efter min vurdering ikke i denne numeriske evaluering.

Før ferien blev afholdt møde omkring det første udkast til evalueringsrapport. Her blev det drøftet, at rapporten skulle forkortes, at der kun skulle gives point på delkriterieniveau og at pointgivningen på anlægsøkonomien skulle ændres. På denne baggrund blev udarbejdet et nyt udkast til evalueringsrapport ved EKJ/Sweco/MplusA og sendt til D&S. Dette nye udkast til evalueringsrapport er dateret 08.07.2015. I dette andet udkast til evalueringsrapport indgår udover kommentarerne til første udkast modtagne kommentarer fra [byggechefen] og [vicedirektøren] på møde den 07.07.2015 vedrørende først og fremmest forplads, lokalplan, brandforhold.

...

Jeg accepterer fuldt og helt, at bygherre er i sin gode ret til at vælge indenfor rammerne af det udmeldte i udbudsmaterialet og det udmeldte under forhandlingen og jeg accepterer naturligvis fuldt og helt, at det er kammeradvokaten der er ansvarlig for den ”juridiske del” af evalueringen.

På baggrund af ovenstående vil jeg hermed orientere om, at jeg ikke ønsker at lægge navn til den numeriske evaluering.

...”

[Arkitekt 1] skrev den 11. august 2015 til [bygherrerådgiver 1], [bygherrerådgiver 3] og [proceskoordinatoren]. Senere samme dag skrev [bygherrerådgiver 3] til [bygherrerådgiver 1] og [arkitekt 1] med kopi til [proceskoordinatoren].

Af e-mailen fra [arkitekt 1] fremgår blandt andet:

”Jeg er nu endelig kommet ud af Rusland og har haft lejlighed til at læse den numeriske evaluering, som jeg har forstået nu danner grundlag for opgavetildelingen.

Jeg må indrømme, at jeg er dybt forundret. Det er efter min mening en gang nonsens forklædt som videnskab, på en sådan måde, at det ser meget seriøst og kompliceret ud. Ret tilfældigt valgte, og i høj grad ikke relevante, data lægges til grund for en vurdering af hvad der er godt og

mindre godt. Alle overvejelser om flows, dagslysforhold, rumstørrelser, oversigt mv. negligeres så vidt jeg kan se fuldstændig i denne vurdering. Hvor er hospitalsspecialisternes overvejelser og vurderinger? F.eks. vurderes forplads udelukkende ud fra m² størrelse, og arkitekturen ud fra bygningernes højde, areal i grundplan osv. – begge dele er jo helt hen i vejret i forhold til programkravene, som har gået på at lave et velfungerende hospital.

Nogle af disse numeriske vurderinger kunne sikkert ses som et supplement til vores rapport som desværre ikke er udleveret til bygherren.

Vi må bede om en snarlig forklaring fra Dress & Sommer og en orientering om den videre proces, men hvis dette materiale skal danne grundlag for opgavetildelingen, må jeg meddele at jeg ikke ønsker at lægge navn til det.

...

Af e-mailen fra [bygherrerådgiver 3] fremgår blandt andet:

”Jeg har nu efter ferien også haft mulighed for at læse den numeriske evaluering, og har ligesom [arkitekt 1] svært ved at se, hvordan den alene kan være evaluering i fase 2.

Jeg kan ikke af det fremsendte materiale se begrundelserne for vurderingerne på punkterne, hvor EKJ står som ansvarlig eller medansvarlig i rapporten

- Materialer/konstruktioner/installationer
- Innovative byggetekniske løsninger
- Robusthed / budget+organisationsændringer
- Bæredygtighed

Jeg har ligesom [arkitekt 1] svært ved at se, at funktionalitet kan opgøres i afstande og at arkitektur kan opgøres i højde, areal i grundplan osv. – samt hvordan den numeriske evaluering hænger sammen med afsnit 6. Tildelingskriterier og evaluering fra Udbudsbetingelserne revision 1.

Jeg ser ligesom [arkitekt 1] frem til, at der kommer en forklaring fra Dress & Sommer, og en orientering om den videre proces.

...

Tredje og endelige evalueringsrapport samt intern korrespondance inden tildeling

Den 18. august 2015 udfærdigede Drees & Sommer en evalueringsrapport, hvoraf blandt andet fremgår:

”

	C.F. Møller	COWI	KHR
Projekt 50 %	6,50	7,25	8,00
Organisation og bemanding 30 %	8,50	9,00	8,00
Honorar 20 %	10,00	7,40	9,04
Vægtet	7,80	7,80	8,21

Vedrørende underkriteriet ”Projekt” tildeltes følgende karakterer ved den endelige evaluering:

”

	KHR	C.F. Møller	COWI	Vægtning
Arkitektur	8	5	6	25 %
Funktion	9	7	7	25 %
Bæredygtighed	7	7	8	25 %
Økonomi	8	7	8	25 %
I alt	8,00	6,50	7,25	

”

[Bygherrerådgiver 1] skrev den 26. august 2015 også på vegne [bygherrerådgiver 3] og [arkitekt 1] således til forhandlingsgruppen samt Drees & Sommer og [advokaten]:

” ...

Den seneste rapport fra 18.08.2015 (Drees & Sommer) er udarbejdet på baggrund af evalueringsrapporten af 08.07.2015, idet hele opbygningen og hovedparten af tekstafsnit er overtaget direkte, mens negative vurderinger er fjernet og positive vurderinger tilføjet, således at meningen og tendensen i den samlede vurdering er voldsomt fordrejet. Vi har ikke været involveret i eller på forhånd orienteret om denne bearbejdning, som bærer præg af at være udarbejdet af personer, der ikke har deltaget i forhandlingsrunden.

Der er punkter i projekterne som vurderes meget negativt i forhold til den vurdering, der foreligger i dommerbetænkning af december 2014 og i særdeleshed i forhold til den forhandlingsrunde der er gennemført. Hvis bygherren havde til hensigt at vurdere f.eks. overskridelser af lokalplanen så negativt som det nu fremgår, burde dette tydeligt være

meddelt de konkurrerende i forhandlingsrunden, hvor man i stedet har givet dem indtryk af, at det var Københavns Kommunes vurdering der ville være retningsgivende for bedømmelsen.

Ved møde med Københavns Kommune udtrykte kommunen, at man fandt forslaget fra CF Møller som værende det projekt der bedst opfyldte ånden i lokalplanen. Endvidere forties det, at KHR's forslag afviger fra lokalplanen ved placering af overdækket parkering udenfor byggeområdet. Det burde endvidere i forhandlingsrunden være meddelt teamet omkring CF Møller, at man er meget afvisende overfor hele grundtanken i deres sengeafsnit.

Det ses f. eks. heller ingen steder angivet, at det således som ønsket af Kammeradvokaten, er vurderet negativt, at teamet omkring KHR ikke har afleveret de ønskede illustrationer og dokumenter til deres forslag.

Eksempel på ændring mellem rapporterne fra 08.07 og 18.08 er, at der i rapporten fra 08.07 på baggrund af input fra brandekspert fra EKJ om CFM's projekt står "Brandforhold er komplekse, men beskrevet med løsninger der vurderes realistiske". Dette er i 18.08 udgaven ændret til "Brandforhold i sengeafsnit vil grundet bygningens struktur med de åbne voids føre til udfordrende brandmæssige løsninger, der skaber usikkerhed om de arkitektoniske intentioners realisering". Det er vi ganske enkelt ikke enige i. Har bygherren spurgt andre brandeksperter til råds?

Det ser desuden ud til, at energi i drift, samt værktøjer til brug for gennemførelse af bæredygtighed i projektet ikke har vægtet særlig højt i vurderingen af bæredygtighed. Det ser ud til, at det er adgangsforhold og taghaver, der har haft størst betydning, dog uden at adgangsforhold mellem Akuthuset og Lersø er taget med. Det er således for os uforståeligt, at CFM og KHR får samme point i bæredygtighed, når der bl.a. er faktuelle fejl i beregningerne, mangler i det afleverede og tilmed et højere energiforbrug i tilbuddet fra KHR.

Vi undrer os bl.a. også over, at det der i 08.07 udgaven hedder, "at tanker og intentioner kun i utilstrækkelige grad er eftervist i tegningsmaterialet....." – efterfølgende i 18.08 udgaven bliver til "at tanker og intentioner, som overvejende er eftervist i tegningsmaterialet" – har bygherren modtaget yderligere materiale?

Det i fællesskab mellem Drees & Sommer's [arkitekt 2] og undertegnede udarbejdede økonomiske estimat pegede på, at anlægsøkonomien var mindst på CFM projektet om end der ikke var den store forskel (CFM ca 19 mio billigere end KHR). På baggrund af et tilføjet afsnit om komplicerede brandforhold og tilretning til lokalplan gives

tilbuddet fra CFM nu det laveste pointtal for delkriteriet Økonomi. De nævnte forhold omkring brand og lokalplan indgik sammen med mange andre forhold i det i fællesskab udarbejdede økonomiske estimat, - denne pointgivning forekommer derfor også uforståelig.

Generelt er der i pointgivningen for organisation og bemanning ændret relativt lidt, dog er pointgivningen for KHR-teamet hævet for bemanning, således at den nu er på niveau med CFM's – dette kan vi ikke genfinde dokumentation for i tilbuddene.

Der er efter vores vurdering således samlet set en total diskrepans mellem evalueringen fra den 18.08 og så dommerbetænkningen, udbudsbetingelser og de forhandlinger der har været ført, som gør, at de konkurrerende efter vores opfattelse med rette vil kunne betragte sig som vildledte i forhandlingsforløbet. Dette vil efter vores vurdering kunne føre til, at de vil påklage bygherrens beslutning om tildeling til KHR-teamet.

For god ordens skyld afvises herved på vegne af såvel [bygherrerådgiver 3], [arkitekt 1] og undertegnede ethvert ansvar for de ændrede afsnit i rapporten dateret 08.07.2015 til den udgave der foreligger dateret 18.08.2015. Rapporten fra den 18.08 vil vi dermed ikke tage ansvaret for.

Vurderet efter udbudsbetingelser og den gennemførte forhandling er der som det fremgik af de 2 første af ovennævnte 4 rapporter efter vores opfattelse kun én mulig vinder af denne konkurrence/dette udbud: CF Møller Danmark A/S
 ...”

Denne e-mail kommenterede [bygherrerådgiver 4] således over for regionen ved e-mail af 27. august 2015:

”Kære [byggechef] og [vicedirektør],

Vi har modtaget nedenstående mail og deler ikke samme holdning som vores underrådgiver [bygherrerådgiver 1], [arkitekt 1] og [bygherrerådgiver 3]. Drees og Sommer står inde for den udarbejdede evalueringsrapport af 18.08.2015. Vi undersøger pt. de juridiske forhold i forbindelse med de samarbejdsaftaler vi har med vores underrådgivere. Vi vil derfor orientere BBH i morgen fredag den 28.08.2015 om mulige løsninger for et fremtidigt samarbejde.
 ...”

Den 2. september 2015 skrev [proceskoordinatoren] således vedrørende afslutning af evaluering af endelige tilbud til forhandlingsgruppen, Drees & Sommer samt til [advokaten]:

”Kære alle

Tak for nedenstående mail. Jeg har undret mig over, at mailen ikke har ført til, at der fra Bispebjergs side er indkaldt til møde for at drøfte uoverensstemmelserne i evalueringerne og de anførte problemer omkring vildledning af de tre teams mm.

Det er naturligvis Bispebjergs suveræne afgørelse at vælge, hvem der skal være vinder af konkurrencen, forudsat at det sker indenfor rammerne af de objektive kriterier og med den vægtning, der er angivet i udbudsmaterialet og ud fra de tilbagemeldinger, som er givet til de 3 teams under forhandlingsmøderne, således at de 3 teams behandles ligeværdigt og fair. Dette er Bispebjerg bekendt med, og jeg har gentagne gange i evalueringsprocessen påpeget dette.

Jeg opfatter den manglende tilbagemelding fra Bispebjerg på nedenstående mail som, at man har valgt at gå videre med en evaluering, som de hidtil involverede bygherrerådgivere tager afstand fra, og som på flere måder synes at afvige fra de evalueringskriterier mm, som er opstillet.

...

Som det var aftalt før sommerferien, var Drees og Sommers opgave at foretage en second opinion, der havde til formål at sikre, at der ikke kunne rejses tvivl om lødigheden i den evaluering, der er foretaget af bygherrerådgiverne. Baggrunden herfor var, at der ikke skulle kunne rejses tvivl om [arkitekt 1s] objektivitet pga. fusionen mellem Sweco og en af underrådgiverne hos et af de deltagende teams. Det var ikke et formål at indføre nye evalueringsparametre og vægtninger, hvilket synes at være sket.

Jeg må derfor ligesom bygherrerådgiverne gøre opmærksom på, at jeg finder processen i den sidste del af evalueringsforløbet kritisabel og må advare mod, at den fremsendte evalueringsrapport kommer til at ligge til grund for tildelingen af kontrakt.

Jeg må på tilsvarende vis gøre bygherre opmærksom på den potentielle risiko, der kan være for, at der kommer en klagesag, hvorfor jeg forudsætter, at I har modtaget den fornødne rådgivning fra Kammeradvokaten.

...”

Samme dag svarede [vicedirektøren] [proceskoordinatoren] således:

”...

I forhold til second opinion, så er det flere gange blevet påpeget at bygherrerådgiver v/ Dress & Sommer ville gennemføre en Numerische

Betrachtung, som ikke er en evaluering ej heller en second opinion. Det er derimod et støtteværktøj i evalueringen. Numerische Betrachtung afdækkede desværre en række meget kritiske forhold og mangler i forhold til Swecos og Munkgaards+Andersens og til dels EKJ's arbejde. Dette har Dress & Sommer, som er ansvarlig hovedbygherrerådgiver, selvfølgelig taget konsekvensen af og tilrettet de første udkast til evalueringsrapport så den ikke er fejlbehæftet.

På baggrund af de forhold som underrådgiverteamet ikke havde fået kvalitetssikret eller helt havde udeladt samt i forhold til bygherrerådgiverteamets interne samarbejde, har Dress & Sommer kort meddelt os, at de har aktiveret deres advokat i forhold til deres underrådgivere. Ligeledes vil Dress & Sommer fremadrettet tilsikre at rådgivningen har den fornødne værkshøjde og er i overensstemmelse med Drees & Sommers kvalitetssikringssystem, således som der er indgået aftale om.

...

Og så skal jeg bede dig generelt ikke at anvende reply all, men kun at rette mails direkte til relevante modtagere.

...”

Evalueringen blev godkendt af Regionsrådet den 15. september 2015, hvorefter regionen havde mandat til at påbegynde tildelingen.

Afslagsskrivelserne og meddelelse om tildeling

Den 23. september 2015 sendte regionen ”meddelelse om afslag” til C.F. Møller, hvoraf blandt andet fremgår:

”...

1.3 Honorar – vægtes 20 %

Som grundlag for vurdering af underkriteriet ”Honorar” er beregnet et evalueringsteknisk honorar for hver tilbudsgiver.

Jo lavere evalueringsteknisk honorar jf. Tilbudslistens punkt 4, desto bedre bedømmelse.

Det laveste tilbudte evalueringstekniske honorar har fået 10 point, idet BBH har vurderet, at det lavest tilbudte honorar kan sidestilles med det bedst tænkelige tilbud på markedet.

BBH har fastlagt et interval, hvor et honorar, der er 75 % højere end det laveste tilbudte evalueringstekniske honorar, får 1 point.

De to øvrige tilbud har fået point ud fra en forholdsmæssig beregning af afstanden mellem det enkelte tilbuds evalueringstekniske honorar og det laveste tilbuds evalueringstekniske honorar inden for disse to honorarmæssige yderpunkter (lineær interpolation).

...

2.1 Underkriteriet ”Projekt”

2.1.1 Arkitektur

Det tilbudte projekt har et stærkt overordnet hovedgreb, som passer sig ind i struktur og arkitektur på det eksisterende Bispebjerg, med en bygningstypologi som mimer de eksisterende pavilloner, både i skala, materialitet og nuancering, og som fletter sig naturligt ind i Bispebjergs have- og parkrum.

Forpladsens formgivning fremstår klar og funktionel og smelter velafstemt sammen med landskabsbåndene og de trafikale forbindelser på tværs. Den virker oplevelsesrig og rekreativ med klart definerede zoner til aktivitet og ophold og vil kunne blive Bispebjerg Hospitals nye åbne og inviterende byrum. Ankomstpladsen virker tryk og overskuelig.

Der er en klar bearbejdning og fremhævelse af landskabsbåndene, som er arbejdet fint sammen med bygningsvolumenerne, hvor landskabsrummene mellem bygningerne, sammen med for-plads og taghaver, giver et varieret udbud af attraktive opholdsmuligheder for patienter og personale.

Konstruktions- og installationsprincipper er enkle og vurderes at give en stor grad af fleksibilitet. Dog gør valget af stålsøjler, at gangbredderne minimeres u hensigtsmæssigt flere steder i projektet.

Brandforhold i sengeafsnit vil grundet bygningens struktur med de åbne voids føre til udfordrende brandmæssige løsninger, der skaber usikkerhed om de arkitektoniske intentioners realisering. Det samme gør sig gældende for så vidt angår støj og patientsikkerhed ved de åbne voids mellem de enkelte sengeafsnit. De store glasvægge og -døre i den enkelte patientstue er nytænkende, men brandforhold og ønsket om helende arkitektur, hvor den sengeliggende patient kan betjene døren og afskærmning for at minimere indkigsgener, skaber usikkerhed om løsningens realisering.

...

Det tilbudte projekt overholder ikke kravene i den foreliggende lokalplan, men beskriver hvordan intentionerne i lokalplanen tænkes understøttet. Især længdebygningerne afviger i stor grad fra kravene i

lokalplanen, hvor det bl.a. fastlægges, at bygningsdybden på den enkelte længebygning på minimum 25 % af den samlede bygnings længde maksimalt må være 15 meter. Også basens centrale nord/sydgående del overskrider den maksimale bredde i høj grad. Begge dele vil kræve dispensation fra lokalplanen eller en væsentlig bearbejdning af projektet, hvilket skaber usikkerhed om de arkitektoniske intentioners realisering. Risikoen for, at de nødvendige dispensationer ikke opnås, vurderes høj.

Sammenfatning vedrørende delkriteriet ”Arkitektur”

Tilbuddet er tildelt 5 point med særlig henvisning til den helt overordnede plan med en lang række næsten ens bygningstyper, som er disponeret i en struktur, der giver gode interne forbindelser og mulighed for dagslys til næsten samtlige rum og funktioner, dog med store udfordringer i forhold til de brandmæssige løsninger. Denne overordnede struktur og den arkitektoniske tilpasning til selve Bispebjerg Hospital, er vurderet positivt, men særligt overskridelserne af lokalplanen og de udfordrende brandforhold vurderes i høj grad negativt.

2.1.2 Funktionalitet

Generelt er Akuthuset i det tilbudte projekt disponeret således, at placeringen af funktionsområder og forbindelserne mellem disse overholder de krav, der er opstillet i programmet. Der er direkte forbindelser mellem de fleste funktionsområder, hvor dette er krævet, og strukturen i forbindelsesgangen er enkel. Dog har projektet mange steder meget smalle gange, der vanskeliggør en effektiv logistik, for eksempel på sengeafsnittene hvor de store voids ikke giver mulighed for at en seng og en patient med hjælper kan passere hinanden.

...

Disponeringen af de forskellige funktionsområder er generelt velfungerende, men med muligheder for forbedringer, som vurderes at kunne ske inden for rammerne af hovedgrebet, som indeholder stor fleksibilitet. I forhold til sengeafsnit, hvor tilbudsgiveren har bevæget sig ud i interessant nytænkning, er der dog nogle meget kritiske funktionelle indvendinger. Foruden de ovenfor nævnte indvendinger kan nævnes placering af lokale depoter på sengeafsnittene.

...

I forhold til den anviste udbygningsmulighed for basens centrale del i niveau 0 er denne ikke mulig da den er lagt uden for lokalplanen ligesom den vil gøre at behandlingsrum kommer til at ligge med blot 6 meters afstand med indbliksgener og dårlige lysforhold til følge.

Sammenfatning vedrørende delkriteriet ”Funktionalitet”

Tilbuddet er tildelt 7 point med særlig henvisning til den overordnede struktur og fleksibilitet, som er et af projektets stærkeste greb, hvilket er eftervist i en række indretningsforslag, mens mangler i sengeafsnit og mangler i relation til eventuelle udvidelser af basen vurderes meget negativt. Projektets robusthed belastes af manglende elasticitet med de anviste udvidelsesmuligheder, som ikke vurderes at kunne realiseres inden for lokalplanens rammer og kun vanskeligt inden for basens struktur.

2.1.3 Bæredygtighed

...

På den centrale forplads er adgangsveje for gående mange steder udført med trapper, hvilket begrænser afgangene for gangbesværede [...]

Det tilbudte projekt opfylder bygningsklasse 2020 med en effektivt isoleret klimaskærm.

Sammenfatning vedrørende delkriteriet ”Bæredygtighed”

På baggrund af ovenstående er tilbuddet tildelt 7 point, som gives for projektets fokus på tryghed, mangfoldighed og et godt veldokumenteret indeklima samt en fornuftig energiramme og plan for optimering af byggeriets energi i drift. Tilgængelighed på forpladsen samt begrænset adgang til taghaverne vurderes negativt.

2.1.4 Økonomi

...

Det vurderes, at projektet sandsynligvis vil kunne tilpasses til at kunne gennemføres inden for budgetrammen med fastholdelse af projektets hovedgreb, dog under skyldig hensyntagen til de komplicerede brandforhold i sengeafsnit og generel tilretning til lokalplanen. Heri vurderes at ligge ikke ubetydelige latente omkostninger.

...

Det er vurderet at det afsatte beløb til forplads og parkering er for lavt.

...

Sammenfatning vedrørende delkriteriet ”Økonomi”

På baggrund af ovenstående er tilbuddet tildelt 7 point, idet det tilbudte projekt vurderes at være lidt dyrere end rammen for det samlede budget.

...

2.2 Underkriteriet “Organisation og bemanning”

2.2.1 Organisation

Tilbuddet indeholder en grundig organisationsbeskrivelse, der behandler såvel det interne samarbejde som det eksterne samarbejde med bygherrens organisation på højt fagligt niveau.

...

Der er en tydelig fordeling af ressourcer såvel på firma som på nøglepersonniveau, der vurderes at være realistisk.

Qua de entydige diagrammer gennem hele projektføreløbs faser er der redegjort for kompetence og ansvarsforhold.

...

Det er beskrevet tydeligt, hvorledes der etableres stedfortrædende medarbejdere på alle væsentlige funktioner.

Sammenfatning vedrørende delkriteriet "Organisation"

På baggrund af ovenstående er tilbuddet tildelt 9 point.

2.2.2 Bemanding

Det vurderes, at de tilbudte medarbejdere generelt har noget over middel erfaring inden for de specifikke funktioner, hvortil nøglemedarbejderne er tilbudt.

...

Det vurderes, at nøglemedarbejderne tilsammen kan demonstrere noget over middel erfaring med rådgivning inden for byggerier med fokus på høj arkitektonisk kvalitet, noget over middel erfaring med rådgivning inden for somatiske hospitaler, over middel erfaring inden for bæredygtige byggerier og over middel erfaring inden for byggerier med brugerinddragelse med mange interessenter.

...

Det vurderes, at medarbejderne, der tilbydes i projektledelsessporet, derudover besidder noget over middel erfaring med projektledelse/projekteringsledelse af sammenlignelige projekter udbudt i hoved- og /eller stor-/fagentreprise, koordinering og kommunikation, budget og økonomistyring, udarbejdelse og vurdering af økonomiske beregninger, tids- og fremdriftsstyring og kontraktforhandlinger.

Sammenfatning vedrørende delkriteriet "Bemanding"

På baggrund af ovenstående er tilbuddet tildelt 8 point.

...

2.3 Underkriteriet "Honorar"

Tilbuddet har et evalueringsteknisk honorar på DKK 181.826.730,00 og dermed det laveste tilbudte honorar og tildeles således 10 point.
 ...”

Samme dato sendte regionen ”meddelelse om afslag” til COWI, hvori blandt andet står:

”2.1.1 Arkitektur

Det tilbudte projekt har generelt en god overordnet struktur, som forholder sig til lokalplanen og indeholder mange gennemtænkte greb med henblik på at tilpasse bygningernes arkitektur til området, nedbryde bygningernes volumen og indpasse dem i den meget fine landskabsplan, som krones af en taghave med store miljømæssige kvaliteter. Den arkitektoniske udformning af byggeriets facader indpasser sig dog ikke optimalt til det eksisterende byggeri.
 ...

Landskabskonceptet fremstår stærkt og klart med et fint hierarki i de landskabelige tilbud; forpladsen, ankomsthaven i foyeren, tagterrassen, taghaverne, lysgårde, haverummene mellem længe-bygningerne og det nordlige haveanlæg, som giver mange valgmuligheder for udendørs ophold, hvilket er i nøje overensstemmelse med de oprindelige tanker om helende arkitektur på Bispebjerg Hospital.
 ...

Den store taghave, som binder hospitalet sammen på langs i den historiske akse, er en af det tilbudte projekts helt store kvaliteter.
 ...

Det tilbudte projekt overholder ikke kravene i den foreliggende lokalplan. Især den centrale base afviger kraftigt fra lokalplanens krav og overskrider med 30 meter den maksimale bredde. Ligeledes afviger projektet fra kravet om, at bygningsdybden på den enkelte længebygning på minimum 25 % af den samlede bygnings længde maksimalt må være 15 meter. Særligt placeringen af akutmodtagelsen vurderes ikke realiserbar inden for lokalplanens krav. Risikoen for, at de nødvendige dispensationer ikke opnås, vurderes høj, hvorfor projektet vil skulle bearbejdes væsentligt.
 ...”

COWI blev tildelt 6 point i den samlede vurdering for delkriteriet ”Arkitektur”.

Om delkriteriet ”Funktionalitet” er ad udvidelsesmuligheder i tilbuds-evalueringen af COWIs tilbud anført vedrørende lokalplanforholdene:

”Projektets robusthed belastes af manglende elasticitet med de anviste udvidelsesmuligheder, som ikke vurderes at kunne realiseres inden for lokalplanens rammer. Projektets fleksibilitet og generalitet vurderes positivt.

Sammenfatning vedrørende delkriteriet ”Funktionalitet”

Tilbuddet er tildelt 7 point med særlig henvisning til den overordnede disponering og sammenhæng mellem funktionsområderne og bygnin-gernes fleksibilitet, mens en uklar logistik især i basen og manglende muligheder for udvidelser inden for lokalplanen vurderes negativt.

I øvrigt er blandt andet anført i tilbudsevalueringen af COWIs tilbud:

”2.2.1 Organisation

Tilbuddet indeholder en meget grundig beskrivelse, der både behandler det interne samarbejde og særligt det eksterne samarbejde med bygherre/bygherrerådgiver, jf. udbuddets samarbejdsmodel.

Der udvises via matrix-modellen med temaorienterede arbejdsgrupper i samarbejdsmodellens faglige spor stor forståelse og indsigt. Med denne model underbygges teamets forståelse for projektets kompleksitet, og den relateres direkte til, hvorledes forskellige projektmæssige forhold vil blive bearbejdet under den samlede realisering – både internt og eksternt.

...

Der er en tydelig fordeling af ressourcer såvel på firma som på nøglepersonniveau, der vurderes at være realistisk.

...

Sammenfatning vedrørende delkriteriet “Organisation”

På baggrund af ovenstående er tilbuddet tildelt 10 point.

2.2.2 Bemanding

Det vurderes, at de tilbudte medarbejdere generelt har noget over middel erfaring inden for de specifikke funktioner, hvortil nøglemedarbejderne er tilbudt.

Det vurderes at de tilbudte medarbejdere generelt har noget over middel erfaring med samarbejde i større projektteams.

Det vurderes, at nøglemedarbejdere tilsammen kan demonstrere noget over middel erfaring med rådgivning inden for byggerier med fokus på høj arkitektonisk kvalitet, noget over middel erfaring med rådgivning inden for somatiske hospitaler, over middel erfaring inden for bæredygtige byggerier og over middel erfaring inden for byggerier med brugerinddragelse med mange interessenter.

De enkelte nøglemedarbejders nyttiggørelse af deres erfaring og viden i de specifikke funktioner, som de pågældende er tildelt, vurderes samlet set at ligge noget over middel.

Det vurderes, at medarbejderne, der tilbydes i projektledelsessporet, derudover besidder noget over middel erfaring med projektledelse/projekteringsledelse ...

Sammenfatning vedrørende delkriteriet "Bemanding"
På baggrund af ovenstående er tilbuddet tildelt 8 point.

...

2.3 Underkriteriet "Honorar"

Tilbuddet har et evalueringsteknisk honorar på DKK 221.294.710,00 og tildeles således 7,4 point, ...

..."

I tilbudsvurderingen af KHRs tilbud er anført blandt andet:

"3.1 Underkriteriet "Projekt"

3.1.1 Arkitektur

Det tilbudte projekt har et stærkt overordnet hovedbegreb, som forholder sig respektfuldt til lokalplanen.

...

Tilbuddet har vist og beskrevet facadens opbygning af præfabrikerede elementer med tegl samt anvendelse af præfabrikerede søjler, bjælker og dæk i store dele af byggeriet, som dokumenterer et projekt med mulighed for standardisering og præfabrikering, hvilket vurderes positivt.

...

Det tilbudte projekt indeholder kun få beskedne overskridelser af lokalplanen. Overskridelserne er af en sådan art, at det alene vil kræve en ubetydelig bearbejdning at bringe projektet inden for lokalplanen.

Sammenfatning vedrørende delkriteriet "Arkitektur"

Tilbuddet er tildelt 8 point med særlig henvisning til den helt overordnede plan med en klar funktionel disposition i en struktur, der giver gode og direkte interne forbindelser og et markant arkitektonisk anslag, som er vurderet positivt.

...

Vedrørende KHRs tilbud har regionen anført om "Funktionalitet" vedrørende lokalplanforholdene om udvidelsesmuligheder:

"I forhold til elasticitet skaber det tilbudte projekt mulighed for opførelse af en hel længebygning mere i det nordlige parkområde og en udvidelse af basen på både niveau 0 og niveau 1, som holder sig inden for lokalplanens rammer, hvilket vurderes positivt.

Sammenfatning vedrørende delkriteriet "Funktionalitet"

Tilbuddet er tildelt 9 point med særlig henvisning til den overordnede disponering og det samlende foyer- og logistikloop, som er et af projektets stærkeste greb. De nytænkende sengeafsnit og projektets fremtidige udvidelsesmuligheder er vurderet meget højt, mens mangler i ambulatorier vurderes negativt."

Vedrørende delkriteriet "Bæredygtighed" fremgår blandt andet:

"...

Det hævdede foyerområde skaber niveaufri adgang til Bel-etage på niveau 1, hvorfra der er adgang til alle hospitalets funktioner. Der er ligeledes sikret niveaufri adgang for gående til akutmodtagelse, der er beliggende i niveau 0, via en direkte adgang skåret ind i forpladsen i den centrale akse. Den niveaufrie adgang i niveau 0 sikrer ligeledes, at de mange ambulante patienter til funktionerne i de sydlige pavilloner kan benytte de centrale parkeringsfaciliteter under den hævdede forplads samt på forpladsens sydlige, lave del.

...

Det vurderes, at tilbuddet ikke efterviser, at det opfylder kravene i bygningsklasse 2020. Der er mangler i den afleverede energirammeberegning.

...

Sammenfatning vedrørende delkriteriet "Bæredygtighed"

På baggrund af ovenstående er tilbuddet tildelt 7 point, som gives for en meget god social bæredygtighed, med tryghed, mangfoldighed og tilgængelighed, men med mangler i beregning af indeklimatest, energirammen, der vurderes negativt.

3.1.4 Økonomi

...

Det vurderes, at projektet sandsynligvis vil kunne tilpasses til at kunne gennemføres inden for budgetrammen med fastholdelse af projektets hovedgreb.

...

Det afsatte beløb til forplads og parkering vurderes tilstrækkeligt til opnåelse af den ønskede udformning af forpladsen.

...

Sammenfatning vedrørende delkriteriet ”Økonomi”

På baggrund af ovenstående er tilbuddet tildelt 8 point, idet det tilbudte projekt vurderes at være ganske lidt dyrere end rammen for det samlede budget.”

Regionsrådet godkendte den 15. september 2015 regionens indstilling. Regionen havde forud for godkendelsen fået forelagt evalueringsrapporten af 18. august 2015.

Om eftermiddagen den 24. september 2015 blev der afholdt en offentlig ceremoni, hvor det vindende tilbud blev præsenteret for offentligheden.

Møde mellem C.F. Møller og regionen

C.F. Møller deltog den 28. september 2015 i et møde med regionen, hvor regionen gennemgik og uddybede tilbudsevalueringen.

På mødet oplyste [vicedirektøren], at samarbejdet med Dress & Sommers underrådgivere var ophørt på grund af for lav kvalitet af deres arbejde. Det blev nærmere oplyst, at underrådgivernes foreslåede pointmodel i relation til bedømmelse af CV'er for deltagere i projektet ikke kunne bruges, blandt andet fordi der efter modellen blev tildelt negative points. Det var imidlertid på elementet ”Anlægsøkonomi” under delkriteriet ”Økonomi”. Der blev ikke givet negative point, men den anvendte model ville have ført til negative point, hvis man havde lagt regionens beregninger om økonomi ind i stedet for underrådgiverens beregninger.

[Vicedirektøren] oplyste endvidere, at KHRs tilbud indeholder et parkeringshus uden for byggefeltet, men at dette anlæg kunne anses for en bearbejdning af landskabet og derfor ikke krævede lokalplan. [Vicedirektøren] oplyste videre, at KHRs parkeringsløsning om nødvendigt kunne bringes i overensstemmelse med lokalplanen ved at grave parkeringshuset ned.

[Vicedirektøren] oplyste videre på mødet, at Dress & Sommer spillede en central rolle i evalueringen af tilbuddene, men ikke under forhandlingerne. Forhandlingsgruppen bestod alene af deltagere fra regionen samt fra underrådgiverne [bygherrerådgiver 1], [bygherrerådgiver 3] og [arkitekt 1].

Salget af Grontmij N.V. blev som nævnt ifølge en pressemeddelelse af 1. oktober 2015 accepteret den 25. september 2015. Arbejdet med at integrere virksomheden kunne iværksættes efter en ”postclosing acceptance period”, der udløb den 9. oktober 2015.

Skriftlige erklæringer afgivet forud for den mundtlige forhandling

[Byggechefen] har afgivet sålydende erklæring:

”Undertegnede har gennem mere end 25 år i byggebranchen bestridt stillinger som bygherre og entreprenør, og i arkitekt- og ingeniørfirmaer har jeg arbejdet med projekter fra de indledende arbejder og myndighedsbehandling, og byggeprogrammering, projektering og tilsyn med byggerier til at stå for den faktiske udførelse af byggerier.

Derved har jeg erhvervet en meget bred viden og holistisk tilgang til det at analysere projekter inden for stort set alle parametre. Det være sig konstruktioner, anlægsøkonomi, bygbarhed etc.

Denne viden har været til megen nytte i denne komplekse og store projektkonkurrence, som Akuthuset på Bispebjerg er.

Jeg vil her benytte muligheden til kort at kommentere på de rygter, som er opstået angående min person i relation til, at der skulle være et særligt forhold til KHR-teamet.

Jeg har læst om disse beskyldninger i både klageskrifter og ikke mindst i pressen. Det er beskyldninger, som jeg er meget ked af, er opstået, og jeg vil pointere, at de intet har på sig. De afvises hermed totalt.

...

Forhandlingsmøderne

Generelt

[...] og på alle møder med alle teams var vi som bygherre opmærksomme på at komme med holdninger og meninger, som ikke forskelsbehandlede de tre teams eller på anden måde stillede dem forskelligt.

...

Tidlig advarsel

En ting, jeg fandt bemærkelsesværdig var, at under hele forhandlingsperioden mellem forhandlingsmøderne var der en tendens til, at så snart der blev nævnt positive elementer fra KHR-teamets projekt blev disse omgående tilbagevist af underrådgiverne.

Til gengæld var der en tydelig tendens til, at med projekterne fra COWI og fra CFM kunne alt lade sig gøre ifølge vores underrådgivere. Det var alt lige fra overskridelser af lokalplanen til deciderede udfordringer med sammenhængen af hospitalsfunktionerne. Disse ville man blot kunne bearbejde senere i deres projekter – men som sagt mente vores underrådgivere ikke, at det ville være muligt i KHR-projektet.

...

Organisation og CV'er

...

Vi og vores bygherreunderrådgivere var ikke enige om bedømmelserne af organisationen og de vedlagte cv'er.

...

Som et eksempel her på kan nævnes en person hos CFM-teamet, som havde et mindre og ikke et direkte hospitalspecifikt projekt på sit CV, som den mest relevante reference. Vedkommende var ifølge vores underrådgivere vurderet mere kompetent end en person på KHR-teamet med flere hundrede tusinder hospitals-m² på cv'et.

...

Lokalplanen

Under forhandlingsmøderne har der været en meget styret, ens og enkel fremlægning og håndtering af lokalplanforholdene. Der blev entydigt lagt op til, at det enkelte team selv skulle tolke og styre deres projekt i forhold til lokalplanen.

...

Evalueringsprocessen

...

Oplægget til den første evalueringsrapport kom den 30.6.2015 og bar desværre præg af IKKE – som ellers aftalt – at være et oplæg, men skulle derimod opfattes som en endelig rapport udarbejdet primært af underrådgiverne (bygherrerådgiverens underrådgivere) og uden nogen form for plads til refleksion fra vores side i forhold til vigtige forhold

som overholdelse af konkurrenceprogram, hospitalsdrift og risici generelt.

Ved et møde primo juli måned mellem bygherrerådgiveren, underrådgiverne og os fremlagte vi som bygherre vores faglige iagttagelser af både bemanding/CV'er, anlægsøkonomi og øvrige faglige emner, som vi havde observeret ved vores grundige gennemgang af de tre projekter og tilbud.

Der var tydeligt divergerende opfattelser på mange områder, og vi spurgte ind til, om det var noget, som underrådgiverne ville tage med ind i deres overvejelser i forbindelse med evalueringen. Dagen efter fremsendte underrådgiverne en ny evalueringsrapport, hvor de enkelte steder havde ændret i teksten – men disse ændringer gav ikke anledning til ændringer i selve bedømmelsen/evalueringen af de tre teams, hvilket undrede os overordentligt meget, idet vi havde påvist væsentlige fejl og mangler i projekterne og dermed i underrådgivernes arbejde med evalueringen. Den fremsendte, nye evalueringsrapport afspejlede overhovedet ikke disse fejl og mangler.

Kvalitetssikring

Som konsekvens af denne manglende kvalitet fra underrådgivernes side bad vi bygherrerådgiveren udføre en kvalitetssikring af deres underrådgiveres arbejde.

...

Som en del af kvalitetssikringen af underrådgivernes arbejde blev der internt hos bygherrerådgiveren udarbejdet en såkaldt numerische betrachtung, som er et værktøj, der anvendes på mange af bygherrerådgiverens projekter. Uden at indvirke på de allerede kendte tildelingsparametre afdækkede denne numerische betrachtung væsentlige mangler i underrådgivernes vurdering og bedømmelse (jf. tildelingsparametrene) af de enkelte projekter. Numerische betrachtung var aldrig tænkt som en del af tildelingen og har aldrig været det – den var udelukkende et værktøj, som skulle stressteste underrådgivernes arbejde med evalueringen af projekterne. Vi kommenterede som bygherre i fint samarbejde med bygherrerådgiveren denne numerische betrachtung.

Jeg må sige, at det var en overordentlig god ide med den numerische betrachtung, idet den var grundlag for eksponering af mange fejl og manglende faglig indsigt i de første rapporter fra underrådgivernes side. Den afdækker faktiske forhold i stedet for kun at levere prosa.

...

Generelt kan jeg sige, at vi som bygherre så os nødsaget til at være meget aktive i forløbet med evalueringsprocessen – selvfølgelig fordi vi har det endelige ansvar, men primært fordi underrådgivernes arbejde med evalueringen var så mangelfuldt, grænsende til det beskæmmende.

Det ville ikke være professionelt ansvarligt at forlade sig på nogle (under)rådgiveres arbejde, som på mange områder var så fejlbehæftet.
 ...”

[Bygherrerådgiver 4] har afgivet sålydende erklæring:

” ...

2. Evalueringsrapporter

...

- D&S er enig i indholdet af den endelige evalueringsrapport af 18.08.2015. D&S har lyttet til saglige kommentarer og nøglepunkter i evalueringsrapporten fra bygherre, som efterfølgende blev indarbejdet i den endelige evalueringsrapport i samarbejde med bygherre og kammeradvokaten.

...

4. Numerisk evaluering (”Numerische betrachtung”)

En numerisk evaluering (Numerische Betrachtung”) er en uddybende kvantitativ evaluering, som udarbejdes som supplement til en allerede udarbejdet kvalitativ evaluering. D&S bruger numeriske evalueringer i andre projektsammenhænge som kvantitativ evaluering i både hospitalsprojekter og andre komplekse projekter i Europa. Den numeriske evaluering synliggjorde en række svagheder og fejl i C.F. Møllers og i COWI’s projekter efter at bygherre havde påpeget kritiske emner og områder ved egen gennemgang af udkastet til evalueringsrapporten. Bygherre ønskede derfor en kvantitativ evaluering fra bygherrerådgiveren i sin beslutningsproces, hvilket blev muliggjort ved hjælp af den numeriske evaluering.

...”

[Vicedirektøren] har afgivet sålydende erklæring:

” ...

Min bygherreerfaring

Jeg har i de sidste 15 år arbejdet som bygherre eller med bygherreforhold, heraf de sidste 6 år som vicedirektør for Bispebjerg og Frederiksberg Hospital og ansvarlig for Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg.

...

Forhandlingsforløbet i 2. Fase

...

Holdene har igennem forløbet fremvist løsninger, som man med rette måtte kunne forvente leveret af kompetente bydende med stor hospitals-erfaring, og der er derfor ingen grund til at mistænke, at der skulle have været videregivet informationer til et eller flere af holdene undervejs i forhandlingsforløbet, blot fordi de har arbejdet videre med en løsning mellem to forhandlingsmøder.

...

Helt konkret i forhold til konkurrencesekretærens mail til [hospitalsdirektøren], i forlængelse af 2. forhandlingsmøde med COWI-teamet, hvor det nævnes, at jeg afbryder præsentationen af organisationen: Det er korrekt, at COWI-teamet gik i gang med en ”standardpræsentation” af det materiale, de allerede havde fremsendt. Det havde vi på forhånd sat os ind i som forhandlingsgruppe. Det var derfor langt mere relevant for os som bygherre, at forholde os til, om de tilbudte CV’er rent faktisk ville være tilgængelige for projektet, og det var derfor, jeg spurgte så konkret ind.

...

Konkurrencesekretæren nævner også min brug af ordet ”kurator”: Som bygherre sætter jeg mig meget grundigt ind i og prøver at forstå, hvad det er, vi rent faktisk køber, frem for blot at lytte til en salgspresentation. Jeg skal dog beklage, at jeg er kommet til at anvende ordet ”kurator” – som i henhold til vores konkurrencesekretær åbenbart ikke er et ord, der finder anvendelse hos arkitekter. Dog er ordet ”kurator” formuleret af netop en arkitekt – nemlig ... fra Terroir – som vel at mærke er deltager på CFM-teamet.

...

I forhold til CFM-teamet blev det min klare fornemmelse under forhandlingsmøderne, at konkurrenceprojektet for en stor dels vedkommende var tegnet af et særligt ”arkitektkonkurrenceteam” hos CFM.

...

Da det ikke er ”arkitektkonkurrenceteam”, der tegner selve projektet, når opgaven er vundet, ville vi dermed kunne stå i en situation, hvor de tilbudte kompetencer reelt ikke kendte projektets detaljer og løsninger. Det vil uvægerligt medføre forsinkelser og dermed afledte omkostninger og risiko for bygherre. Derfor spurgte jeg ret direkte CFM-teamet om, hvem på holdet af CV’er – som jo er dem vi ville arbejde sammen med såfremt opgaven blev vundet – der var holdets ”kurator”. Altså: hvem der hos dem stod for at videreføre ”linjen” i konkurrenceprojektet.

...

Konsekvensen af ikke i tilstrækkelig grad at have den vigtige hospitalsviden præsent under udarbejdelsen af et konkurrenceforslag, blev vi desværre opmærksomme på under evalueringen af CFM-teamets forslag, hvor gangene i sengeafdelingerne er så smalle, at to senge ikke kan passere hinanden – hvilket slet ikke hænger sammen på et moderne hospital, og hvilket nok burde have været fanget af de erfarne hospitalsrådgivere, der var på CFM-teamet.

...

KHR-teamet prøvede ret forskellige løsninger af og fik vores feedback på disse løsninger på forhandlingsmøderne.

...

COWI-teamet havde ret store udfordringer med facadeudtrykket og brugte en stor del af deres forhandlingsmøder på at vise og diskutere forskellige facadeløsninger, og CFM-teamet arbejdede bl.a. mod at optimere antallet af sengestuer på sengeafsnittene samt redegøre for deres ret komplekse brandløsninger og løsninger med gennemgående voids. At brandforholdene i CFM-forslaget var komplekse understreges bl.a. af, at emnet blev gennemgået på to af de tre forhandlingsmøder. Det er for mig usædvanligt at måtte bruge så meget tid på brandforhold og flugtveje i et ellers komprimeret forhandlingsforløb om et helt hospital. Og selv om emnet blev gennemgået af CFM-teamet, er det jo ikke ensbetydende med, at risikoen ved en så speciel løsning er fjernet.

...

Evalueringsprocessen

...

Fx viste det sig desværre nødvendigt for [byggechefen] og mig at efterkontrollere søjleplaner, oversigtsforhold på sengeafsnit, gangbredder, afstande, trapper, hældninger på stier, logistiskforhold, lokalplanoverskridelser, flows, parkeringsanlæg, koter, CV-er, anlægsøkonomi osv. Baggrunden for dette var, at konklusionerne fra underrådgiverne og konkurrencesekretæren ofte var i direkte modstrid med de faktiske forhold på de enkelte projekter. Og når underrådgiverne blev spurgt om baggrunden for den manglende konsekvens, var svaret fra særligt [arkitekt 1], at forholdet blev vurderet til at kunne bearbejdes efterfølgende, og at afvigelsen af kravene i forhold til konkurrenceprogrammet derfor ikke indgik negativt i hans evaluering.

Det var en holdning, jeg er helt uenig i, da det dels er direkte uoverensstemmelse med konkurrenceprogrammet og ligeledes gav en evaluering med en meget markant forskelsbehandling i særligt CFM-teamets favør, helt konkret fordi deres markante lokalplanoverskridelser blev vurderet mulige at give dispensation fra af Københavns Kommune,

mens afvigelser fra lokalplanen ikke indgik som mulighed for henholdsvis Cowi og KHR. De komplekse brandforhold og dårlige oversigtsforhold i CFM forslag, som følge af åbne voids i alle sengeafsnit indgik heller ikke i deres vurdering. Underrådgiverne forholdt sig således heller ikke i deres evaluering til den meget væsentlige øgning af risiko, tid og økonomi, der ville blive pålagt bygherre ved, at de givne forhold ville kræve meget væsentlige bearbejdelser efterfølgende. CFM-teamets lokalplanoverskridelser var efter vores vurdering så markante, at risikoen for en underkendelse af de nødvendige dispensationer var meget nærliggende, såfremt en borger måtte ønske at indbringe spørgsmålet om dispensation for Naturklagenævnet. Særligt set i lyset af den dialog vi havde med Københavns Kommune i forbindelse med udarbejdelsen af lokalplanen, hvor de havde argumenteret for vigtigheden af slanke længebygninger.

Numerische Betrachtung

...

Drees & Sommer har brugt værktøjet på en lang række af de 200 hospitaler, de har været rådgiver på, og det viste desværre, at særligt CFM-projektet havde en række meget u hensigtsmæssige forhold, der ikke indgik i de første udkast til evaluering.

Selve arbejdet med udarbejdelsen af Numerische Betrachtung bistod [byggechefen] og jeg Drees & Sommer med i juli måned.

...

Min holdning til Numerische Betrachtung er, at værktøjet har sine åbenlyse fordele, men på ingen måde kan træde i stedet for en evaluering, da der ingen kvalitativ vurdering er.

...

I forhold til udarbejdelsen af evalueringsrapporten for Akuthus-konkurrencen har mit mål udelukkende været at få det for hospitalet bedste projekt. Vi har været ganske tydelige i vores krav i byggeprogrammet, og jeg har udelukkende forholdt mig til de krav, vi har stillet i konkurrenceprogrammet.

...”

[Hospitalsdirektøren] har afgivet sålydende erklæring:

”...

Omfang for deltagelse i fase 2. forhandlingen.

I forlængelse af fase 1 forhandlingens afslutning blev jeg kontaktet af konkurrencesekretær[/proceskoordinatoren] med et ønske om, at jeg

deltog i fase 2 forhandlingen. Jeg erindrer hendes ord som, ”jeg vil være tryk ved din deltagelse”.

...

Forhandlingsforløbet

Det indledende møde til fase 2 forhandlingerne blev afholdt 20. feb. 2015. Konkurrencesekretær[/proceskoordinatoren] gennemgik principperne for konkurrencen: at alle teams skulle behandles ligeværdigt og stilles de samme spørgsmål m.v.

...

På 2. runde forhandlingsmøder den 14., 15. og 16. april 2015 med de tre teams var der flere konkrete spørgsmål og kommentarer fra forhandlingsteamet til de tre teams. Tonen var i enkelte situationer mere skarp end i første forhandlingsrunde dog fortsat med afsæt i en faglig tilgang til de enkelte teams og deres forslag til løsning af opgaven.

...

Jeg oplevede ikke, at der var en forskellig tone og tilgang til de tre teams, og jeg hæftede mig ikke ved, at der skulle være en favorisering af Team KHR fra vicedirektør

...

Konkurrencesekretær[/proceskoordinatoren] har i et efterfølgende notat af 14. juni 2015 beskrevet, at hendes oplevelse var, at KHR teamet til 2. forhandlingsmøde havde modtaget oplysninger uden for forhandlingsrummet, idet de præsenterede et nyt design til sengeafsnit. [Proceskoordinatoren] henviser til, at lige præcis denne type sengeafsnit var [vicedirektørens] favorit i fase 1 forhandlingen (fra projektforslag 10, som ikke gik videre til fase 2). Det er for så vidt ikke forkert, idet hospitalets samlede brugergruppe i forbindelse med fase 1 havde givet en klar tilkendegivelse af, at netop dette projektforslag have et unikt og nytænkende sengeafsnit. Det var således ikke noget, der kom fra [vicedirektøren]. Alle tre teams har gennem hele fase 2 forløbet haft adgang til dommerbetænkning og skitser fra projektforslagene i fase 1 forløbet, og hermed adgang til, hvad der var fremhævet som særligt positivt.

...

3. runde forhandlingsmøder den 18., 19. og 20. maj 2015 forløb stille og roligt med en god dialog med alle teams. Der var dog på dette møde en episode med en lidt skarp tone over for Team KHR [...].

...

For alle forhandlingsmøder har det været gældende, at lokalplansforhold har fyldt en del af drøftelsen, og denne drøftelse er foregået i mødernes første halvdel, hvor jeg har deltaget i alle tre forhandlingsrunder. Jeg kan derfor bekræfte, at alle tre teams har fået fuldstændig samme information om, at konkurrenceprogrammets

betingelser vedrørende lokalplan skulle overholdes, og såfremt de enkelte teams, på trods heraf skulle vælge at overskride lokalplanen, var en beskrivelse af intention og begrundelse væsentlig. På konkret forespørgsel fra Team CFM, om deres overskridelser af lokalplanen ville være ”en showstopper”, fik de fra konkurrencesekretær[/proceskoordinatoren] præcis samme information som de øvrige teams, jf. ovenstående, samt af de fremsendte rettelsesbreve.

Forhandlingsteamets interne samarbejde herunder verserende rygter
Efter 2. forhandlingsrunde blev det synligt for mig, at der var faglige uoverensstemmelser mellem bygherre og underrådgivere i forhold til vurderingen af de enkelte teams på både projekt og bemanning. Jeg blev kontaktet af [vicedirektøren] omkring dette i forlængelse af eftermiddagens sidste møde i 2. forhandlingsrunde d. 16. april 2015. På denne baggrund blev der indkaldt til et møde mellem forhandlingsteamets væsentligste parter d. 5. maj 2015.

På dette møde oplevede jeg, med min begrænsede indsigt i det ingeniør- og arkitektfaglige felt, en manglende gensidig dialog mellem [arkitekt 1] og [bygherrerådgiver 1] som underrådgivere på den ene side, og [vicedirektøren] og [byggechefen] som bygherre på den anden side. De største uenigheder omhandlede vurdering af projekterne fra CFM og KHR. Eksempelvis observerede jeg, at alle faglige indsigelser fra [vicedirektøren] og [byggechefen] omkring de foreløbige udfordringer særligt på CFM-projektet blev modsvaret med et ”det kan løses” fra underrådgiverne, hvorimod underrådgivernes indsigelser omkring KHR oftest blev formuleret som noget, der ikke kunne løses. [Arkitekt 1] udtalte bl.a. på dette møde og et efterfølgende møde, ”at Bispebjerg Hospital med CFMs projekt, da også ville få et godt Akuthus”. Disse udtalelser kom, inden vi havde været gennem 3. forhandlingsrunde, og min vurdering var, at vi på dette tidspunkt fortsat havde tre projekter med potentiale som vinder af konkurrencen.

...

Første gang jeg blev orienteret om, at der verserede rygter om en favorisering af Team KHR, og at teamet skulle modtage informationer fra hospitalet uden for forhandlingsrummet var i uge 19 2015. Jeg husker ikke den præcise dato, men det er ikke korrekt, at det var d. 12. maj som beskrevet i notat af 14. juni 2015 fra konkurrencesekretær[/proceskoordinatoren], idet jeg mandag d. 11. maj 2015 havde en samtale med vicedirektør ... på baggrund af henvendelsen.

[Proceskoordinatoren] informerede mig i telefonsamtalen om, at der var ”rygter i omgivelserne” om, at hospitalet ved [vicedirektør ...] favoriserede Team KHR. Hun fortalte, at hun oplevede, at [vicedirektøren] i forhandlingsmødernes anden del omkring organisationen og bemanning havde udvist en forskellig tilgang i tone og adfærd. Altså

den del af møderne som jeg ikke havde deltaget i. [Proceskoordinatoren] pointerede flere gange, at hun ikke havde beviser for rigtigheden af rygterne omkring information til KHR uden for forhandlingsrummet.

...

Da jeg den 14. juni 2015 modtog notatet fra konkurrencesekretær[/proceskoordinatoren], ”Redegørelse for proces i forbindelse med fase 2 i konkurrencen om Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg – Akuthuset”, var min første vurdering, at indholdet fremstod betydeligt mere alvorligt, konkret og direkte anklagende end den telefoniske henvendelse i uge 19.

...

Trods ovenstående vurdering valgte jeg at handle på den del af [proceskoordinatorens] notat, som omhandlede, hvorvidt [vicedirektøren] og [byggechefen] med de verserende rygter skulle fortsætte i forhandlings-teamet, og hvorvidt vi kunne anmode KHR-teamet om en skriftlig erklæring på, at de ikke havde modtaget information uden for forhandlingsrummet.

På denne baggrund blev der den 17. juni 2015 afholdt et møde med konkurrencesekretær[/proceskoordinatoren], [vicedirektøren] og kammeradvokaten v/...

Kammeradvokatens vurdering var, at der ikke var grundlag for at ekskludere nogen fra forhandlingsteamet og heller ikke grundlag for en erklæring fra KHR. Denne vurdering var baseret på, at der var tale om løse og udokumenterede rygter, samt et stort behov for at fastholde [vicedirektøren] og [byggechefens] kompetencer i den fortsatte evaluering af projekterne.

Min deltagelse og involvering i selve evalueringsprocessen har været mere sporadisk. Det er min vurdering, at de faglige uenigheder mellem underrådgivere og bygherre accelererede markant efter afslutning af de tre forhandlingsrunder, idet vi som bygherre og dem, der bærer den økonomiske risiko, bl.a. fastholdt, at henholdsvis lokalplansoverholdelse og lokalplansoverskridelse på de enkelte projekter skulle indgå i den endelige evaluering.

Det var og er fortsat den dag i dag min vurdering, at der blandt repræsentanter af forhandlingsteamet allerede i fase 1 har været verserende rygter eller fortællinger omkring Team KHR og [vicedirektøren]/[byggechefen]. Under alle omstændigheder er det min oplevelse, at fortællingen om en bevidst favorisering af KHR er eskaleret til et ualmindeligt giftigt samarbejdsklima med en uprofessionel og usaglig adfærd fra såvel konkurrencesekretær som underrådgivere, en adfærd

som jeg aldrig i mit arbejdsliv har mødt i andre brancher eller fra eksterne samarbejdspartnere. Som jeg har beskrevet tidligere, var denne uenighed og konflikt ikke synlig i forhandlingsmøderne med de tre teams.

...”

Parternes anbringender

Parternes anbringender er gengivet således, at hvor der er sammenfald mellem anbringender, er begge påstande anført i overskriften, og hvor der ikke er sammenfald, anføres C.F. Møllers anbringender først sammen med regionens, og COWIs anbringender medtages efterfølgende, også sammen med regionens.

Ad påstand 1 (C.F. Møller)

C.F. Møller har gjort gældende, at regionen ikke fastsatte underkriteriet ”Projekt” og delkriterierne hertil tilstrækkeligt præcist, objektivt og gennemsigtigt. Kriterierne må ikke være udformet således, at der reelt tilkommer ordregiveren et frit skøn i sin vurdering af underkriteriet. Som delkriterierne var formuleret, var det ikke muligt på rimeligt objektivt grundlag at kontrollere tilbudsgivernes tilbud i relation til de opstillede kriterier.

C.F. Møller har anført, at forhandlingsgruppens negative bedømmelse af brandløsningen i C.F. Møllers tilbud savnede faktisk grundlag og derfor ikke kunne tillægges vægt. I Dommerbetænkningen fremgik, at den af C.F. Møller valgte brandløsning ”ønskes verificeret”. Regionens underrådgivere, hvoraf en skulle have et særligt kendskab til brandforhold, vurderede C.F. Møllers projekt således, at ”brandforholdene er komplekse, men beskrevet med løsninger der vurderes realistiske”. Forhandlingsgruppen, herunder regionens nøglemedarbejdere, der var uden særligt kendskab til brandforhold, konkluderede i anden fase, at brandløsningen skabte ”udfordrende brandmæssige løsninger”, og vurderede, at der var ”usikkerhed om løsningens realisering”.

Regionen havde en del kritikpunkter vedrørende sengeafsnittene i C.F. Møllers endelige tilbud. C.F. Møller blev først bekendt med disse kritikpunkter ved den endelige evaluering af projektet. Der var ikke nogen kritikpunkter i Dommerbetænkningen, og på forhandlingsmøderne var

regionen positivt indstillet over for C.F. Møllers forslag til sengeafsnit. Til trods for at dommerkomitéen udvalgte C.F. Møllers projekt til at deltage i anden fase, og til trods for at brugerne udtalte sig meget positivt om sengeafsnittet, vurderede regionen sengeafsnittet negativt med den begrundelse, at sengeafsnittene gav anledning til meget kritiske funktionelle indvendinger, og at de smalle gange ville vanskeliggøre en effektiv logistik.

Regionen henviste i konkurrenceprogrammet til et hollandsk hospitalsprojekt, der havde samme døre på sengestuerne som i C.F. Møllers projekt. Idet regionen fremhævede det hollandske projekt i konkurrenceprogrammet, står det uklart for C.F. Møller, hvordan regionen kom frem til, at brandforholdene i sengeafsnittene og usikkerheden, om patienten kunne betjene dør og afskærmning fra sin seng, ”skaber usikkerhed om løsningens realisering”. Adskillelsen mod sengestue er i overensstemmelse med ”Eksempelsamling om brandsikring af byggeri 2012” og den danske brandlovgivning.

Derudover havde regionen et minimumskrav om gangbreddens størrelse, hvilket ikke fremgik af udbudsbetingelserne, og derfor kunne et sådant krav ikke tillægges vægt ved evalueringen. Ved at anvende et minimumskrav, som ikke fremgik af udbudsmaterialet eller var oplyst under forhandlingsforløbet, var det ikke klart for tilbudsgiverne, hvilke krav der reelt blev stillet til projektet.

I forhold til lokalplanen var Københavns Kommune rådgiver for dommerkomitéen og foretog i den sammenhæng en vurdering af C.F. Møllers projekt. Af Dommerbetænkningen fremgik blandt andet om C.F. Møllers projekt i forhold til lokalplanen, at projektet ”overholder lokalplanens principper”, og at det kun ville ”kræve en mindre bearbejdning i forhold til lokalplanen”. Kommunen anerkendte projektforslagets skala og bymæssige indpasning og bedømte ikke C.F. Møllers fortolkning af længebygningerne, inklusiv bygningsdybder, som et problem. Dette blev heller ikke anfægtet af forhandlingsgruppen under forhandlingsforløbet. Det er derfor uklart, hvordan regionen kom frem til den konklusion i evalueringen, at C.F. Møllers tilbud ”afviger i stor grad fra kravene i lokalplanen”, og det ”vil kræve dispensation fra lokalplanen eller en væsentlig bearbejdning af projektet”. Regionen har endvidere uberettiget lagt vægt på, at det anses for højst usikkert, om dispensation vil blive givet. Dette er i direkte strid med kommunens udmeldinger, ligesom det fremgår af mailkorrespondancen, at

regionen går ud fra, at C.F. Møller af kommunen kan få lov til hvad som helst.

Sammenholdt med KHRs forhold til lokalplanen fremgik det i Dommerbetænkningen blandt andet, at ”der skal ske en bearbejdning i forhold til lokalplanen, herunder især bebyggelsens placering i relation til det fastlagte byggefelt”. C.F. Møller har anført, at denne formulering må give anledning til mere end ”en mindre bearbejdning i forhold til lokalplanen”, som det fremgik om C.F. Møllers projekt i Dommerbetænkningen. Regionen har i evalueringen af det vindende tilbud blandt andet anført, at ”projektet indeholder kun få beskedne overskridelser af lokalplanen”, og at ”overskridelserne er af en sådan art, at det alene vil kræve en ubetydelig bearbejdning at bringe projektet inden for lokalplanen”.

Regionen forklarede blandt andet på mødet den 28. september 2015, at KHRs projekt indeholdt et parkeringshus uden for byggefeltet. Sammenholdt med lokalplanen kunne anlægget ifølge regionen anses for en ”bearbejdning af landskabet” og krævede derfor ikke en dispensation fra lokalplanen. Såfremt det alligevel krævede en dispensation, kunne parkeringshuset bringes inden for lokalplanen ved at nedgrave dette. Derudover fremgik det om KHRs projekt i tilbudsevalueringen om ”Social bæredygtighed”, at det blev tillagt vægt, at der var skabt niveaufri adgang til alle hospitalets funktioner, herunder blandt andet adgang for gående til akutmodtagelse. C.F. Møller har gjort gældende, at det at grave parkeringshuset ned medførte, at projektet mistede den lette adgang, som regionen tillagde stor vægt i tilbudsevalueringen. C.F. Møller har på den baggrund anført, at den negative bedømmelse af C.F. Møllers projekt i forhold til lokalplanen savner faktisk grundlag.

Generelt har regionen haft en markant forskellig tilgang til bedømmelsen af C.F. Møllers projekt og KHRs projekt. Adgangsforhold under ”Social bæredygtighed” var indeholdt i delkriteriet ”Bæredygtighed” sammen med energiforhold under ”Energ i drift”. Regionen indregnede flugtveje i sin vurdering af adgangsforhold i C.F. Møllers projekt, som blandt andet bestod af trapper. Regionen kommenterede ikke negativt på flugtveje med trapper som adgangsveje for KHRs projekt.

Vedrørende energiforhold vurderede regionen C.F. Møllers tilbud positivt, hvorimod KHRs projekt blev vurderet negativt. Derudover havde KHR ikke afleveret tilstrækkelig dokumentation og opfyldte ikke kravet i udbudsbetingelserne om, at kravene til bygningsklasse 2020 skulle opfyldes. Dette afspejlede sig ikke i vurderingen.

Ved en almindelig sproglig forståelse af delkriteriet "Bæredygtighed" måtte C.F. Møller kunne have en berettiget forventning om, at der ved evalueringen heraf blev lagt vægt på "Social bæredygtighed" i samme omfang, som der blev lagt vægt på "Energi i drift". Dette understøttes af Dommerbetænkningen, hvor der var lagt lige meget vægt på elementerne. Regionen fokuserede ved evalueringen navnlig på adgangsforholdene og ikke på energiforhold og de målbare krav hertil.

I regionens vurdering af C.F. Møllers budget fremgik det blandt andet, at "det afsatte beløb til forplads og parkering er for lavt". Om samme forhold for KHRs budget fremgik det, at det afsatte beløb "vurderes tilstrækkeligt til opnåelse af den ønskede udformning af forpladsen". Efter C.F. Møllers opfattelse tog evalueringen ikke højde for eventuelle omkostninger til nedgravning af parkeringskælderens og de store omkostninger, det måtte medføre.

Vedrørende C.F. Møllers brandforhold og afvigelser fra lokalplanen fremgik om budgettet, at "det vurderes, at projektet sandsynligvis vil kunne tilpasses, ... dog under skyldige hensyntagen til de komplicerede brandforhold i sengeafsnit og generel tilretning til lokalplan". C.F. Møller havde taget højde for disse omkostninger i sit tilbud, hvorfor dette uberettiget kom C.F. Møller til skade ved regionens pointgivning for delkriteriet "Økonomi".

Af et fagligt notat, som var udarbejdet til brug for bedømmelsesprocessen i første fase, fremgik om funktionaliteten i C.F. Møllers projekt blandt andet, at "det er en styrke, at gangene ikke bliver så store, fordi det gør det mere overskueligt for både patienter og personale". Endvidere fremgik det, at "det dobbelte gangsystem gør det både fleksibelt og giver ... mere ro inde på sengestuerne". Gangsystemet og de åbne trapper var ikke nævnt i Dommerbetænkningen under afsnittet "Konklusion og forslag til bearbejdning". Der blev ikke under forhandlingsmøderne fremsat indvendinger mod gangsystemet og de åbne trapper. Det er derfor uklart, hvordan forhand-

lingsgruppen i anden fase kom frem til, at sengeafsnittene gav anledning til ”meget kritiske funktionelle indvendinger”, og at de ”meget smalle gange ... vanskeliggør en effektiv logistik”.

Regionen har derudover i sin evaluering af C.F. Møllers tilbud og KHRs tilbud lagt særligt vægt på udbygningsmuligheder i projektet. Det var ikke nævnt i udbudsbetingelserne eller på forhandlingsmøderne, at udvidelse skulle have et særligt fokus, og særligt ikke at fleksibilitet i projektet ikke skulle ske inden for eksisterende rammer. Det fremgik ikke af udbudsmaterialet, at udbygning ville blive tillagt afgørende betydning ved evalueringen af delkriteriet ”Funktionalitet”.

Regionen lagde ved vurderingen af C.F. Møllers valg af søjler vægt på, at søjlerne forventeligt ville være tykkere end skillevæggen mellem funktionsrum og gang, og at søjlerne ikke måtte give sig til kende i form af fremspring i funktionsrum. Ved vurderingen af det vindende tilbuds valg af søjler lagde regionen positivt vægt på valg af en kendt ordning, hvor søjlerne giver sig til kende i funktionsrummene. På den baggrund har C.F. Møller gjort gældende, at regionen ikke behandlede tilbudsgiverne lige i deres evaluering af projekterne, og derved handlede i strid med principperne om gennemsigtighed og ligebehandling.

Ud fra oplysningerne omkring udarbejdelsen af den numeriske evaluering har C.F. Møller gjort gældende, at den numeriske evaluering blev lagt til grund, eller i hvert fald blev tillagt væsentlig betydning, ved kontrakt-tildelingen. Den numeriske evaluering er i strid med udbudsbetingelserne, idet den indeholdt en række evalueringsparametre, som ikke var i overensstemmelse med udbudsbetingelserne, og som ikke var oplyst til tilbudsgiverne under forhandlingsmøderne.

Den numeriske evaluering målte blandt andet på længden og bredden af gangene, hvilket regionen ikke havde oplyst ville blive tillagt særligt vægt. Herom stod det derimod i udbudsbetingelserne, at der ville blive lagt vægt på optimale behandlingsforløb for patienterne og enkle og effektive arbejdsgange for personalet. I det faglige notat omkring projekterne var om C.F. Møllers projekt fremhævet, at ”det er en styrke, at gangene ikke bliver så store”.

Derudover målte den numeriske evalueringsmodel på bygningens længde, bredde og højde. Det fremgik herom i udbudsbetingelserne, at ”der lægges vægt på arkitektoniske og landskabelige løsninger, der understøtter principperne for helende arkitektur inde og ude”. Forpladsens kvadratmeterantal, som var en del af den numeriske evaluering, var heller ikke en del af udbudsbetingelserne eller oplyst på forhandlingsmøderne. Der var således ikke sammenhæng mellem evalueringsmodellen og indholdet i udbudsmaterialet.

C.F. Møller og KHR blev tildelt forskellige point vedrørende projektets overskridelse af lokalplanen. Pointtildelingen var ikke i overensstemmelse med den kvalitative formulering i tilbudsevalueringen, hvoraf det fremgik for C.F. Møllers tilbud, at ”forslaget indeholder overskridelser af lokalplanen, der vil kræve dispensationer eller bearbejdning af forslaget”, mens det om KHRs tilbud var anført, at ”forslaget indeholder nogle overskridelser af lokalplanen, der vil kræve dispensationer eller bearbejdning af forslaget”. Den kvalitative formulering var stort set ens, mens pointtildelingen var væsentligt forskellig.

De beskrevne evalueringsparametre overskred grænserne for regionens skønsbeføjelser ved fastlæggelsen af evalueringsmodellen og selve tilbudsevalueringen. Den numeriske evaluering, som var udslagsgivende for regionens tildelingsbeslutning, er i strid med udbudsbetingelserne, og regionen kunne derved ikke foretage en saglig og objektiv evaluering af tilbuddene.

C.F. Møller har derfor gjort gældende, at regionen foretog en subjektiv tilbudsevaluering af de kvalitative kriterier. Der blev i flere tilfælde givet KHR plads til forbedringer af projektet, mens C.F. Møllers tilbud blev vurderet negativt, og dermed blev C.F. Møller vurderet efter en strengere standard. Der er ikke anvendt ens standard for, hvilke forhold ved tilbuddene der kunne tilpasses efterfølgende, og hvilke forhold der medførte en negativ bedømmelse. Derudover forholdt regionen sig positivt til forhold ved C.F. Møllers projekt under forhandlingsmøderne, men efterfølgende blev disse forhold vurderet negativt under evalueringen af det endelige tilbud, hvilket er i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed.

C.F. Møller har endvidere gjort gældende, at regionen i sin evaluering af tilbuddene synes at have været styret af en interesse om at tildele kontrakten til KHR. Der har undervejs i udbudsprocessen været betydelige ændringer i projektets deltagerkreds hos regionen, hvilket medførte, at deltagere, som deltog aktivt under forhandlingsfasen, ikke medvirkede ved den endelige evaluering af tilbuddene. Udskiftningen blev af regionen begrundet med, at samarbejdet var ophørt på grund af ringe kvalitet hos underrådgiverne, herunder at underrådgiverne skulle have tildelt negative point i deres evaluering. Det fremgår ikke af evalueringsrapporterne, at der blev tildelt negative point. Ligeledes er der uoverensstemmelse mellem det af regionen oplyste og den korrespondance, der var med underrådgiverne undervejs i processen. Dette svækkede processens gennemsigtighed væsentligt, at samarbejdet med underrådgiverne ophørte. Det forhold, at det var regionens underrådgivere, der deltog i forhandlingsforløbet, mens det var regionens bygherrerådgiver, som ikke deltog i forhandlingsmøderne, der udarbejdede den endelige evalueringsrapport, er ligeledes i strid med gennemsigtigheds- og ligebehandlingsprincippet.

C.F. Møller har endelig gjort gældende, at regionen overskred det vide skøn, som en ordregiver har ved fastlæggelse af evalueringsmodellen. Regionen holdt sig ikke inden for rammerne af udbudsbetingelserne og regionens tilkendegivelser på forhandlingsmøderne. Klagenævnet er på den baggrund i denne sag ikke afskåret fra at tilsidesætte regionens skøn.

Regionen har overordnet bestridt at have udøvet et åbenbart urigtigt eller fejlagtigt skøn, som kan tilsidesættes af klagenævnet. Det er fast klagenævnspraksis, at klagenævnet ikke erstatter en ordregivers skøn med sit eget, forudsat at ordregiver ikke har overskredet grænserne for dette skøn. Regionen foretog ikke en fejlagtig eller urigtig evaluering af C.F. Møllers tilbud.

Indholdet i Dommerbetænkningen var ikke omfattet af udbuddets anden fase. Dommerbetænkningen var derfor ikke bindende for regionen ved den endelige tilbudsevaluering. Derudover var udbud med forhandling ikke en del af projektkonkurrencen, idet denne fase blev gennemført uafhængigt af projektkonkurrencen. Formålet med dommerkomitéen i første fase og evalueringsprocessen i anden fase var væsentligt forskellige, idet dommerkomitéen havde til formål at indstille deltagere til deltagelse i udbud med

forhandling. Evalueringsprocessen havde til formål at finde den vindende tilbudsgiver på baggrund af de endelige bearbejdede tilbud.

Forhandlingsforløbet havde til formål, at tilbudsgiverne kunne få afklaret de usikkerheder, som de måtte have i relation til udbudsmaterialet og konkurrenceforløbet i øvrigt. Regionens ønske med forhandlingsforløbet var at opnå et detaljeret og indgående kendskab til tilbudsgivernes projekter. Regionen havde ikke en generel forpligtelse til at påtale alle punkter over for tilbudsgiverne, hvor et projekt havde forbedringspotentiale.

Ved regionens evaluering af C.F. Møllers projekt vurderede regionen blandt andet, at C.F. Møllers brug af åbne voids mellem hospitalets etager og sengeafsnit medførte gunstige forhold for en hurtig vertikal spredning af ild og røg i tilfælde af brand, idet der ikke var lofter og/eller vægge, som medvirkede til at inddæmme en eventuel brand. Dette var af væsentlig betydning for vurderingen af C.F. Møllers tilbud, idet det havde betydning ved evakuering af patienter, medarbejdere og besøgende ved brand. Derudover medførte de åbne voids, at der skulle foregå brandslukning på samtlige etager i byggeriet, i modsætning til én etage ved horisontale brandceller. Regionen kunne ikke ud fra C.F. Møllers endelige tilbud konstatere, om C.F. Møller havde taget højde herfor, hverken i den arkitektoniske løsning eller i sit budget. Regionen var derfor berettiget, men også forpligtet til at tillægge udfordringerne ved de åbne voids i relation til brandforhold vægt i forbindelse med vurdering af tilbuddet.

Det forhold, at C.F. Møller medbragte en specialist i brandforhold under forhandlingsmøderne, og at der pågik drøftelser om brandforhold under forhandlingsprocessen, var ikke i sig selv udtryk for, at brandløsningen var verificeret som beskrevet i Dommerbetænkningen, og derved ikke krævede yderligere bearbejdning. C.F. Møller måtte være bekendt med problemets omfang ved at medbringe en specialist ved forhandlingsmøderne.

Heller ikke C.F. Møllers henvisning til ”Eksempelsamling om brandsikring af byggeri 2012” førte til, at brandløsningen blev verificeret. Eksempelsamlingen angik traditionelle bygninger, hvilket regionen ikke anså en hospitalsbygning for at være. Samlingen indeholdt desuden ikke eksempler på brugen af åbne voids, som var afgørende for vurderingen af C.F. Møllers brandløsning. Ligeledes kunne regionens henvisning til et hollandsk

hospitalsprojekt i Konkurrenceprogrammet ikke anvendes til sammenligning af C.F. Møllers projekt, idet det hollandske projekt ikke indeholdt åbne voids.

De grunde, regionen anførte om brandforhold, gør sig også gældende vedrørende den af C.F. Møller valgte struktur med åbne voids, der medførte betydelige driftsmæssige udfordringer i sengeafsnittene. Det ville blandt andet skabe støjmæssige ulemper for patienterne, samt risiko for at visse patientgrupper kunne falde ud over de åbne voids. Såfremt regionen havde valgt at se bort fra problemerne med de åbne voids, ville der i forhold til udbudsprocessen være tale om, at regionen udøvede forskelsbehandling i forhold til de øvrige tilbudsgivere. Regionen ville påtage sig en ikke ubetydelig risiko i relation til projektets arkitektur og realisering inden for budgettet. Regionen var derfor berettiget, men også forpligtet til at tillægge udfordringerne ved de åbne voids i relation til sengeafsnittene vægt i forbindelse med vurdering af tilbuddet.

Regionen har bestridt at have fastsat et minimumkrav for gangbredde ved i sin vurdering af C.F. Møllers projekt at have vurderet gangbredden negativt. Et minimumskrav, som ikke var opfyldt, skulle have medført, at C.F. Møllers tilbud blev afvist som ikke-konditionsmæssigt og ikke, som faktisk sket, en negativ vurdering af gangbredden. En sådan vurdering var relevant at inddrage, idet de smalle gange udgjorde et element, der kunne og skulle tillægges betydning for funktionaliteten for driften af et hospital.

Lokalplanen indeholdt et krav om, at bygningsdybden på de enkelte længebygninger på minimum 25 % af den samlede bygningslængde maksimalt måtte være 15 m og måtte på maksimalt 75 % af den samlede bygningslængde være maksimalt 19 m. Lokalplanens principper og krav til bebyggelsen lå til grund for udbuddet. C.F. Møllers projekt overholdt ikke lokalplanens grænser for bygningsdybde. I første fase var alle længebygningerne 19 m brede, og alene balkonerne for enden af længerne levede op til lokalplanens krav om en bygningsbredde på 15 m. Dette ændrede C.F. Møller i anden fase. I C.F. Møllers endelige tilbud var længebygningernes balkoner flere steder fjernet og alle tilbageværende balkoner var reduceret. Virkningen heraf var, at længebygningerne var 19 m brede på 100 % af den samlede bygningslængde, og at balkonerne ikke længere medvirkede til at give længernes gavle et visuelt smallere udtryk. C.F. Møller havde ved sin bearbejdning, i forhold til det af

Dommerbetænkningen oplyste, fjernet sig yderligere fra lokalplanen. Dette medførte, at projektet under alle omstændigheder nødvendiggjorde en ændring af lokalplanen. Såfremt dette ikke var muligt at opnå, ville dette medføre en omprojektering af C.F. Møllers projekt, som ikke havde karakter af en mindre bearbejdning. Konsekvensen af en omprojektering ville være, at et antal senge skulle udgå af projektet. Det i Dommerbetænkningen oplyste om C.F. Møllers projekt i forhold til lokalplanen, at ”projektet vil kræve en mindre bearbejdning i forhold til lokalplanen”, var derfor ikke gældende for C.F. Møllers projekt i forhold til anden fase.

Derudover fandt der ikke en forskellig bedømmelse sted af C.F. Møllers projekt i forhold til KHRs tilbud vedrørende spørgsmålet om lokalplaner. Både hos C.F. Møller og hos KHRs tilbud var der i projektet en parkeringskælder, som var placeret uden for byggefeltet. Dette kan ikke stå alene som udtryk for, at lokalplanen ikke er overholdt. Parkeringskælderen i KHRs tilbud var fuldstændig dækket af jord. Virkningen heraf var, at parkeringskælderen blev indarbejdet i landskabet og dermed ikke visuelt havde karakter af en bygning. Lokalplanen tillod, efter regionens opfattelse, denne landskabsbearbejdning, og parkeringskælderen placering ville ikke kræve dispensation fra lokalplanen.

Regionen har gjort gældende, at der var væsentlige forskelle på såvel omfanget som betydningen af de tilpasninger, som skulle gennemføres i C.F. Møllers projekt henholdsvis KHRs projekt for at sikre overholdelse af lokalplanen. Derudover har regionen gjort gældende, at der blev foretaget en saglig og ensartet vurdering af betydningen af de overskridelser af lokalplanen, som kunne konstateres i deltagernes projekter baseret på faktuelle konstaterbare forhold. Vurderingen af overtrædelsernes alvor blandt andet er sket ved besvarelse af spørgsmålet ”hvad skal der fjernes for, at byggeriet overholder lokalplanen”. Det tilbud, hvor der således skulle ændres mindst for at overholde lokalplanen, vil sandsynligvis være det tilbud, hvor regionen i sidste ende vil stå med en realiserbar løsning, der minder mest om det oprindelige tilbud. Regionen redegjorde under forhandlingsforløbet og ved tildelingsbeslutningen udførligt for de forhold, der var bestemmende for vurderingen af lokalplanoverskridelserne, og der er dermed ikke grundlag for at antage, at regionen handlede i strid med gennemsigtigheds- og ligebehandlingsprincippet.

C.F. Møllers valg af trapper ved stiforbindelser og henover forpladsen besværliggjorde adgangen for gangbesværede til hospitalets hovedindgang. Eneste adgangsmulighed uden trapper, forlængede strækningen til hovedindgangen med 185 m, svarende til 80 % længere end de øvrige adgangsveje. C.F. Møller havde ved udformning af hospitalets forplads indlagt en dobbelttrettet cykelsti, som krydsede såvel gangstier som den centrale trappe. Dette medførte betydelig risiko for, at farlige situationer kunne opstå i forbindelse med fodgængeres færden på forpladsen. Regionens samlede vurdering af adgangsforholdene i C.F. Møllers projekt medførte en række negative forhold, som regionen anså af væsentlig betydning for projektet. Sammenlignet med KHRs tilbud, som gjorde det muligt for gangbesværede at komme via stisystemet til hospitalets hovedindgang, var der markant forskel i kvaliteten og funktionaliteten af de foreslåede løsninger.

Adgangsforhold og energiforhold indgik blandt flere elementer i vurderingen af delkriteriet "Bæredygtighed". De nævnte forhold indgik som en helhed i vurderingen af delkriteriet. Regionen tog i sin evaluering højde for, at delkriteriet "Bæredygtighed", herunder "Social bæredygtighed" og energiforhold, blev vurderet lige, idet C.F. Møllers tilbud og KHRs tilbuds løsning vedrørende "bæredygtighed" opnåede samme pointtildeling til trods for den markante kvalitetsforskel i tilbuddenes løsning vedrørende adgangsforhold og social bæredygtighed.

Regionen fandt generelt C.F. Møllers funktionsområder veldisponerede og velfungerende og var enig i, at der generelt på dette område ikke skulle ske en forbedring af projektet. Det var primært gangbredden, som flere steder i sengeafsnittene var for smalle. Der var ikke taget højde for håndlister m.v., som ville indsnævre det frie gangareal yderligere. Dette ville medføre, at en hospitalsseng og en gangbesværet patient ikke ville kunne passere hinanden på gangene, hvilket ville skabe betydelige udfordringer. Regionen blev først opmærksom på dette ved evalueringen af C.F. Møllers tilbud. Dette blev synliggjort ved efterprøvningen af evalueringen med den numeriske evaluering, og var derfor ikke oplyst under forhandlingsmøderne. Regionen har gjort gældende, at den var berettiget til at tillægge forhold vægt, som ikke havde været omtalt under forhandlingsprocessen og i Dommerbetænkningen. Regionen var i sin evaluering af C.F. Møllers endelige tilbud ikke afskåret fra at vurdere forholdene vedrørende gangenes bredde negativt, blot fordi dette ikke tidligere i konkurrenceforløbet var blevet

påtalte over for C.F. Møller. Der bestod ikke en generel forpligtelse for regionen til under forhandlingsforløbet at påtale alle punkter over for tilbudsgiverne, hvor et projekt havde et forbedringspotentiale.

Regionen var berettiget til at tillægge udbygningsmuligheder vægt ved evalueringen. Det fremgik klart af udbudsmaterialet, at deltagerne i deres projekt skulle indtænke muligheden for at udbygge/udvide hospitalet med 25 % inden for konkurrencefeltet, og at dette skulle fremgå af deltagerens endelige aflevering. C.F. Møller kunne således ikke have været ubekendt med det faktum, at udbygningsmulighed skulle indtænkes i projektet.

C.F. Møller fremviste ikke detailtegninger, hverken ved sit endelige tilbud eller under forhandlingsforløbet, hvorfor regionen alene kunne tillægge det materiale vægt, som var indeholdt i tilbuddet. Regionen har ved at tage udgangspunkt i det fremviste tilbud behandlet tilbudsgiverne lige.

Ved sammenligning af C.F. Møllers tilbud med KHRs tilbud i forhold til søjler har regionen tillagt søjlernes bredde vægt, men også det forhold, at C.F. Møllers stålsøjler skulle brandisoleres med den virkning, at søjlerne i den tilbudte løsning blev tykkere end de skillevægge, hvori søjlerne var placeret. Derudover var det afgørende for denne vurdering, at søjlernes bredde ved C.F. Møllers tilbud indskrænkede de i forvejen smalle gange, hvor bredden af gangene hos KHRs tilbud kunne bære søjlernes bredde. Det var ligeledes af betydning for vurderingen, at C.F. Møller havde valgt stålsøjler, idet stålsøjler medførte belastning gennem hele bygningen, idet søjlens placering skulle være den samme på alle etager. Anderledes med en søjle af beton, som valgt af KHR, som frit kunne placeres uafhængigt af søjlernes placering på etagerne over eller under den konkrete etage. Regionen har på den baggrund gjort gældende, at der ved vurderingen af konstruktionsprincipper blev foretaget en vurdering i forhold til helheden og i forhold til den forventede anvendelse, og at regionen ikke favoriserede KHRs tilbud.

Regionen har bestridt, at der undervejs i forhandlingsforløbet frem til tildeling af kontrakt skete en usaglig ændring i deltagerkredsen hos regionen, idet eneste udskiftning var af regionens projektleder, som blev udskiftet på grund af sygdom. Regionens fravalg af underrådgivere begrundet i interne samarbejdsvanskeligheder og ringe kvalitet medførte ikke, at princippet om gennemsigtighed blev tilsidesat. C.F. Møller har ikke

godtgjort, hvori den påståede ugenomsigtighed består samt de påståede virkninger heraf for evalueringen af de indkomne tilbud. Regionens fravalg af underrådgivere medførte således ikke, at udbudsprocessen blev ugenomsigtig. Det er ikke et krav, at der skal være personsammenfald mellem dem, der forhandler, og dem, der tilbudsevaluerer.

Endeligt har regionen vedrørende den numeriske evaluering gjort gældende, at den alene blev anvendt som støtteværktøj til den kvalitative evaluering af de endelige tilbud. Der var således ikke tale om en evalueringsrapport, men et støtteværktøj til at stressteste den kvalitative evaluering. Den numeriske evaluering påpegede faktuelle forhold i tilbuddene, der kunne og skulle inddrages under de eksisterende underkriterier. Pointgivningen og kontrakttildelingen skete således på baggrund af tilbuddene i de oprindelige underkriterier.

Ad påstand 1 (COWI)

COWI har overordnet gjort gældende, at regionen ved anvendelsen af evalueringsmodel og ved evalueringen af COWIs tilbud ikke har opfyldt sine forpligtelser i henhold til principperne om ligebehandling og gennemsigtighed.

Regionen angav ikke ”Projekt” og delkriterierne hertil tilstrækkeligt præcist, objektivt og gennemsigtigt. Kriterierne må ikke være udformet således, at der reelt tilkommer ordregiveren et frit skøn ved vurderingen af underkriterierne. Som delkriterierne var formuleret, var det ikke muligt på rimeligt objektivt grundlag at kontrollere tilbudsgivernes tilbud i relation til de opstillede kriterier.

Delkriteriet ”Arkitektur” var opdelt i to områder, landskabsarkitektur og bygningens udformning. Idet der ikke var oplyst andet herom, måtte COWI gå ud fra, at de to grupper af elementer vægtede lige meget. Til trods for, at tilbudsevalueringen vedrørende landskabsarkitekturen i COWIs tilbud udelukkende var positive, fik COWI i den samlede vurdering af delkriteriet ”Arkitektur” kun 6 point.

COWI har gjort gældende, at regionen foretog en forskellig bedømmelse af COWIs projektforslag i forhold til KHRs tilbud under udbudsprocessen og ved den endelige evaluering, blandt andet vedrørende længebygningerne i

COWIs tilbud, var det en udfordring at få plads til det programsatte sengeafdelingsareal inden for lokalplanens rammer for længebygningerne. KHRs tilbud havde samme problem og løste det ved at placere areal og funktioner i gangbroforbindelserne/forbindelsesbygningerne mellem senge-længerne. COWI løste problemet på samme måde i konkurrencens første fase. I Dommerbetænkningen var anført herom, at COWIs tilbud krævede en ”bearbejdning ... i forhold til lokalplanen”. I anden fase ændrede COWI den valgte løsning. Ændringsforslaget blev rost på første forhandlingsmøde af regionen. Om KHRs tilbudsløsning, som var i overensstemmelse med COWIs løsning i første fase, fremgik af tilbudsevalueringen, at ”det tilbudte projekt indeholder kun få beskedne overskrivelser af lokalplanen ...”. Denne vurdering er i modstrid med vurderingen af COWIs selv samme løsning i første fase.

Regionens fortolkning af lokalplanen, som var kompleks, ønskede regionen ikke at uddybe under forhandlingsmøderne. Dette medførte, at regionen havde et frit skøn ved vurderingen af overtrædelse af lokalplanen. Det var ikke gennemsigtigt for tilbudsgiverne, hvordan forskellige forhold skulle tilbydes for at opfylde regionens fortolkning af lokalplanen. Regionen fortolkede lokalplanen anderledes end både Københavns Kommune og underrådgiverne.

Regionen gennemførte endvidere forhandlingsforløbet på en uigennem-sigtig måde ved ikke i tilstrækkelig grad at oplyse kritikpunkter vedrørende COWIs projektforslag under forhandlingsforløbet, idet nogle kritikpunkter først blev taget op i den endelige vurdering. Et eksempel herpå var regio-nens vurdering af COWIs opfyldelse af lokalplanen. Regionen vurderede, at ”især den centrale base afviger kraftigt fra lokalplanens krav ...”. Basens centraldel i COWIs projekt havde stort set samme bredde gennem anden fase, men regionen påtalte ikke bredden undervejs i forhandlingsforløbet. Regionen var ikke generelt forpligtet til at fremhæve bestemte forhold, som ønskedes ændret. Regionen havde imidlertid i udbudsbetingelserne tilken-degivet en vidtgående forpligtelse til at kommentere og behandle løsnings-forslag. Lokalplanens kompleksitet og manglende stillingtagen hertil fra regionen undervejs i forhandlingsforløbet gav reelt regionen et frit skøn, idet der var mangel på gennemsigtighed og ligebehandling i processen.

Derudover har regionen lagt særligt vægt på forhold, som ikke fremgik af udbudsmaterialet. Det fremgik hverken indirekte eller direkte af delkriteriet

”Funktionalitet”, at muligheden for udbygning ville blive tillagt afgørende betydning. Det blev heller ikke nævnt på forhandlingsmøderne med COWI, at tilbudsgiverne skulle have særligt fokus herpå. Regionen handlede derved også i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed ved at tillægge dette afgørende vægt ved tilbudsevalueringen.

Den subjektivitet, der var i tilbudsevalueringen af de kvalitative kriterier, overskred de grænser, der gælder for ordregiverens tilbudsevaluering. Regionen var samlet set styret af en betydelig interesse i at antage KHRs tilbud. Der forekom ikke at være en ensartet standard for, hvilke forhold ved tilbuddene der kunne tilpasses efterfølgende, og hvilke forhold der medførte en negativ bedømmelse.

Anvendelsen af udbudsbetingelsernes underkriterium ”Projekt” med de underliggende delkriterier ”Arkitektur” og ”Funktionalitet” opfyldte ikke kravet om objektivitet og gennemsigtighed.

Ordregiveren har generelt et vidt skøn ved fastlæggelse af evalueringsmodel, så længe modellen holdes inden for rammerne af udbudsbetingelserne og tilkendegivelserne på forhandlingsmøderne. Regionen var forpligtet til at lægge vægt på de forhold, der var oplyst i udbudsbetingelserne eller under forhandlingsmøderne. Ved regionens anvendelse af den numeriske evaluering, som indeholdt evalueringsparametre, som ikke var i overensstemmelse med udbudsbetingelserne, og som COWI ikke var oplyst om under forhandlingsmøderne, overskred regionen grænserne for sin skønsbeføjelse.

Den numeriske evaluering har haft afgørende betydning for regionens tildelingsbeslutning. Regionen har under sagen oplyst, at den numeriske evaluering blev anvendt til at ”inddrage nyttige, relevante og nødvendige facts i evalueringen”. Idet de numeriske kriterier ikke var oplyst i udbudsbetingelserne, var anvendelsen af denne model i strid med udbudsbetingelserne. Det var derfor ikke muligt at foretage en saglig og objektiv vurdering af tilbuddene.

Om det første udkast til evalueringsrapport, som var udarbejdet af underrådgiverne, havde regionen udtalt at have en begrundet bekymring. Bekymringen angik, om der kunne opnås dispensation til overskridelse af lokalplanen. På regionens møde med Københavns Kommune, afholdt efter

modtagelse af de endelige tilbud, blev der givet udtryk for, at alle tre projekter kunne forventes at opnå dispensation. Samme opfattelse havde underrådgiverne i det første udkast til evalueringsrapporten. COWI har blandt andet på den baggrund gjort gældende, at regionens evaluering var båret af et usagligt hensyn til at ville antage det vindende tilbud.

Endelig var det forhold, at det var underrådgiverne, der styrede forhandlingsforløbet, men bygherrerådgiveren, der ikke havde deltaget i forhandlingsmøderne, der udarbejdede den endelige vurderingsrapport, i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed.

Regionen har gjort gældende, at COWI ikke har påvist, at regionen skulle have udøvet et åbenbart urigtigt eller fejlagtigt skøn. Regionen foretog ikke en fejlagtig eller urigtig evaluering af COWIs tilbud. De af COWI fremførte forhold udgjorde flere blandt mange bedømte forhold, der var bestemmende for den endelige pointgivning under et delkriterium. Fremstillingen giver derfor et fortegnat billede af helhedsbedømmelsen af COWIs tilbud.

Regionen har gjort gældende, at positiv omtale af et forhold i COWIs tilbud ikke automatisk medførte højeste karakter. Det fremgik af underretningen til tilbudsgiverne, hvordan pointskalaen skulle forstås. Derudover bestrider regionen, at der udelukkende skulle være givet en kvalitativ positiv vurdering af COWIs tilbud vedrørende landskabsarkitektur, idet det fremgik af underretningen, at ”den arkitektoniske udformning af byggeriets facader indpasser sig dog ikke optimalt til det eksisterende byggeri”, hvilket regionen ikke anså for værende positivt.

Om lokalplanforhold i COWIs tilbud, som efter COWIs opfattelse var vurderet forskelligt fra KHRs tilbud, har regionen gjort gældende, at ensartede forhold blev vurderet ens, imens uens forhold ikke blev vurderet ensartet. Med dette har regionen anført, at enhver overtrædelse af lokalplanen blev vurderet negativt, men forskellige overtrædelser af lokalplanen blev vurderet ud fra deres individuelle karakteristika. Når regionen konstaterede en overtrædelse af lokalplanen, tillagde regionen dette negativ betydning i evalueringen. Regionen gik ikke sådan til værks, at alle overtrædelser af lokalplanen vægtede ”lige”, idet nogle overtrædelser af lokalplanen var større end andre. Herudover tog regionen tilbudsgivernes tilbud alvorligt og forholdt sig til overtrædelser af lokalplanen. For at vurdere overtrædelsernes alvorlighed måtte regionen se på, hvor meget af

bygningen, der overtrådte lokalplanen, og dermed hvor meget der eventuelt ville skulle tilpasses. Regionen bestrider at have haft et ubetinget frit skøn.

Lokalplanens overholdelse var en integreret del af udbudsprocessen. Regionen havde dermed fokus på overholdelse af lokalplanen og påtalte kontinuerligt fra første forhandlingsmøde og frem kritikpunkter vedrørende lokalplanen. Regionen gik ikke i dybden med kritik af lokalplanforholdene i de enkelte projekter undervejs i forhandlingerne. Regionens kritik blev holdt på et generelt plan, og regionen lod tilbudsgiverne vide, at overholdelse af lokalplanen var vigtig. Det var herved nødvendigt, at tilbudsgiverne selv vurderede, hvordan deres projekter kunne bringes til at overholde lokalplanen. Regionen gav ikke udtryk for, at tilbudsgiverne ved at vedlægge en begrundelse kunne lægge til grund, at der fra kommunens side ville blive givet en dispensation for overtrædelsen. Derudover er regionen af den opfattelse, at lokalplanens kompleksitet var af sædvanlig karakter, hvorfor regionen forudsatte at tilbudsgiverne, som professionelle rådgivere, kunne håndtere denne. Regionen har samlet om lokalplanforholdene gjort gældende, at regionens tilgang til overtrædelser af lokalplanen var ensartet og gennemsigtig.

Regionen foretog derudover en ensartet tilgang til COWIs projekt og KHRs projekt i forhold til blandt andet længebygningerne. KHRs projekt overholdt lokalplanen i forhold til længebygningerne. Dette gjorde COWIs projekt i første fase ikke. Regionen bestrider, at der skulle være tale om ens forhold. I COWIs projekt i første fase udgjorde de samlede længebygninger på under 15 m 13 %, og var på den resterende del 18,6 m. For det vindende tilbud gjaldt at længebygninger under 15 m udgjorde 28,84 %, og var på den resterende del 18,76 m på det bredeste punkt. COWIs tilbud overholdt ikke lokalplanens bestemmelse herom, hvorimod KHRs tilbud var i overensstemmelse med lokalplanen.

Regionen vurderede, at COWIs udvidelsesmuligheder ikke kunne gennemføres uden gene for hospitalets daglige drift, idet udvidelsesmulighederne var i forbindelse med de eksisterende bygninger. Derudover overholdt udvidelsesmulighederne ikke lokalplanen. For KHRs tilbud var der tale om en ny bygning, som ikke under opførelsen ville forstyrre den daglige drift. Derudover overholdt udvidelsesmuligheden lokalplanen. Dette var årsagen til at KHRs tilbuds udvidelsesmuligheder blev vurderet højt.

Regionen har bestridt, at evalueringen af de modtagne tilbud var baseret på den numeriske evaluering. Den numeriske evaluering indeholdt en række kriterier, som ikke fandtes i konkurrencen og i øvrigt ikke gav mulighed for en helhedsvurdering af projektet, men kun gav mulighed for en vurdering på grundlag af målbare størrelser. Modellen kunne derfor kun bruges til at eftervise en række opmærksomhedspunkter, der skulle tages højde for ved ethvert hospitalsbyggeri. Modellen førte dermed til, at oversete oplysninger i tilbuddene blev inddraget under de eksisterende underkriterier. Pointgivningen og kontrakttildelingen skete på baggrund af tilbuddenes indhold som opsummeret i den endelige evalueringsrapport med udgangspunkt i de oprindelige underkriterier. Regionen har på denne baggrund bestridt, at modellen har haft en afgørende betydning ved kontrakttildelingen.

Evalueringen blev foretaget af kvalificerede deltagere. Deltagerne var en sammensætning af personer, der havde deltaget i forhandlingsforløbet, og personer, som deltog i de interne møder og arbejdet under forhandlingsforløbet, og som i øvrigt løbende var blevet orienteret om processen og dens indhold. Regionen har på den baggrund gjort gældende, at der ikke er lovkrav eller praksis for, at der skal være personsammenfald mellem dem, der forhandler, og dem, der senere evaluerer tilbuddene. De personer, der deltog i evalueringen af tilbuddene, var fuldt ud kvalificerede til at foretage evalueringen.

Ad påstand 2 (C.F. Møller)

C.F. Møller har gjort gældende, at evalueringsmodellen i udbudsbetingelserne til underkriteriet ”Honorar” ikke var egnet til at afspejle spredningen i tilbudsgivernes evalueringstekniske honorarer, idet spredningen var meget snæver. Den hypotetisk højeste pris var således fastsat uforholdsmæssigt langt over C.F. Møllers tilbud, hvilket medførte en skævvridning af prismodellen. En prisforskel på 75 % kan ikke anses for realistisk, hvilket de modtagne tilbud tillige viste. Den for lille spredning i pointgivningen på dette punkt medførte, at prisforskellen mellem tilbuddene ikke fik tilstrækkelig betydning ved evalueringen.

Regionen har gjort gældende, at en ordregiver har et vidt skøn ved valg af bedømmelsesmetode efter underkriterierne til tildelingskriteriet ”det økonomiske mest fordelagtige tilbud”. Klagenævnets praksis viser, at klage-

nævnet alene tilsidesætter dette skøn, hvis ordregiveren åbenbart har overskredet rammerne for skønnet.

En ordregiver skal sikre, at den valgte metode er egnet til at sikre, at udbudsbetingelsernes vægtning af de enkelte underkriterier afspejles i den samlede vurdering. Dette medfører, at en ordregiver, som anvender en pointmodel til bedømmelsen efter et underkriterium om pris, hvor det billigste tilbud tildeles maksimumpoint og øvrige tilbud relative point, skal sikre, at den valgte model respekterer udbudsbetingelsernes vægtning af priskriteriet. Fastsættelsen af den procentsats, der udløser minimumpoint, beror på et skøn, som det tilkommer ordregiveren at udøve. Ordregiveren skal tage hensyn til det konkrete marked og det konkrete udbuds karakteristika ved valg af spredning i pris, som kan forventes. Det er ikke i sig selv i strid med gennemsigtighedsprincippet, hvis spredningen ikke anvendes fuldt ud.

Regionen valgte evalueringsmodel vedrørende ”Honorar” er en sædvanlig pointmodel, og den afspejlede de forskelle i pris, der kunne forventes på markedet.

Ad påstand 2 (COWI)

COWI har gjort gældende, at regionen handlede i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed ved i tilbudsevalueringen konkret at have angivet utilfredshed med COWIs løsningsmodel på flere punkter, selvom regionen under forhandlingsmøderne med COWI undlod at udtale kritik af løsningsmodellen.

Regionen udtalte under forhandlingsmøderne ikke kritik af flere af COWIs løsningsforslag, men løsningsforslagene blev efterfølgende i selve evalueringen anset for u hensigtsmæssig og utilstrækkelig.

Regionen udtalte på forhandlingsmøderne om COWIs overholdelse af lokalplanen, at COWI ved aflevering af det endelige tilbud skulle forklare eventuelle afvigelser fra lokalplanen. Regionen oplyste ikke, at overskridelse af lokalplanen ville blive tillagt afgørende betydning ved tilbudsevalueringen, som det faktisk skete ved evalueringen af COWIs endelige tilbud. Hertil kommer, at COWI ej heller fik kritik for projektforslagets udvidel-

sesmuligheder på forhandlingsmøderne, hvilket var et afgørende kritikpunkt i evalueringen af COWIs endelige tilbud.

Regionen gav således under forhandlingsmøderne indtryk af, at regionen overordnet var tilfreds med den tilbudte løsning, så længe afvigelserne fra lokalplanen var begrundet. Regionen handlede derved i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed ved i modstrid med det anførte under forhandlingsmøderne efterfølgende at vurdere forholdene negativt og lægge vægt herpå under evalueringen af COWIs endelige tilbud.

Regionen havde i udbudsbetingelserne tilkendegivet at ville bestræbe sig på at give udtryk for væsentlige afvigelser i forhold til underkriterierne, hvorfor COWI har gjort gældende, at regionen derved fik en vidtgående forpligtelse til at kommentere og behandle løsningsforslag. Regionens evaluering var således i strid med regionens tilkendegivelser på forhandlingsmøderne.

Regionen har gjort gældende, at regionens vurdering af COWIs tilbud skete i overensstemmelse med de tilkendegivelser, som regionen fremsatte under forhandlingsmøderne og den måde, hvorpå regionen i øvrigt har ageret.

COWI har ikke godtgjort, at regionen tilsidesatte en forpligtelse til at henvende COWIs opmærksomhed på forbedringsmuligheder i COWIs projekt, eller at regionen har udtrykt tilkendegivelser under forhandlingsmøderne, som skulle være i modstrid med regionens endelige evaluering.

Ad påstand 3 (C.F. Møller)

C.F. Møller har anført, at det er i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed, at regionen udtalte sig positivt og rosede om løsningsforslagene i C.F. Møllers projekt for derefter ved evalueringen af tilbuddet i anden fase at vurdere forholdene som uhensigtsmæssige og utilstrækkelige. Regionens positive tilkendegivelser i Dommerbetænkningen og under forhandlingsmøderne medførte, at C.F. Møller handlede i tillid hertil og dermed ikke foretog en bearbejdning af positive omtalte forhold i deres endelige tilbud.

Regionen havde i udbudsbetingelserne tilkendegivet at ville bestræbe sig på at give udtryk for væsentlige afvigelser i forhold til underkriterierne,

hvorfor C.F. Møller har gjort gældende, at regionen derved fik en vidtgående forpligtelse til at kommentere og behandle løsningsforslag.

C.F. Møller har endeligt gjort gældende, at regionens manglende konsistens imellem forhandlingsmøderne og evalueringen har haft direkte betydning for udbuddets afgørelse.

Regionen har gjort gældende, at evalueringen af C.F. Møllers tilbud skete i overensstemmelse med de tilkendegivelser, som regionen fremsatte under forhandlingsforløbet og den måde, hvorpå regionen i øvrigt agerede.

Regionen har henvist til det anførte vedrørende påstand 1, hvor regionen sagligt har redegjort for den vurdering, der blev foretaget af tilbuddet. C.F. Møller har således ikke godtgjort, at regionen agerede eller udtrykte tilkendegivelser under forhandlingsforløbet, som skulle være i modstrid med regionens evaluering.

Ad påstand 4 (C.F. Møller) og påstand 3 (COWI)

C.F. Møller og COWI har gjort gældende, at regionen handlede i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed ved at have antaget KHRs tilbud, idet KHRs underleverandører, Grontmij A/S, var ejet af en af regionens rådgivere på projektet, Sweco Architects A/S. Sweco Architects A/S havde derved en ikke ubetydelig økonomisk interesse i udfaldet af udbudsprocessen. Regionen oplyste endvidere på mødet med C.F. Møller den 28. september 2015, at det var tillagt vægt ved pointtildelingen, at KHR havde antaget Grontmij A/S, idet Grontmij A/S havde aktuel erfaring med hospitalsbyggeri. Det er uden betydning, at Grontmij A/S først blev overtaget efter tilbudsevalueringen var afsluttet, idet overtagelsen var kendt allerede ved evalueringens begyndelse.

Regionen har gjort gældende, at den var berettiget til at antage KHRs tilbud, idet KHR ikke fik en uretmæssig konkurrencefordel ved, at Grontmij A/S var med som underleverandør i konsortiet. KHR blev antaget, før Sweco AB opkøbte Grontmij N.V. Der var i øvrigt tale om koncernforbundne selskaber og ikke direkte ejerskabsforhold.

Regionen har yderligere gjort gældende, at en ordregiver ikke må udelukke en tilbudsgiver grundet udbudsretlig habilitet, uden at ordregiveren har

taget stilling til, om der i det konkrete tilfælde er sket en fordrejning af konkurrencen, jf. EU-domstolens dom af 3. marts 2005 i de forende sager C-21/03 og C-34/03, Fabricom SA mod État belge. C.F. Møller og COWI har ikke påvist, hvilken særlig fordel KHR skulle have haft.

Regionen foretog en række foranstaltninger for at forhindre, at det fik indvirkning på tilbudsevalueringen, at Sweco AB havde planlagt en overtagelse af Grontmij N.V. Der var ikke deltagere i tilbudsevalueringen, som havde mulighed for at påvirke beslutningen, der havde en økonomisk interesse i udbuddets udfald, eller på nogen anden vis havde et særligt forhold til Grontmij A/S.

Ad påstand 5 (C.F. Møller) og påstand 4 (COWI)

C.F. Møller og COWI har gjort gældende, at regionen handlede i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed ved ikke at have udarbejdet referater af forhandlingsmøderne. Regionen havde i udbudsbetingelserne om forhandlingsforløbet oplyst at ville udarbejde referater. Fraværet af referaterne vanskeliggjorde tilbudsgivernes arbejde med at følge op på anbefalinger mv. under forhandlingerne og havde tillige betydning for fastlæggelsen af det faktuelle grundlag i sagen.

Regionen har gjort gældende, at der ikke for en ordregiver er en selvstændig forpligtelse i udbudsdirektiv 2004/18/EF til at udarbejde referater for forhandlingsmøderne, når ordregivere gennemfører et udbud med forhandling. Regionen valgte under forhandlingsmøderne at ændre på proceduren ved at indlede møderne med, at det blev meddelt, at der ikke ville blive udfærdiget referat af møderne. Regionen har anført, at en sådan ændring ikke ændrede på konkurrencen, og at ændringen ikke er i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed.

Ad påstand 6 (C.F. Møller) og påstand 5 (COWI)

C.F. Møller og COWI har anført, at regionen ikke udarbejdede en evalueringsrapport, som svarede til sædvanlig standard og procedure i øvrige hospitalskonkurrencer, hvor tilbudsgiverne modtager samtlige projekters vurderinger samt væsentlige udpluk fra de bydende projekter, herunder planer og tegninger for at kunne se og vurdere projekterne. Tilbudsgiverne modtog alene tilbudsvurdering vedrørende egne projekter og af det

vindende projekt, og ikke en egentlig evalueringsrapport eller en vurdering af det tredje projekt, som deltog i konkurrencen. Regionen handlede på den baggrund i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed.

Regionen har gjort gældende, at C.F. Møller og COWI har fået en fyldig begrundelse, som til fulde overholder udbudsreglerne. Efter håndhævelseslovens § 2, stk. 2, skal ordregiverens underretning om tildeling af kontrakt være ledsaget af en kort redegørelse for de relevante grunde for beslutningen. Denne korte redegørelse skal indeholde en beskrivelse af det vindende tilbuds karakteristika og relative fordele samt navnet på den vindende tilbudsgiver. Regionen har derfor gjort gældende, at den har opfyldt sine forpligtelser hertil. Underretningsbrevet indeholdt en vurdering af både den pågældende tilbudsgivers tilbud og det vindende tilbuds samlede pointtildeling, pointtildeling for underkriterierne samt pointtildelingen for hvert delkriterium. Pointtildelingen var underbygget med en supplerende, kvalitativ begrundelse. Derudover redegjorde regionen for den anvendte bedømmelsesmetode, og det vindende tilbuds pris var ligeledes oplyst.

Endelig har regionen gjort gældende, at projekterne fysisk har været tilgængelige for offentligheden på Bispebjerg Hospital siden offentliggørelsen af det vindende tilbud, hvorfor C.F. Møller og COWI har kunnet tilgå projekterne her. Derudover blev alle tre projekter gennemgået ved offentliggørelsen af det vindende projekt under ceremonien den 24. september 2015.

Ad påstand 7 og 8 (C.F. Møller)

C.F. Møller har gjort gældende, at det anførte i henholdsvis påstand 1-6 og påstand 12, om det gennemførte udbud og regionens tilbudsevaluering hver for sig og samlet bevirker, at regionen har foretaget en usaglig og ugennemsigtig evaluering af de indkomne tilbud, og at regionens tildelingsbeslutning – subsidiært udbuddet – skal annulleres.

Regionen har gjort gældende, at der ikke er sket overtrædelser, som kan medføre annullation af tildelingsbeslutningen, hvilket regionen har redegjort for i henholdsvis påstand 1-6 og påstand 12.

Ad påstand 12 (C.F. Møller) og påstand 8 (COWI)

C.F. Møller og COWI har gjort gældende, at regionen under forhandlingsforløbet og i tilbudsevalueringen var styret af en usaglig interesse i at antage KHRs tilbud, og regionen derved handlede i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed.

Der opstod under forhandlingsmøderne en tvivl om et par af regionens deltageres upartiskhed. Der skete en favorisering af KHRs tilbud, og der blev videregivet fortrolige oplysninger til KHR. Regionens procesrådgiver oplyste flere gange over for hospitalsdirektøren, at der verserede rygter om, at konkurrencedeltagerne ikke blev behandlet lige.

Efter afholdelsen af de sidste forhandlingsmøder havde hospitalsdirektøren en samtale med fire af forhandlingsgruppens medlemmer fra regionen og dennes underrådgivere. Alle fire medlemmer havde oplevet en favorisering af KHR under forhandlingsmøderne. Det blev oplyst, at der var en særlig kontakt mellem et par af regionens deltagere til KHR. Dette medførte endnu en samtale med de personer fra regionen, som rygterne handlede om. Det blev ligeledes drøftet, om disse personer skulle udtræde af forhandlingsgruppen under tilbudsevalueringen. Regionen besluttede trods dette, at disse personer kunne fortsætte i forhandlingsgruppen.

C.F. Møller og COWI har på den baggrund gjort gældende, at enhver tvivl om brud på ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet ikke blev fjernet som følge af forklaringerne fra de to personer samt ved deres underskrift på en tro- og loveerklæring. Regionen burde ikke have ladet personer, som favoriserede en tilbudsgiver, fortsætte i forhandlingsgruppen.

Forud for andet forhandlingsmøde blev der i forhandlingsgruppen afholdt et formøde, hvor det af tilbudsgiverne fremsendte materiale blev drøftet. Underrådgiverne fremlagde de kritikpunkter, som de ville forelægge for de tre konkurrencedeltagere på forhandlingsmøderne. Regionens procesrådgiver oplyste, at KHR virkede forberedte på, hvilke kritikpunkter og spørgsmål man ville få på forhandlingsmødet, blandt andet spørgsmål til bredden af sengefløj, der ville give udfordringer i forhold til lokalplanen. Dette blev baseret på, at KHR medbragte en ”slanket” udgave af tilbuddets sengebygninger til forhandlingsmødet. Derudover medbragte KHR et markant anderledes bud på organisation, der besvarede en del af de

spørgsmål, underrådgiverne havde forberedt og drøftet på formødet. C.F. Møller og COWI har gjort gældende, at KHR ikke ville være i stand til at svare på de kritikpunkter eller afklarende spørgsmål, som underrådgiverne havde forberedt på formødet, uden at have modtaget forudgående oplysninger. Ved at videregive fortrolige oplysninger til KHR handlede regionen i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed.

C.F. Møller har ligeledes gjort gældende, at regionen handlede i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed ved at søge at påvirke ansatte hos regionen, som deltog i forhandlingsgruppen, til at favorisere KHR. Dette skete ved, at [vicedirektøren] orienterede [projektleder 1] om, at man tidligt i forhandlingsforløbet i regionen var enige om, hvilket projekt der var bedst for regionen. [Projektleder 1] anså dette for at stride mod udbudsretlige principper, og hun oplyste derfor [hospitalsdirektøren] om, at hun ville forholde sig passiv under mødet med underrådgiverne.

Regionen iværksatte udarbejdelsen af den numeriske evaluering. Den numeriske evaluering blev udarbejdet af en underrådgiver, som ikke deltog i forhandlingsmøderne. Udarbejdelsen af den numeriske evaluering skete under vejledning af de samme to deltagere fra forhandlingsgruppen, som havde været beskyldt for at være partiske under forhandlingsmøderne. Underrådgiverne fra forhandlingsmøderne samt procesrådgiveren tog afstand fra det endelige udkast til evalueringsrapport. Rapporten var derfor alene godkendt af regionen og den underrådgiver, som udarbejdede den numeriske evaluering. C.F. Møller og COWI har derfor gjort gældende, at regionen handlede usagligt ved at lade personer, hvis partiskhed der var tvivl om, være de eneste fra forhandlingsgruppen, som deltog i tilbuds-evalueringen.

Ændringen af det første udkast til evalueringsrapport, udarbejdet af underrådgiverne, medførte, at C.F. Møller og COWIs tilbud i forhold til lokalplanen blev vurderet negativt, hvilket ikke var i overensstemmelse med Københavns Kommunes vurdering af projektet i Dommerbetænkningen og tilkendegivelser på et møde med regionen efter modtagelse af de endelige tilbud. Derimod blev KHRs tilbud vurderet positivt i den endelige evalueringsrapport, selvom Københavns Kommune vurderede dette tilbud til at overskride lokalplanen i højere grad end for eksempel C.F. Møllers tilbud. Tilbuddene har derved ikke været bedømt efter samme standard.

Ændringen medførte ligeledes, at der blev medtaget evalueringsparametre, der ikke var i overensstemmelse med Konkurrenceprogrammet. C.F. Møllers sengeafsnit blev i evalueringsrapporten beskrevet som ”meget kritiske funktionelle indvendinger”, og at ”de meget smalle gange” ”vanskeliggør en effektiv logistik. Det blev samtidig tillagt vægt, at en hospitalsseng og en gangbesværet patient ikke kunne passere hinanden med en gangbredde på knap to meter. Dette fremgik ikke af Konkurrenceprogrammet som værende et krav.

Selve udarbejdelsen af den numeriske evaluering bar præg af ikke at være båret af saglige hensyn. Pointtildelingen skete efter ”specifikke ønsker” fra de samme to deltagere af forhandlingsgruppen, hvis partiskhed der var tvivl om. Underrådgiveren, som udarbejdede den numeriske evaluering, ændrede evalueringen fem gange efter ønske fra disse personer. Ændringen skete ikke som led i en saglig begrundelse fra underrådgiveren. Ligeledes blev den ændrede version alene sendt til de to deltagere og ikke til hele forhandlingsgruppen. Det var alene den endelige version af den numeriske evaluering, der blev fremsendt til alle deltagere af forhandlingsgruppen. Dermed fremstod evalueringsrapporten over for udeforstående som alene værende udarbejdet af underrådgiveren. Ved at lade den numeriske evaluering ændre har regionen usagligt påvirket underrådgiveren under evalueringsprocessen.

C.F. Møller og COWI har bestridt, at den numeriske evaluering alene blev anvendt som ”støtteværktøj” eller en ”second opinion” i forhold til underrådgivernes udkast til evalueringsrapport. C.F. Møller og COWI har gjort gældende, at den endelige evalueringsrapport indeholdt evalueringsparametre, som ikke fremgik af Konkurrenceprogrammet, og derved handlede regionen i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed.

Regionen har gjort gældende, at de interne uoverensstemmelser mellem forhandlingsgruppen og underrådgiverne ikke fik indflydelse på forhandlingsmøderne, og at den endelige evaluering foregik i overensstemmelse med Konkurrenceprogrammet. Regionen har svaret sagligt på enhver indsigelse imod evalueringsrapportens indhold.

Forløbet med den numeriske evaluering og tonen i korrespondancen omkring den var et resultat af, at regionens ledende medarbejdere havde en

stigende bekymring for, om navnlig underrådgiverne var ”deres opgave voksen”. Det blev af underrådgiverne, procesrådgiveren og nogle af regionens øvrige ansatte opfattet som om, der var tvivl om regionens upartiskhed. Dette var ikke tilfældet.

Regionen eller dens medarbejdere havde ikke den opfattelse, at nogen af deltagerne på forhandlingsmøderne fremstod som ”mistænkeligt” godt forberedt. Der opstod et miljø i forhandlingsgruppen, hvor regionen forsøgte at bibringe saglige synspunkter til debatten. Dette blev opfattet som en favorisering af en bestemt tilbudsgiver. Regionens medarbejdere havde derfor et behov for at udtrykke, at der var tale om saglige synspunkter, idet regionen ikke havde opfattelsen af, at dens synspunkter blev tillagt den relevante betydning.

Regionen har bestridt at have fjernet underrådgiverne fra forhandlingsgruppen under tilbudsevalueringen, således at deres vurdering ikke længere var en del af rapporten. Regionen var indstillet på sagligt og fagligt at indgå i dialog, men underrådgiverne var bortrejst og var efterfølgende forhindret i at deltage i arbejdet med evalueringen. Det er samtidigt ikke korrekt, at [bygherrerådgiver 1] blev sat fra bestillingen undervejs i evalueringen. Dette skete først efter, at der var indgået kontrakt med KHR.

Regionen har endvidere gjort gældende, at regionens holdning til de endelige projekter var saglig, og at holdningen afspejlede det, som regionen havde kommunikeret til tilbudsgiverne på forhandlingsmøderne. Udarbejdelsen af den numeriske evaluering blev bragt på banen som en helgardering i forhold til problematikken omkring Sweco AB’ overtagelse af Grontmij N.V. Den blev dog først bestilt senere med et andet formål. Regionens rettede i den forbindelse alene formler og tilsvarende, således at dokumentet ikke var fejlbehæftet i sin endelige form. Endvidere havde regionen et oplyst grundlag at forholde sig til tilbuddene på, hvorfor det ikke var usagligt at have en holdning til dokumentet.

Regionen har således gjort gældende, at den ikke handlede i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed ved sin adfærd i forbindelse med forhandlingsforløbet samt tilbudsevalueringen.

Klagenævnet udtaler:

Indledning

Udbuddet vedrørende totalrådgivning omhandlende opførelse af ”Nyt Hospital og Ny Psykiatri Bispebjerg – Akuthuset” er gennemført i første fase som en projektkonkurrence, hvori deltog syv konkurrenceteams. Tre af disse blev udvalgt til i anden fase at deltage i et konkurrenceforløb efter proceduren udbud med forhandling uden forudgående bekendtgørelse i henhold til udbudsdirektivets artikel 31, nr. 3.

Det fremgik af udbudsbekendtgørelsen, at de overordnede bedømmelseskriterier i konkurrencens første fase var ”Funktionalitet”, ”Arkitektur”, ”Bæredygtighed” og ”Økonomi”, og at konkurrenceforslagene ville blive bedømt ud fra deltagernes løsninger på de ønsker og krav, der var beskrevet i Konkurrenceprogrammet. Vedrørende ”Arkitektur” var der seks underkriterier, vedrørende ”Funktionalitet” var der fire underkriterier, vedrørende ”Bæredygtighed” var der fire underkriterier, og vedrørende ”Økonomi” var det blandt andet anført, at der ville blive lagt vægt på, om det var sandsynligt, om konkurrenceforslaget kunne realiseres inden for den oplyste anlægsramme, ligesom der ville finde en vurdering sted af konkurrenceforslagets drifts- og vedligeholdelsesmæssige udgifter.

Den nedsatte dommerkomité bestod af seks repræsentanter fra Regionsrådet, tre sagkyndige dommere, syv rådgivere for dommerkomitéen, fire underrådgivende virksomheder og en konkurrencesekretær. I evalueringen indgik også et ”Fagligt notat fra brugergrupper og direktionen”. Dommerkomitéen udpegede tre vindende projekter, der gik videre til anden fase. For hver enkelt af disse tilbudsgivere blev hvert projekt vurderet, ligesom der anførtes forskellige bemærkninger vedrørende ”Konklusion og forslag til bearbejdning”, og endeligt blev der for konkurrenceforslagene anført fra 10 til 20 forskellige punkter under: ”I fase 2 bør følgende forhold belyses/bearbejdes:...”.

I udbuddets anden fase deltog Regionsrådets repræsentanter ikke i evalueringen, der i stedet skulle gennemføres af repræsentanter fra Bispebjerg Hospitals ledelse med deltagelse af Drees & Sommer som hovedrådgiver og tre underrådgivere, herunder Sweco Architects A/S, og endelig en konkurrencesekretær. Bortset fra Regionsrådets repræsentanter var det i det væsentlige den samme personkreds, der oplystes at skulle evaluere tilbuddene i de to faser.

I anden fase blev der i februar, april og maj 2015 gennemført forhandlingsmøder med de tre deltagere, der var udvalgt til denne runde. Deltagerne fik forud for hvert møde tilsendt en enslydende dagsorden, og deltagerne kunne forud for mødet indsende deres respektive forslag til drøftelse på det følgende møde.

Tildelingskriteriet var ”det økonomisk mest fordelagtige tilbud” med underkriterierne ”Projekt”, der vægtede 50 %, ”Organisation og bemanning”, der vægtede 30 %, og ”Honorar”, der vægtede 20 %. Underkriteriet ”Projekt” skulle ifølge udbudsbetingelserne vurderes på baggrund af en samlet vurdering af fire ligeværdige delkriterier, ”Arkitektur”, ”Funktionalitet”, ”Bæredygtighed” og ”Økonomi”.

Vedrørende underkriteriet ”Projekt” bemærkes vedrørende delkriterierne ”Arkitektur” og ”Bæredygtighed”, der i udbudsbetingelserne i det væsentlige var beskrevet med de samme elementer som i bedømmelseskriteriet i første fase, og at der vedrørende delkriteriet ”Funktionalitet” var beskrevet præcis de samme elementer som i første fase, nemlig det funktionelle koncept, indbyrdes placering og disponering af de enkelte funktioner, placering af funktioner og robusthed i henhold til forslagens evne til at tilpasse sig både budgetmæssige og organisatoriske ændringer. Vedrørende ”Økonomi” var den overordnede beskrivelse nærmest identisk, således at der skulle lægges vægt på ”Sandsynligheden for, at de reviderede projekter/tilbud kan realiseres indenfor det samlede budget”, ligesom der nu var anført en sum på 1.457.520.000 kr. for det samlede budget. En passus om konkurrenceforslagernes drifts- og vedligeholdelsesmæssige udgifter var udgået.

Ved tilbudsfristens udløb var der indgivet konditionsmæssige tilbud fra hver af de prækvalificerede virksomheder/konsortier, og den antagne bygherrerådgiver, Drees & Sommer, påbegyndte sammen med underrådgiverne Sweco Architects A/S, EKJ og Munksgaard plus Andersen evalueringen af tilbuddene. Drees & Sommer præsenterede som den antagne hovedrådgiver og med bistand fra underrådgiverne Sweco Architects A/S, EKJ og Munksgaard plus Andersen, den 30. juni 2015 et 64 sider langt (første) udkast til evalueringsrapport, hvori det blev konkluderet, at C.F. Møller havde afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud. Det fremgår, at ”noget herefter følger COWI + team og tæt herpå følger KHR/Arup/WHR.

Tilbuddet fra C.F. Møller blev vurderet at være bedst på alle 3 underkriterier Projekt, Organisation + bemanning og Honorar.”

På regionens foranledning udarbejdede Drees & Sommer sammen med underrådgiverne den 8. juli 2015 deres andet udkast til evalueringsrapport. Tilbuddene blev tildelt point. Også heri blev resultatet, at C.F. Møllers projekt blev anset for det økonomisk mest fordelagtige.

Drees & Sommer udarbejdede herefter den såkaldte ”numeriske evaluering” af tilbuddene. Det er ubestridt, at denne evaluering – uanset en betydelig lighed på aggregeret niveau – ikke skete i overensstemmelse med det fastsatte tildelingskriterium med tilhørende underkriterier. Den numeriske evaluering forelå i fire udkast, inden den femte og endelige udgave blev godkendt den 3. august 2015. Resultatet af første og fjerde udgave af den numeriske evaluering blev, at C.F. Møllers tilbud også herved blev anset for det økonomisk mest fordelagtige tilbud, mens resultatet i de øvrige – og herunder den femte og endelige version – blev, at tilbuddet fra KHR blev anset for det økonomisk mest fordelagtige. Arbejdet med den numeriske evaluering blev fra bygherrerådgiveren Drees & Sommers side foretaget uden inddragelse af underrådgiverne Sweco Architects A/S, EKJ og Munksgaard plus Andersen. Fra regionens side deltog alene [vicedirektøren] og [byggechefen], der havde en særdeles aktiv rolle, herunder med i en lang række tilfælde at foreslå helt konkrete ændringer i karaktergivningen på meget detaljeret niveau, og det må lægges til grund, at disse ændringer blev fulgt af Drees & Sommer. Praktisk taget alle forslag, der således kom fra [vicedirektøren] og [byggechefen], medførte en ændring til fordel for KHR. Til illustration skete der en væsentlig ændring af karaktergivningen i relation til underkriteriet “Arkitektur”, hvor C.F. Møller ved første numeriske evaluering blev tildelt 56,0 %, COWI 68,8 % og KHR 67,9 %, mens fordelingen ved den femte og endelige numeriske evaluering var: C.F. Møller 46,3 %, COWI 54,9 % og KHR 63,2 %. I forbindelse med udarbejdelsen af den anden udgave af den numeriske evaluering rejste [bygherrerådgiver 2] fra Drees & Sommer en række spørgsmål, herunder om hvad der skulle ske med underrådgivernes første udkast til evalueringsrapport, og om Kammeradvokaten havde sagt god for ændring af underkriterierne.

Da Drees & Sommers underrådgivere blev bekendt med indholdet af den numeriske evaluering, meddelte de hver især den 11. august 2015, at de ikke var enige i den.

Den 18. august 2015 udfærdigede Drees & Sommer, der ikke selv havde deltaget i forhandlingsmøderne med tilbudsgiverne, den tredje og sidste udgave af evalueringsrapporten, der fik det resultat, at tilbuddet fra KHR blev anset for det økonomisk mest fordelagtige tilbud, mens tilbuddene fra COWI og C.F. Møller blev anset for nøjagtigt lige gode.

Den 26. august 2015 meddelte Drees & Sommers' underrådgivere, der ikke havde deltaget i udarbejdelsen af den endelige evalueringsrapport, samlet, at de fralagde sig ethvert ansvar for de afsnit i den endelige evalueringsrapport, der var ændret i forhold til andet udkast af 8. juli 2015, idet de meddelte, at der "Vurderet efter udbudsbetingelser og den gennemførte forhandling ... efter vores opfattelse kun er én mulig vinder af denne konkurrence/dette udbud: CF Møller Danmark A/S."

Ved e-mail af 2. september 2015 advarede regionens eksterne konkurrencesekretær og proceskoordinator ... ligeledes mod at lade den endelige evalueringsrapport ligge til grund for tildelingsbeslutningen.

Den 23. september 2015 traf regionen beslutning om tildeling af ordren til KHR på grundlag af den tredje og endelige udgave af evalueringsrapporten.

Ad påstand 1 (COWI)

Vedrørende lokalplanen

Regionen havde i udbudsbetingelserne fastsat, at Københavns Kommunes lokalplan nr. 497 "forventes overholdt", og at denne lokalplan var "udgangspunktet for konkurrencen". Efter besvarelsen af spørgsmål 25 a anført i rettelsesblad nr. 2 kan det lægges til grund, at overholdelsen heraf ikke udgjorde et mindstekrav til tilbuddene.

Eventuel manglende overholdelse heraf skulle således indgå i evalueringen af tilbuddene i det omfang, dette var relevant i forhold til de opstillede under- og delkriterier til tildelingskriteriet.

Regionen har under klagesagen oplyst, at evalueringen af overtrædelsernes alvor blandt andet er sket ved besvarelse af spørgsmålet ”hvad skal der fjernes for, at byggeriet overholder lokalplanen”. Det tilbud, hvor der således skulle ”ændres mindst for at overholde lokalplanen, [vil] sandsynligvis være det tilbud, hvor [regionen] i sidste ende vil stå med en realiserbar løsning, der minder mest om det oprindelige tilbud”.

Uanset at der som udgangspunkt tilkommer en ordregiver et betydeligt skøn med hensyn til evalueringen af de modtagne tilbud, kan det fastslås, at en sådan kvantitativ vurdering af en eventuel lokalplanoverskridelse ikke er relevant i forhold til nogen af de fastsatte under- og delkriterier, idet der ikke herved reelt skete en vurdering af betydningen for den valgte løsningsopfyldelse af delkriterierne under underkriteriet ”Projekt”, således som disse var beskrevet i udbudsbetingelserne. Det kan endvidere ikke lægges til grund, at denne fremgangsmåde – der muligvis synes inspireret af den numeriske evaluering, som regionen fik udarbejdet efter afholdelsen af det sidste forhandlingsmøde – skulle have været oplyst til tilbudsgiverne i forbindelse med forhandlingsmøderne.

Regionens anvendelse af de fastsatte under- og delkriterier skete således på dette punkt i strid med udbudsbetingelserne og dermed i strid med ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet i udbudsdirektivets artikel 2.

Påstanden tages derfor til følge i det nævnte omfang.

Ad påstand 2 (C.F. Møller)

Evalueringen af de endelige tilbud i forhold til underkriteriet ”Honorar” skete efter det oplyste efter en model, hvor laveste evalueringstekniske pris blev tillagt maksimumpoint (10 point), mens lavest mulige point (1 point) blev tildelt en pris, der var 75 % højere end denne, og priser mellem disse to yderpunkter blev fordelt ved lineær interpolation. Modellen var ikke offentliggjort som led i udbuddet.

Ved evalueringen blev følgende evalueringstekniske priser lagt til grund, idet de fik følgende point:

- C.F. Møller: 181.826.730 kr. 10,00 point.

- COWI: 221.294.710 kr. 7,40 point
- KHR: 196.367.485 kr. 9,04 point.

Det dyreste og det næstdyreste tilbud var således henholdsvis ca. 21,7 % og 8 % dyrere end det billigste tilbud, og de fik i forhold til den anvendte skala fra 1-10 tildelt henholdsvis 28,9 % og 10,67 % færre point end det billigste tilbud.

Regionen havde som ordregiver et vidt skøn ved fastsættelsen af evalueringsmodellen. Uanset at den valgte kurve synes noget ”flad” i forhold til den forventelige og konstaterede spredning af priserne for et byggeprojekt af den udbudte størrelse og kompleksitet, finder klagenævnet ikke tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte evalueringen af tilbuddene i forhold til underkriteriet ”Honorar”.

Påstanden tages ikke til følge.

Ad påstand 3 (C.F. Møller)

Det påhviler ordregiveren under et forhandlingsudbud at sikre, at tilbudsgiverne bliver behandlet lige og på en gennemsigtig måde, jf. udbudsdirektivets artikel 2. Heraf følger ikke en pligt for ordregiveren til under forhandlingsmøderne at påpege enhver væsentlig svaghed i tilbuddene. Regionen havde heller ikke i udbudsbetingelserne for udbuddets anden fase eller i indkaldelserne til forhandlingsmøderne påtaget sig en nærmere pligt til at identificere alle væsentlige forbedringsmuligheder for de enkelte tilbud. Derimod følger det af gennemsigtighedsprincippet, at ordregiverens tilbagemeldinger i forhold til de enkelte tilbudsgivere ikke må være vildledende, idet tilbudsgiverne må forventes at indrette deres tilbud herpå.

I et udbud som det foreliggende, der gennemførtes som et led i en projektkonkurrence, jf. udbudsdirektivets artikel 31, nr. 3, vil det være vildledende, såfremt ordregiveren under udbuddets første fase har givet udtryk for én vurdering af et element i et tilbud, og denne vurdering af det samme element ændres væsentligt under den anden fase, medmindre dette skyldes mellemliggende ændringer i tilbuddet, der kan begrunde det. Tilsvarende vil det være vildledende, såfremt ordregiveren under et forhandlingsmøde positivt har givet udtryk for en vurdering af et forhold, og denne vurdering efterfølgende ændres, uden at tilbudsgiveren er givet mulighed for at rette

op på forholdet. Såfremt ordregiveren under udbuddet finder grundlag for at ændre en tidligere positiv meddelt vurdering, påhviler det herefter ordregiveren udtrykkeligt at gøre tilbudsgiveren opmærksom på dette forhold i tilstrækkelig tid inden afgivelse af det sidste tilbud, således at tilbudsgiveren kan tage højde for den ændrede vurdering. Såfremt ordregiveren først under evalueringen af det sidste tilbud bliver opmærksom på det pågældende forhold, som strider mod en tidligere udmelding, vil ordregiveren ikke uden at tilsidesætte gennemsigtighedsprincippet kunne lægge vægt på denne nye vurdering. Et sådant forhold kan efter omstændighederne endvidere føre til, at ordregiveren i medfør af princippet om ligebehandling af tilbudsgiverne helt er afskåret fra at træffe en tildelingsbeslutning, medmindre der sker genåbning af konkurrencen, hvor ordregiveren retter op på denne vildledning af den eller de berørte tilbudsgivere.

Det var i dommerkomitéens betænkning vedrørende C.F. Møllers løsning under overskriften ”Konklusion og forslag til bearbejdning” anført, at blandt andet ”forholdet til brandlovgivningen ønskes verificeret”. Efter ordlyden af denne bemærkning måtte C.F. Møller således gå ud fra, at der som udgangspunkt var tale om et ønske om en teknisk afklaring af forholdet til brandlovgivningen, og at det – såfremt en sådan ikke blev opnået – måtte kræve en ændring af den tilbudte brandløsning for at undgå en negativ vurdering.

C.F. Møller medbragte under forhandlingforløbet med regionen en brandekspert, og C.F. Møller har oplyst, at der under forhandlingsmøderne med regionen var enighed om, at brandløsningen netop blev verificeret. Regionen, der er enig i, at spørgsmålet har været drøftet under forhandlingerne, gør gældende, at C.F. Møller ikke har godtgjort, at der var enighed om, at brandløsningen var verificeret. Det lægges til grund, at tilbuddet er udarbejdet i overensstemmelse med det oprindelige løsningsmodel og således ikke blev ændret i forhold til brandløsningen. Regionen havde fastsat i udbudsbetingelserne, at der ville blive udarbejdet referater for de enkelte forhandlingsmøder, og regionen kunne let have undgået den bevisvivl, der efterfølgende er opstået om, hvorvidt regionen under mødet tilkendegav, at brandløsningen måtte anses for tilfredsstillende verificeret, ved udarbejdelse af et referat. Regionen fraveg imidlertid bestemmelsen i udbudsbetingelserne om udarbejdelse af referater, og der foreligger således ikke referater af forhandlingsmøderne. Klagenevnet finder, at dette må komme regionen bevismæssigt til skade, og det lægges herefter til grund, at

regionen på forhandlingsmødet gav udtryk for, at forholdet til brandlovingen måtte anses for verificeret.

Det var således i strid med regionens tidligere udmelding under forhandlingsforløbet, at regionen ved evalueringen af tilbuddet fra C.F. Møller ”i høj grad” vurderede ”de udfordrende brandforhold” negativt.

Påstanden tages derefter til følge.

Ad påstand 4 (C.F. Møller) og påstand 3 (COWI)

Det er under sagen oplyst, at Sweco AB havde bestemmende indflydelse over Sweco Architects A/S, idet Sweco AB ultimativt ejede (mere end 90 %) af Sweco Architects A/S, der var underrådgiver til bygherrerådgiveren Drees & Sommer.

Det er endvidere oplyst, at Grontmij N.V. havde bestemmende indflydelse over Grontmij A/S, idet Grontmij N.V. ultimativt ejede det danske aktieselskab. Grontmij A/S var under udbuddet underrådgiver for det vindende tilbud, og det er oplyst, at Grontmij A/S’ forventede at levere 75 % af ingeniørydelsen til en værdi af ca. 67 mio. kr.

Sweco AB udsendte sammen med Grontmij N.V. den 1. juni 2015 en pressemeddelelse om, at Sweco AB ønskede at overtage Grontmij N.V. Fristen for afgivelse af de endelige tilbud udløb den 8. juni 2015. Handlen blev accepteret den 25. september 2015, dvs. 2 dage efter udsendelsen af regionens tildelingsbeslutning.

Klagenævnet finder på den baggrund, at Sweco AB havde en direkte og betydelig økonomisk interesse i den udbudte kontrakt, uanset at aftalen om selskabsoverdragelsen endnu ikke var faldet endeligt på plads.

De tre repræsentanter fra Sweco Architects A/S var alle aktionærer i dette selskab med en aktiebeholdning på under 2 %, og de underskrev den 22. juni 2015 på regionens opfordring erklæringer herom samt om, at de ville bistå efter deres bedste faglige skøn, og at de omgående ville gøre [vicedirektøren] opmærksom på, hvis de modtog henvendelser fra personer med tilknytning til Sweco AB eller Grontmij N.V. om et hvilket som helst element i tilbudsevalueringen.

Klagenævnet finder, at indhentelsen af en sådan erklæring i sig selv ikke medfører en afhjælpning af det forhold, at der på grund af de ultimative ejerforhold var en reel og nærliggende grund til at tro, at konkurrencegrundlaget mærkbart blev fordrejet til fordel for KHR ved at lade de tre personer fra Sweco Architects A/S deltage i gennemførelsen af udbuddet, herunder i evalueringen af de modtagne tilbud.

Klagenævnet tager herefter påstanden til følge.

Ad påstand 5 (C.F. Møller) og påstand 4 (COWI)

Regionen fastsatte i udbudsbetingelserne, at regionens forhandlingsgruppe som opfølgning på hvert møde ville udarbejde et referat, og at referaterne ville indgå som en del af grundlaget for forhandlingsudbuddet.

Ved indledningen af forhandlingerne meddelte regionen imidlertid, at der alligevel ikke ville blive udarbejdet referater. Der skete ikke i den forbindelse en formel ændring af udbudsbetingelserne.

Der blev ikke udsendt referater af møderne.

Påstanden tages til følge.

Ad påstand 12 (C.F. Møller) og påstand 8 (COWI)

C.F. Møller og COWI har i disse enslydende påstande som et centralt punkt gjort gældende, at regionens repræsentanter under forhandlingerne og evalueringerne har haft en usaglig interesse i at sikre, at KHR vandt udbuddet, hvilket regionen har bestridt. Det påhviler i denne situation C.F. Møller og COWI at godtgøre, at regionen har haft en sådan usaglig interesse.

Parterne har til støtte for deres synspunkter alle henvist til en række e-mails fra personer, der deltog i forløbet. Klagenævnet finder, at der ved en vurdering af den bevismæssige vægt af disse e-mails må lægges vægt på de forskellige personers roller og eventuelle personlige interesser i sagen. Klagenævnets bevisvurdering tager udgangspunkt i de foreliggende doku-

menter, herunder e-mails og notater, samt de erklæringer, der er afgivet til brug for klagenævnet.

Klagenævnet har endvidere lagt vægt på, at evalueringen på flere punkter har haft et meget påfaldende forløb. Det er således påfaldende, at der blev gennemført to evalueringer, der begge viste, at C.F. Møller vandt udbuddet. Herefter blev der med en meget begrænset del af den oprindelige evalueringsgruppe i forhold til en række kriterier, der ikke svarede til det, der var fastsat i udbudsbetingelserne, gennemført en såkaldt numerisk evaluering, der blev udarbejdet i fem versioner, hvoraf to viste, at C.F. Møller vandt udbuddet, mens de resterende viste, at KHR vandt, ligesom der med den samme meget begrænsede del af den oprindelige evalueringsgruppe kort tid herefter blev foretaget den endelige evaluering, som også viste, at KHR vandt udbuddet. Det er endvidere særdeles påfaldende, at såvel alle de sagkyndige underrådgivere som den eksterne konkurrencesekretær og procesrådgiver af faglige årsager har fralagt sig ansvaret for den endelige vurdering, og at nogle af disse personer har indhentet rådgivning hos fagforening eller advokat i den anledning. Endelig er det særdeles påfaldende, at den endelige evaluering som den eneste af de i alt otte foreliggende vurderinger viser, at tilbuddene fra de to tabende tilbudsgivere med tre betydende cifre er vurderet nøjagtigt på linje med hinanden – dvs. dét resultat, der i almindelighed vil afskære muligheden for, at nogen klager, der får medhold i en klage, vil kunne komme igennem med et krav om positiv opfyldelsesinteresse.

Regionens eksterne konkurrencesekretær og proceskoordinator, ..., er ikke blevet bedt om en sådan erklæring. Klagenævnet finder imidlertid grund til at bemærke, at hun under forhandlingsforløbet og i forbindelse med evalueringen af tilbuddene gentagne gange gjorde regionens ledelse opmærksom på vigtigheden af at overholde principperne om ligebehandling og gennemsigtighed, indtil hun ved sin e-mail af 2. september 2015 blandt andet meddelte, at hun fandt ”processen i den sidste del af evalueringsforløbet kritisabel”, og advarede ”mod, at den fremsendte evalueringsrapport kommer til at ligge til grund for tildelingen af kontrakt”, ligesom hun gjorde regionen ”opmærksom på den potentielle risiko, der kan være for, at der kommer en klagesag, hvorfor [hun forudsatte], at [regionen] ha[vde] modtaget den fornødne rådgivning fra Kammeradvokaten”. Klagenævnet finder på den baggrund, at [proceskoordinatorens] observationer, i det omfang de er belyst ved den fremlagte korrespondance,

må tillægges en betydelig bevismæssig betydning. Det gælder også, selvom sådanne observationer måtte være bestridt af de medlemmer af ledelsen, der deltog i de samme møder, jf. ovenfor.

Af et notat af 14. juni 2015 fremgår blandt andet, at [proceskoordinatoren] under et møde den 12. maj 2015 oplyste, at hun ikke fandt, at ”de 3 teams [var] blevet ligeværdigt behandlet af [vicedirektøren]– de har ikke fået samme type spørgsmål, og spørgsmål som fx ”hvem er holdets kurator” har haft forskellig betydning, alt efter hvilket team der fik spørgsmålet ... Nogle teams (CF Møller og COWI) er blevet aggressivt behandlet, særligt da emnerne ”organisation og bemanding” blev fremlagt og drøftet ... CF Møller er af [vicedirektøren] blevet behandlet meget nedladende. COWIs medarbejder, der skulle orientere om organisationen, blev stoppet/pillet ned, næsten inden han var gået i gang med sin præsentation. Dette forekom meget ubehageligt. ...”

Uanset erklæringerne fra [byggechefen] og [vicedirektøren] finder klagenævnet det herefter godtgjort, at regionen på forhandlingsmøderne forskelsbehandlede tilbudsgiverne og herunder behandlede C.F. Møller og COWI ringere end KHR. Erklæringen fra [hospitalsdirektøren] kan ikke føre til en anden vurdering, da det fremgår af notatet, at hun ikke var til stede under alle møderne, og at [proceskoordinatoren] havde observeret, at [hospitalsdirektørens] tilstedeværelse ”virkede positiv på processen og tonen på mødet”.

C.F. Møller og COWI har i relation til påstandens nr. 2 gjort gældende, at regionen under udbuddet har haft en usaglig interesse i, at KHR vandt opgaven. Regionen har bestridt dette og navnlig anført, at de forhold, som C.F. Møller og COWI har peget på, kan forklares under henvisning til, at der mellem regionen og dennes bygherreunderrådgivere viste sig at bestå en betydelig faglig – og dermed saglig – uenighed. [Byggechefen] har i en erklæring udarbejdet til brug for klagesagen blandt andet anført, at underrådgivernes arbejde med ”evalueringen var så mangelfuldt, grænsende til det beskæmmende.”

Der må herved indledningsvis tages stilling til, om det er dokumenteret, at der i regionens forhandlingsorganisation var en usaglig interesse i, at KHR skulle vinde opgaven. Ved vurderingen heraf lægger klagenævnet til grund, at regionens ledelse under udbuddet blandt andet var repræsenteret ved

[byggechefen] og [vicedirektøren]. Af en e-mail til [projektleder 2] af 25. februar 2015, samme dag, som afslutningen af 1. forhandlingsrunde, fremgår, at [byggechefen] allerede på dette tidspunkt gav udtryk for, at han ”håber og tror på, at vores bygherrerådgivere og vi har fælles retning og indstilling til hvem der skal vinde. Såfremt der er divergerende opfattelser af, hvem man ser som den endelige vinder, så er det vigtigt, at vi får det på banen inden bygherrerådgiverne bruger for megen tid på udkastet til evalueringsrapporten.” Samme dag svarede [projektleder 2] blandt andet, at det i forhold til ”en sådan planlægning er ... vigtigt at huske på, at når tilbuddene modtages d. 8/6 ved vi endnu ikke, hvem af de tre teams, der har fremsendt det økonomisk mest fordelagtige tilbud, hvilket jo vil bero på evalueringen af vores underkriterier – Projekt (50 %), økonomi (20 %) og organisation (30 %).” Dagen efter svarede [byggechefen] blandt andet: ” ... Med hensyn til evalueringen tænker jeg dog, at vi skal huske på, at især kriterierne Projekt (50%) og Organisation (30%) indeholder en rigtig stor grad af subjektivitet – hvad enten det kommer fra bygherrerådgiverne eller os. Sagt på en anden måde, så selv om bygherrerådgiverne naturligvis bedømmer på en uvildig og neutral måde og på et nøgternt grundlag, således vi får opfyldt BBH's beskrevne krav og ønsker – så sker det stadig med megen subjektivitet. Så al subjektiviteten skal jo gerne munde ud i en indstilling, som alle kan stå på mål for – også BBH.” Af et notat af 5. juni 2015 udarbejdet af [hospitalsdirektøren] fremgår, at hun drøftede en henvendelse fra [proceskoordinatoren] om særlig favorisering af projektet fra KHR med [vicedirektøren], der over for hende ”medgav at byggeorganisationens ledelsesgruppe har en meget åben, passioneret og entusiastisk kommunikation med et stort netværk, som kan have givet et forkert indtryk af forhandlingsprocessen”. I en e-mail af 14. juni 2015 til [hospitalsdirektøren] skrev [proceskoordinatoren] blandt andet, at hun opfordrede [hospitalsdirektøren] til at overveje, om [vicedirektøren] fortsat burde involveres i drøftelserne, og at hun var utryk ved, om der kunne gennemføres en ”uvildig, saglig og faglig vurdering af de 3 projekter, og som fører til et sobert og seriøst beslutningsgrundlag for valg af vinder”. Om baggrunden herfor anførte hun blandt andet, at [vicedirektørens] adfærd ”bl.a. over for brugergrupper og på andre møder [havde] været en ensidig lovprisning af KHR – både deres projekt og organisation og bemanning, uanset at det har været åbenlyst for alle implicerede, at der også ved dette projekt har været problemer og mangler og direkte dårlige løsninger. Samtidig har han gentagne gange nærmest nedgjort de øvrige projekter for deres bemanning mm.” Under arbejdet med den numeriske evaluering blev

der udarbejdet fem udgaver af denne. I den første af disse evalueringer blev tilbuddet fra C.F. Møller anset for det bedste. Blandt andet på grundlag af input fra [byggechefen] og [vicedirektøren] blev dette ændret således, at KHRs tilbud blev anset for det bedste. Den fjerde evaluering førte imidlertid til, at C.F. Møllers tilbud i henhold til den numeriske evaluering på ny blev anset for det bedste. Kort efter modtagelsen af denne skrev [vicedirektøren] i en e-mail af 3. august 2015 herefter til Drees & Sommer: "The consequences of the change in Sustainability is quite drastic as the total weight is 12,5%. We will therefore suggest to alter the point to minimise the differences in points arising from Sustainability so the points instead will be: Social CFM/7, Cowi/8, KHR/8 and Energi CFM/8, COWI/8, KHR/5."

Klagenævnet finder i relation til det sidste citat, at en sådan ændring, der alene baserer sig på betydningen for det samlede resultat, er åbenbart usaglig og havde til hensigt at påvirke resultatet af den numeriske evaluering. Klagenævnet er opmærksom på, at den numeriske evaluering efter det, der er oplyst fra regionens side, ikke direkte skulle indgå i den endelige evaluering af tilbuddene, men at den alligevel skulle have en vis oplysende eller korrigerende betydning ved evalueringen. Efter en samlet vurdering finder klagenævnet på den baggrund, at det må lægges til grund, at der i regionens forhandlingsorganisation og evalueringsgruppe var personer, der allerede tidligt i forløbet havde taget stilling til, at de ønskede, at KHRs tilbud skulle vinde udbuddet, hvilket på dette tidspunkt må anses for usagligt, og at dette også efterfølgende kom til udtryk under gennemførelsen af forhandlingerne ved, at tilbudsgiverne ikke blev behandlet på samme måde, og at resultatet af evalueringen blev søgt påvirket på en usaglig måde.

Regionen foretog ikke under udbuddet effektive tiltag for at forhindre dette.

Bygherrerådgiveren Drees & Sommer fik ved regionens mail af 8. juli 2015 en irettesættelse i anledning af det andet udkast til evalueringsrapport, idet [byggechefen] blandt andet skrev, at regionen konstaterede, at der "INGEN respons er til hverken bygherrens input og holdninger", og at "jeg ved ikke helt, hvordan jeg skal udtrykke det mest diplomatisk..... men i min verden er det her nok den ypperste form for respektløshed over for projektet og Bispebjerg". Under såvel den efterfølgende numeriske evaluering som den tredje og endelige evaluering fulgte Drees & Sommer de input, der kom fra regionens side. Disse input kom netop fra de pågældende personer, som

klagenævnet har fastslået gav udtryk for en usaglig interesse i, at KHR blev anset for vinder af udbuddet. Drees & Sommers underrådgivere, regionens [projektleder 2], den eksterne [proceskoordinator] samt [hospitalsdirektøren] deltog således ikke i udarbejdelsen af denne afgørende evaluering, der lå til grund for tildelingen.

Under såvel den numeriske evaluering som den tredje og endelige evaluering skete der er en række betydelige ændringer i pointgivningen, der næsten entydigt var til KHRs fordel, og som medførte, at KHRs tilbud, der i de to første evalueringer blev anset for det økonomisk mindst fordelagtige, i stedet blev vurderet at være det mest fordelagtige tilbud.

Klagenævnet finder på den baggrund, at C.F. Møller og COWI har løftet bevisbyrden i forhold til påstandens nr. 1, 2, 9 og 10.

Påstandens nr. 3 angår, om regionen på forhånd har givet KHR fortrolige oplysninger om, hvilken kritik konsortiet kunne forvente under forhandlingsforløbet. Såfremt en ordregiver under et forhandlingsudbud inden et forhandlingsmøde giver én tilbudsgiver oplysning om de kritikpunkter af den tilbudte løsning, som ordregiveren påregner at fremkomme med på mødet, uden at dette også er tilfældet for de øvrige tilbudsgivere, har ordregiveren hermed tilsidesat ligebehandlingsprincippet og gennemsigtighedsprincippet i udbudsdirektivets artikel 2.

Forud for 2. forhandlingsmøde skulle tilbudsgiverne den 20. marts 2015 fremsende materiale til regionen. Materialet blev den 9. april 2015 drøftet på et møde i forhandlingsgruppen, hvor bygherrerådgiverne fremlagde de kritikpunkter, som de på forhandlingsmøderne ville give udtryk for i relation til de enkelte tilbud. Møderne blev afholdt den 14. – 16. april 2015.

Af et notat af 14. juni 2015, der er udarbejdet af [proceskoordinatoren], og som samme dag blev sendt til [hospitalsdirektøren], fremgår om forhandlingsmødet den 15. april 2015 med KHR blandt andet:

”... Forud for mødet havde teamet til vores overraskelse fremsendt en ny sengefløj, som havde markante lighedspunkter med forslag 10, som var [vicedirektørens] markant klare favorit i fase 1. ..., KHR brugte det meste af teamets del af præsentation på mødet på at gennemgå deres analyse af sengestuen som udgangspunkt for det nye sengeafsnit

... Forud for mødet var et af de væsentlige kritikpunkter, at sengebygningerne var for brede og ikke kunne overholde lokalplanens krav om 15 m på 25 % og 19 m på 75 % af længden. Dette var rettet til i det medbragte projekt.

Det var tydeligt, at teamet virkede forberedte på, hvilke kritikpunkter bygherrerådgiverne ville have udfordringer ift. lokalplanen og til ingeniørdiscipliner, herunder kælderkoten.

Da teamet fremlagde deres bud på organisation, havde de også et markant anderledes forslag med, som svarede på en del af de spørgsmål, som bygherrerådgiverne havde forberedt og drøftet på formødet. Forud for mødet var der ikke fremsendt et CV på projektlederen. På mødet blev det oplyst, at der var igangværende forhandlinger. Det kunne ikke oplyses med hvem, men at det var en projektchef på et større dansk hospital ...”

Af notatet fremgår endvidere:

”[Proceskoordinatoren] på et møde om forberedelse af det 3. forhandlingsmøde med tilbudsgiverne oplyste [hospitalsdirektøren] om, at hun ”mente, at det var tydeligt, at KHR havde kendskab til den kritik, de skulle have på møderne, dvs. at der var nogen, der havde fortalt dem det forud for møderne. [Proceskoordinatoren] mente, at det var ulovligt ... og formentlig ville føre til en klagesag fra de tabende teams, som ville være berettiget, hvis det kunne dokumenteres.”

Endvidere fremgik det, at [proceskoordinatoren] på et møde den 13. maj 2015 anførte, at det var ”tydeligt, at [KHR-]teamet vidste hvilken kritik de skulle have, når de kom til mødet ... [bygherrerådgiver 3] bakkede op om [proceskoordinatorens] fornemmelse, for der var stort set svar på alle de kommentarer, hun havde til de ingeniørmæssige spørgsmål for team KHR, men ikke fra andre teams. [Bygherrerådgiver 1] bakkede op om [proceskoordinatorens] fornemmelse med reference til, at teamet havde medbragt nye organisationsdiagrammer, som var rettet stort set i overensstemmelse med kritikken. [Arkitekt 1] bakkede også op om, at teamet kendte kritikken vedr. lokalplanen og således havde slanket sengebygningerne inden mødet.”

I sin e-mail af 14. juni 2015 om notatet skrev [hospitalsdirektøren] blandt andet følgende til [proceskoordinatoren]: ”Du skriver, at det for dig er åbenlyst, at der er videregivet og fortsat bliver videregivet oplysninger til KHR, men hvis jeg husker vores samtaler korrekt har du også sagt at hverken du eller andre kunne dokumentere dette”, hvortil [proceskoordinatoren] i sin e-mail af samme dag blandt andet svarede: ”Som du ved har jeg ingen beviser på at KHR har fået informationer fra BBH, men som du også ved, har der været en række indikationer, der pegede i den retning”.

Regionen har bestridt, at det på den baggrund er godtgjort, at KHR har modtaget de pågældende oplysninger, og har herved navnlig henvist til, at KHRs adfærd på forhandlingsmøderne kan forklares ved KHRs professionelle forberedelse af disse møder.

Såvel [vicedirektøren] som [byggechefen] har afgivet erklæringer om, at de ikke har videregivet de pågældende informationer. Klagenævnet bemærker hertil indledningsvis, at det er uden betydning for vurderingen af, om denne del af påstanden skal tages til følge, om det er godtgjort, *hvem* der måtte have videregivet de fortrolige oplysninger, som delpåstanden angår, til KHR. I relation til spørgsmålet om, hvorvidt der er sket en overtrædelse af ligebehandlings- og gennemsigtighedsprincippet, er det således alene afgørende, *om* KHR har fået disse oplysninger, der efter deres karakter alene kan stamme fra regionens organisation.

Klagenævnet bemærker, at den anførte forklaring om KHRs professionelle forberedelse må tilsidesættes som usandsynlig, idet KHR i så fald i stedet ville have anført de pågældende forhold i forbindelse med, at KHR kort forinden afgav det 2. tilbud i forhandlingsforløbet. Ændringerne fremkom i stedet meget kort tid efter drøftelserne i regionens formøde den 9. april 2015. På den baggrund og henset til oplysningerne om karakteren af de initiativer, som KHR havde foretaget forud for mødet den 15. april 2015, og til, at disse detaljerede svarede til indholdet af den kritik, som underrådgiverne havde drøftet på det interne formøde den 9. april 2015, finder klagenævnet, at det må lægges til grund, at KHR forud for 2. Forhandlingsmøde havde fået oplysninger om, hvilke væsentlige kritikpunkter som regionen påregnede at fremkomme med.

Påstandens nr. 3 tages herefter til følge.

Ad påstand 7 (C.F. Møller)

Som følge af karakteren af de overtrædelser, der er konstateret vedrørende, påstand 3 (C.F. Møller), påstandene 4 (C.F. Møller) og 3 (COWI) samt påstandene 12 (C.F. Møller) og 8 (COWI), tager klagenævnet påstanden om annullation af tildelingsbeslutningen til følge.

Ad den resterende del af klagerne

Klagenævnet kan efter bestemmelsen i § 10, stk. 2, i lov om Klagenævnet for Udbud afgøre en sag i realiteten helt eller delvis. Hvis klagenævnet alene afgør en sag delvist, tager nævnet ikke stilling til den resterende del af klagen.

Klagenævnet har under hensyn til karakteren af de konstaterede overtrædelser og afgørelsen om annullation af regionens tildelingsbeslutning besluttet ikke at behandle den resterende del af de materielle påstande.

Sagsomkostninger

Efter sagernes udfald, karakter, forløb, herunder at de har været behandlet sammen, og omfang skal Region Hovedstaden v/Nyt Hospital og Ny Psykiatri betale sagsomkostninger på 125.000 kr. til C.F. Møller og med 125.000 kr. til COWI, jf. bekendtgørelse om Klagenævnet for Udbud § 9, stk. 4, jf. stk. 6.

Der er ved omkostningsfastsættelsen endvidere lagt vægt på kontaktens værdi, samt at sagerne har været meget omfattende, og at det har krævet en betydelig indsats fra C.F. Møller og COWIs side at godtgøre, at der var grundlag for at tage klagernes centrale påstande til følge.

I forholdet imellem C.F. Møller og COWI skal der ikke udredes sagsomkostninger.

Herefter bestemmes:

Ad påstand 1 (COWI)

Regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved at have anvendt underkriteriet ”Projekt” med underliggende delkriterier ”Arkitektur”, ”Funktionalitet”, ”Bæredygtighed” og ”Økonomi” på en sådan måde, at det ikke er muligt at foretage en saglig og objektiv evaluering af tilbuddene.

Ad påstand 3 (C.F. Møller)

Regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved i tilbudsevalueringen på flere punkter at have bedømt C.F. Møllers løsningsmodel negativt, uagtet at Region Hovedstaden under forhandlingsmøderne med C.F. Møller har været positiv over for disse løsningsmodeller.

Ad påstand 4 (C.F. Møller) og påstand 3 (COWI)

Regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved at have antaget tilbuddet fra KHR, selvom en af KHRs underleverandører er ejet af en af regionens rådgivere på projektet.

Ad påstand 5 (C.F. Møller) og påstand 4 (COWI)

Regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, ved ikke at have fulgt proceduren for udbuddet med forhandling, som angivet i udbudsbetingelserne, hvorefter Region Hovedstaden som led i forhandlingerne efter hvert forhandlingsmøde skal udarbejde referat, som skal indgå som en del af grundlaget for forhandling.

Ad påstand 12 (C.F. Møller) og påstand 8 (COWI)

Regionen har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudsdirektivets artikel 2, navnlig ved at have:

1. Forskelsbehandlet konkurrencedeltagerne under forhandlingsmøderne, herunder favoriseret KHR.
2. I forhandlingsforløbet at have inddraget usaglige hensyn, som ikke indgår i Konkurrenceprogrammet.
3. Videregivet fortrolige oplysninger til KHR under forhandlingsforløbet.

9. Ladet pointtildelingen være styret af en usaglig og uberettiget interesse i at antage KHRs tilbud og dermed af et bestemt resultat af udbuddet.
10. Usagligt påvirket bygherrerådgiveren Dress & Sommer under evalueringsprocessen.

Ad påstand 7 (C.F. Møller og COWI)

Regionens beslutning af 23. september 2015 om at indgå kontrakt med KHR arkitekter A/S – WHR Architects Europe – Arup Denmark med Schønherr A/S som underrådgiver annulleres.

Region Hovedstaden v/Nyt Hospital og Ny Psykiatri skal i sagsomkostninger til C.F. Møller A/S betale 125.000 kr. og i alt til COWI A/S, CCO A/S, Nordic Office of Architecture og AART architects A/S, betale 125.000 kr.

Sagsomkostningsbeløbene skal betales inden 14 dage efter modtagelsen af denne kendelse.

Klagegebyrene tilbagebetales.

Niels Feilberg Jørgensen

Nikolaj Aarø-Hansen

Genpartens rigtighed bekræftes.

Jeanne Schou
specialkonsulent